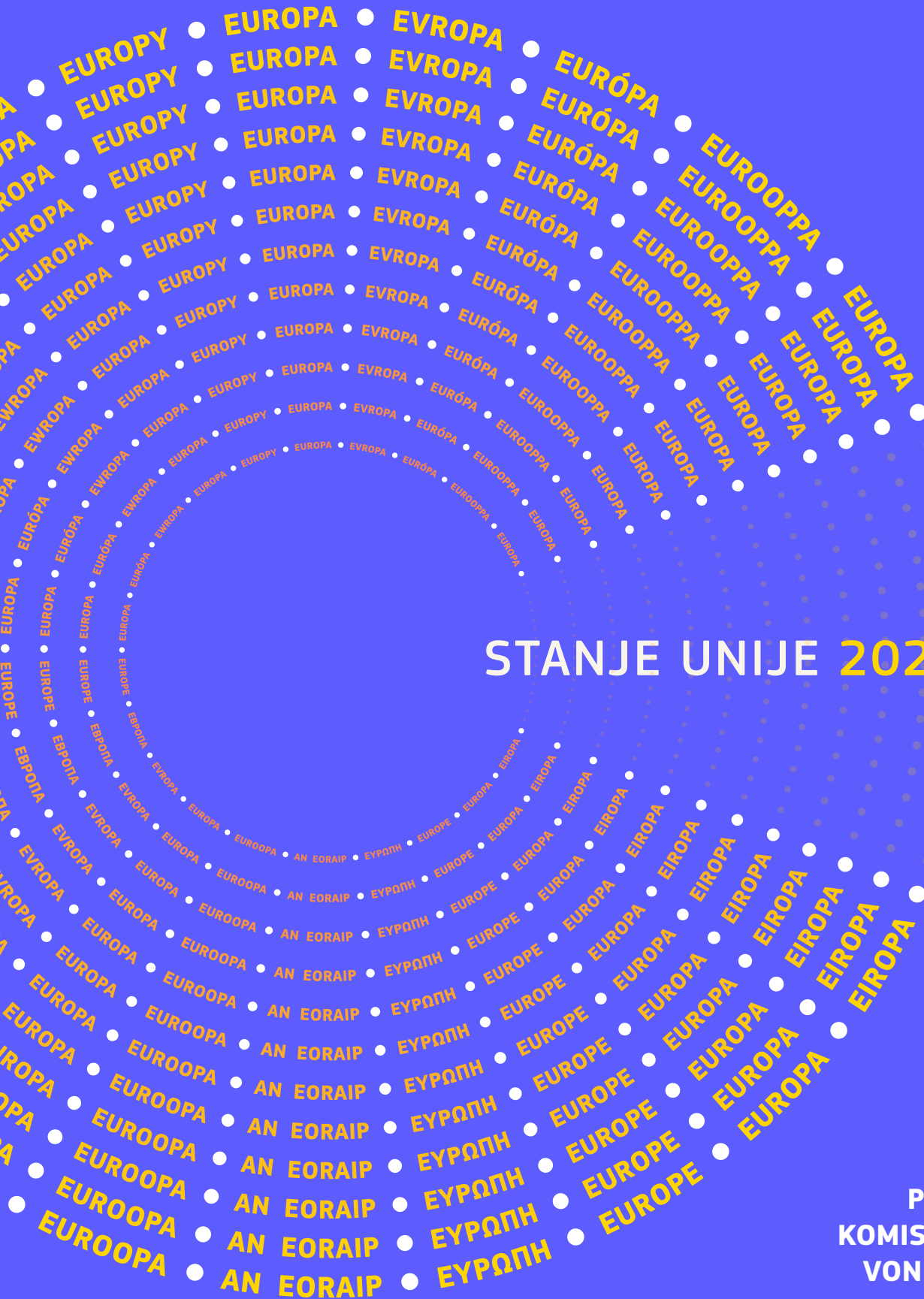

Europska komisija

STANJE UNIJE 2023.

POSTIGNUĆA
KOMISIJE URSULE
VON DER LEYEN

Stanje Unije 2023. Komisije Ursule von der Leyen

Europska komisija
Glavna uprava za komunikaciju
1049 Bruxelles
BELGIJA

Komisija nije odgovorna za posljedice ponovne uporabe ove publikacije.

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2023.

© Europska unija, 2023.

Politika ponovne uporabe dokumenata Europske komisije uređena je Odlukom Komisije 2011/833/EU od 12. prosinca 2011. o ponovnoj uporabi dokumenata Komisije (SL L 330, 14.12.2011., str. 39.).

Ako nije navedeno drukčije, ponovna uporaba ovog dokumenta dopuštena je u skladu s licencijom Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znači da je ponovna uporaba dopuštena uz navođenje odgovarajućih podataka o autorstvu i naznaku svih izmjena.

Za svaku uporabu ili reprodukciju elemenata koji nisu u vlasništvu Europske unije može biti potrebno izravno zatražiti dopuštenje od odgovarajućih nositelja prava.

AUTORSTVO

Sve fotografije © Europska unija, osim ako je drukčije naznačeno.

Sadržaj

Postignuća	4
Europa: budućnost za koju se vrijedi boriti	5
1 Europa ispunjava obećanja	7
2 Ulaganje u prosperitet Europe	24
3 Izgradnja društvene otpornosti Europe	66
Kronologija	83

Europa: budućnost za koju se vrijedi boriti

Prije godinu dana Europska unija suočila se s jednim od dosad najvećih izazova, s ratom na našem kontinentu, i to prvi put zbog toga što se neka susjedna zemlja želi pridružiti Uniji. Rusija nas je pokušala ucjenjivati energijom, a Europa je bila na rubu krize zbog fosilnih goriva. Nismo znali hoće li naše rezerve plina preživjeti zimu. Međutim, duboko smo u srcu znali da se ne možemo odreći svojih ukrajinskih prijatelja, koji se bore za svoju slobodu. **Morali smo što prije prekinuti ovisnost o ruskim fosilnim gorivima diversifikacijom i ubrzanjem prelaska na čistu energiju. I u tome smo uspjeli zajedno.** Ne zato što je bilo jednostavno, nego zato što je to bilo ispravno.

To je duh Europske komisije pod vodstvom predsjednice Ursule von der Leyen. Europljani su se od 2019. suočili s globalnom pandemijom, prebrodili energetska krizu i u svoje domove primili najveći broj raseljenih osoba od Drugog svjetskog rata. Unatoč svim tim poteškoćama nikad nismo doveli u pitanje europski zeleni plan, digitalne inovacije usmjerene na čovjeka ni socijalnu pravednost. **Ova Komisija ostvaruje obećanja i donosi rezultate.**

A mi, Europljani, osim što smo ponovno stekli povjerenje u otpornost, agilnost i viziju svoje Unije, postali smo snažniji i ujedinjeniji. Od početka ruske invazije na Ukrajinu u veljači 2022. stojimo uz Ukrajinu i njezin narod. Produbili smo i proširili područje primjene naših sankcija, koje snažno pogađaju ruski ratni stroj. Zalažemo

se za poredak utemeljen na pravilima, pozivamo Rusiju na odgovornost za njezine zločine i **radimo na postizanju pravednog mira.** Pomogli smo ukloniti manjak u proračunu Ukrajine za 2023. i predložili da se tijekom sljedećih godina nastavi podupirati njezino gospodarstvo s pomoću novog instrumenta u okviru proračuna EU-a. Istodobno se **pripremamo za integraciju Ukrajine u našu europsku obitelj,** s naglaskom na obnovi i reformama. Kako bismo bolje zaštitili našu proširenu Uniju, jačamo europske obrambene kapacitete.

Zahvaljujući planu **REPowerEU** pobijedili smo energetska krizu koju Rusija vodi protiv našega gospodarstva: izbjegli smo nestanke struje, snizili cijene energije na razine prije rata i intenzivirali prelazak na čistu, cjenovno pristupačnu i domaću obnovljivu energiju. U svibnju 2023. **EU je prvi put u povijesti proizveo više električne energije od vjetra i sunca nego od fosilnih goriva.** Radimo i na tome da europska industrija pobijedi u globalnoj utrci prema nultoj neto stopi emisija predstavljanjem revolucionarnih zakonodavnih inicijativa: Akta o industriji s nultom neto stopom emisija, Akta o kritičnim sirovinama i banke za vodik.

Instrument **NextGenerationEU**, naš povijesni plan za oporavak i ulaganja, u središtu je gospodarske preobrazbe EU-a. Dok obilježavamo 30. obljetnicu jedinstvenog tržišta, 27 država članica zajednički ulaže u infrastrukturu kao što su energetska spojna vodovi i energetska otoci te u električnu mobilnost.

Potičemo rast inovativnih industrija kao što su baterije, čipovi i vodik. Tržište rada EU-a najjače je u posljednjih nekoliko desetljeća, ali nedostatak vještina potrebnih za zelenu i digitalnu tranziciju mogao bi nas ograničiti u postizanju ciljeva. Zato smo godinu 2023. proglasili Europskom godinom vještina kako bi cjeloživotno usavršavanje i osposobljavanje ponovno postali prioriteta.

Za ovu je Komisiju krajnji cilj EU-a „borba ljudi za njihovu slobodu i njihove vrijednosti, jednostavno – za bolju budućnost”.

Približavajući se **europskim izborima 2024.** moramo učiniti sve što je u našoj moći kako bismo osnažili građane i uvjerali se da koriste svoja demokratska biračka prava. Demokratski prostor zaštitit ćemo od vanjskog upletanja i prijetnji, uključujući korupciju, dezinformiranje, napade na novinare i pokušaje stranih sila da nas podijele. **Naše demokratske tradicije, težnje i jedinstvo naša su snaga.**

Od osnivača europskog mirovnog projekta, koji su imali hrabrosti zamisliti ujedinjenu Europu nakon Drugog svjetskog rata, od onih koji su 1989. srušili Željeznu zavjesu koja je dijelila naš kontinent, pa sada do heroja u Ukrajini koji se bore za slobodu i europsku budućnost za svoju djecu, **ujedinjuje nas borba za ono ispravno.**

Danas se Europa ponovno zalaže za budućnost za koju se vrijedi boriti, a na nama je da je izgradimo.

Danas se Europa ponovno zalaže za budućnost za koju se vrijedi boriti, a **na nama je da je izgradimo.**

1 Europa ispunjava obećanja

Prvi put u našoj povijesti susjedna je zemlja napadnuta jer želi postati dio europske obitelji. Rusija vodi rat protiv suverene odluke Ukrajine i jasno izražene volje njezina naroda da se približi našoj Uniji. Naš je odgovor jasan, a mora biti i trajan. Moramo i nastaviti ćemo raditi na postizanju pravednog mira. To znači pomoći Ukrajini u obrani, ponovnoj uspostavi potpune suverenosti i napretku prema članstvu u EU-u.

U tu svrhu Ukrajini pružamo humanitarnu, gospodarsku i vojnu pomoć, izdvajamo znatna sredstva za neposredne potrebe, oporavak i modernizaciju zemlje, omogućujemo daljnje pružanje osnovnih javnih usluga, kao što su bolnice i škole, obnavljamo kritičnu infrastrukturu koju je Rusija uništila, kao što su energetske sustavi, vodni sustavi, prometne mreže, ceste i mostovi i pomažemo u osiguravanju potrebnih obrambenih kapaciteta. Isto tako, Ukrajincima koji žive u EU-u dodijelili smo prava na privremenu zaštitu, a pogođenoj djeci bez pratnje pružamo zaštitu i specijalizirane usluge rehabilitacije i u Ukrajini i u EU-u te podupiremo sveobuhvatnu reformu skrbi o djeci u Ukrajini.

Osim toga, Ukrajinu podupiremo i tako da Rusiju pozivamo na odgovornost za njezinu

agresiju i ratne zločine te olakšavamo siguran povratak ukrajinske djece koja su deportirana u Rusiju. Kako bi se oslabio ruski ratni kapacitet, **Europska unija uvela je 11 opsežnih paketa sankcija** kojima se utječe na ključne sektore ruskoga gospodarstva, zamrzava se znatna imovina te se ključne ruske banke isključuju iz sustava SWIFT. Kad je riječ o obrani, EU je ojačao suradnju s Organizacijom sjevernoatlantskog ugovora (NATO), kao i vlastite zajedničke obrambene kapacitete putem Europskog fonda za obranu.

Podrška Ukrajini koliko god to bude potrebno

Otkad je ruski agresivni rat započeo u Ukrajini, najvažnija dužnost Europske unije bila je zaštita ukrajinskih civila. Samo nekoliko dana nakon početka invazije, 4. ožujka 2022., EU je prvi put u povijesti, 20 godina nakon donošenja tog instrumenta, jednoglasno aktivirao **Direktivu o privremenoj zaštiti**. Time su Ukrajinci koji bježe od rata od početka stekli prava u EU-u, uključujući boravišne dozvole, stanovanje, pristup tržištu rada, zdravstvenu skrb i, što je od ključne važnosti, školovanje i obrazovanje za djecu.

Države članice EU-a otvorile su svoje domove i srca milijunima Ukrajinaca, nudeći privremenu zaštitu za otprilike 4 milijuna osoba, od kojih su gotovo polovina žene. **EU je postao utočište za gotovo petinu ukrajinske djece.** Taj sveobuhvatni društveni odgovor na najveće raseljavanje ljudi u Europi od Drugog svjetskog rata snažno je utjecao na samu strukturu naših društava.

.....

Ukrajinci koji bježe od rata spasili su ruralnu osnovnu školu „Lismoil National School” u Roscommonu u Irskoj, kojoj je prijeto zatvaranje. Ta je škola primila 14 ukrajinske djece, što je više od polovine učenika u toj školi.

.....

Procjenjuje se da je u Ukrajini trenutno interno raseljeno više od 5 milijuna ljudi. Zbog rata i namjernih napada Rusije na civile procjenjuje se da u 2023. oko 17,6 milijuna ljudi treba humanitarnu pomoć.

Od početka invazije Komisija je izdvojila 733 milijuna EUR za programe humanitarne pomoći. Ukupno 685 milijuna EUR mobilizirano je za humanitarnu pomoć u Ukrajini, a za Ukrajinke koji bježe od rata i zajednice domaćine u susjednoj Moldovi osigurano je 48 milijuna EUR. Od siječnja do lipnja 2023. **7,9 milijuna Ukrajinaca**, među ostalim u teško pogođenim područjima, **primilo je humanitarnu pomoć EU-a** i drugih velikodušnih donatora.

Od siječnja 2023.:

- više od 4 milijuna ljudi primilo je pomoć u hrani,
- 5,6 milijuna ljudi primilo je pomoć u obliku zdravstvenih intervencija ili lijekova,
- 2,9 milijuna ljudi dobilo je novčanu pomoć,

Privremena zaštita za oko
4 milijuna ljudi

od kojih su
gotovo **50%**
žene

Komisija je izdvojila **733 milijuna EUR** za programe humanitarne pomoći.

- ključne usluge zaštite proširene su na 1,1 milijuna ljudi i
- gotovo 3,3 milijuna ljudi dobilo je ponovni pristup čistoj vodi i osnovnim higijenskim i sanitarnim uslugama.

Nadalje, **inicijativama CARE** (djelovanje kohezijske politike za izbjeglice u Europi i fleksibilna pomoć područjima) u kohezijsku je politiku 2022. uvedena velika fleksibilnost, čime je omogućeno reprogramiranje nedodijeljenih kohezijskih sredstava u iznosu do 17 milijardi EUR za razdoblje 2014. – 2020., uz određenu ciljanu fleksibilnost za razdoblje 2021. – 2027. za potporu ljudima koji bježe od ruske invazije.

Većina ukrajinskih građana pod privremenom zaštitom u EU-u dobro je integrirana.

Dobar je primjer Estonija, u kojoj je gotovo polovina radno sposobnih Ukrajinaca već zaposlena.

Aktivacijom **Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu**, EU je učinkovito usmjerio pomoć Ukrajini iz svih 27 država članica te Islanda, Sjeverne Makedonije, Norveške, Srbije i Turske. Ukrajini je isporučeno više od 94 000 tona pomoći u naravi, čija se vrijednost procjenjuje na više od 760 milijuna EUR. To uključuje mobilizaciju zaliha EU-a u okviru sustava rescEU za hitne slučajeve u vrijednosti od 121 milijuna EUR za skloništa, energiju, medicinsku pomoć i specijaliziranu opremu za ublažavanje rizika za javno zdravlje, kao što su kemijske, biološke, radiološke i nuklearne prijetnje. **To je solidarnost EU-a na djelu.**

Budući da Rusija nastavlja ugrožavati civilna nuklearna postrojenja, EU je Ukrajini osigurao više od 54,8 milijuna EUR materijalne **pomoći za nuklearnu sigurnost** iz strateške pričuve sustava rescEU. Sredstvima iz Europskog instrumenta za međunarodnu suradnju u području nuklearne sigurnosti započela je obnova laboratorija i opreme koju su oštetili ruski okupatori u zoni isključenosti u Černobilu te je uspostavljen moderan automatizirani sustav za praćenje zračenja.

Osim toga, EU predvodi **medicinske evakuacije ukrajinskih pacijenata** kojima je hitno potrebno liječenje. U okviru **Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu** uspješno je provedeno više od 2500 medicinskih evakuacija ukrajinskih pacijenata. Kako bi dodatno pomogao tim pacijentima, EU je u rujnu 2022. u Rzeszówu u Poljskoj otvorio centar za medicinske evakuacije. Specijalizirani medicinski zrakoplov koji osigurava Norveška i financira

EU na tjednoj se osnovi koristi za medicinske evakuacijske letove. Nadalje, programom financiranja "EU za zdravlje" podupiru se projekti usmjereni na **mentalno zdravlje i psihološku potporu** za ljude u Ukrajini, kao i za Ukrajinke koji pristižu u EU.

Kao odgovor na ruske napade na energetska infrastrukturu Ukrajine brzo su poduzete hitne mjere. EU je, zajedno s humanitarnim partnerima, Ukrajinu opskrbio s približno **5760 generatora električne energije**, različitih veličina i kapaciteta: od jedinica za opskrbu pojedinačnih kućanstava do većih modela dostatnih za opskrbu bolnica. Komisija je u suradnji s poduzećem Enel Ukrajini donirala i **5700 solarnih ploča**, koje se uz potporu Inovacijskog fonda proizvode u Cataniji u Italiji. Njima će se električnom energijom opskrbljivati škole, bolnice i vatrogasne službe.

U ranoj fazi rata EU je poduzeo odlučne korake za **stabilizaciju elektroenergetskih sustava Ukrajine i Moldove**, sinkronizirajući njihove elektroenergetske mreže s kontinentalnom europskom mrežom. Otkako je 7. svibnja 2022. s radom započeo novi poljsko-ukrajinski dalekovod, Ukrajina i Moldova mogu iz kontinentalne Europe uvesti do 1050 megavata električne energije.

Od ključne je važnosti da Ukrajinci usred ratnih previranja mogu ostati povezani sa svojim bližnjima. Stoga je Komisija pozvala telekomunikacijske operatere iz EU-a i Ukrajine da Ukrajincima u EU-u na tri mjeseca dopuste upotrebu mobilnih

5 700

solarnih panela
Europska komisija donirala je Ukrajini

telefona uz minimalne ili nikakve naknade za roaming. Takav je sporazum potpisalo 38 poduzeća, što je znatno **olakšalo prekogranični roaming**. Osim što je roaming učinio cjenovno pristupačnim, EU je ukrajinskim izbjeglicama podijelio 2,5 milijuna SIM kartica te je uspostavio pristupne točke za Wi-Fi na graničnim prijelazima i u skloništima. EU je 24. travnja 2023. u Sporazum o pridruživanju između EU-a i Ukrajine uključio pravila o roamingu.

Potpuno iskorištavanje gospodarske i financijske snage Europske unije

Od početka invazije EU i njegove države članice pokazali su dosad neviđenu solidarnost s Ukrajinom i **mobilizirali financijsku, humanitarnu i hitnu proračunsku i vojnu pomoć u iznosu od 59 milijardi EUR**. Za jačanje ukupne gospodarske, društvene i financijske otpornosti Ukrajine izdvojeno je ukupno 38,8 milijardi EUR, od čega je 31 milijarda EUR osigurana iz proračuna EU-a, a 7,8 milijardi EUR osigurale su države članice. Kako bi se podržalo ukrajinske oružane snage u obrani zemlje, EU je dodijelio vojnu pomoć u iznosu od 20 milijardi EUR, od čega je 5,6 milijardi EUR mobilizirano u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći. Osim toga, EU i njegove države članice mobilizirali su najmanje 17 milijardi EUR za potporu osobama koje bježe iz Ukrajine. **Tako je Ukrajini i njezinu stanovništvu dodijeljena ukupna potpora od 76 milijardi EUR.**

EU je 2022. usmjerio **makrofinancijsku pomoć Ukrajini u vrijednosti od 7,2 milijarde EUR** za kontinuirano funkcioniranje ukrajinske vlade i pružanje javnih usluga. Proračunska potpora u iznosu od 500 milijuna EUR obećana je, u okviru

globalne inicijative za prikupljanje sredstava pod nazivom „Stand up for Ukraine” i međunarodne donatorske konferencije na visokoj razini za Ukrajinu u svibnju 2022., za rješavanje hitnih pitanja kao što su stanovanje, obrazovanje i poljoprivreda.

EU će 2023. Ukrajini osigurati dosad nezabilježen paket potpore u iznosu do **18 milijardi EUR** u obliku izrazito povoljnih zajmova, **od kojih je 12 milijardi EUR već isplaćeno**. Zahvaljujući tomu Ukrajina može i dalje isplaćivati plaće i mirovine te zadržati osnovne javne usluge, kao što su bolnice, škole i smještaj za raseljene osobe. Pridonijet će se i makroekonomskoj stabilnosti i obnovi uništene kritične infrastrukture.

EU Ukrajini osigurava paket potpore u iznosu do **18 milijardi EUR**

U lipnju 2023., u okviru preispitivanja višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) u sredini programskog razdoblja, Europska komisija predložila je da se **u okviru proračuna Europske unije uspostavi novi instrument za Ukrajinu**. Njime će se osigurati usklađena, predvidljiva i fleksibilna financijska potpora Ukrajini u razdoblju od 2024. do 2027. Instrumentom za Ukrajinu predviđa se do 50 milijardi EUR bespovratnih sredstava iz proračuna EU-a i zajmova prikupljenih na tržištima kapitala. Osim toga, ukrajinska vlada pripremit će plan ulaganja i reformi uz blisko savjetovanje s Komisijom.

49 milijuna tona
ukrajinskih poljoprivrednih proizvoda

© Adobe Stock

99 milijardi EUR
procijenjena vrijednost tih proizvoda

Koridori solidarnosti između EU-a i Ukrajine od ključne su važnosti za ukrajinsko gospodarstvo, olakšavajući izvoz nevjerojatnih 49 milijuna tona ukrajinskih poljoprivrednih proizvoda. Tim ključnim koridorima osigurava se ne samo izvoz poljoprivrednih proizvoda nego i uvoz potrebne robe. Ukupna trgovačka vrijednost ostvarena tim koridorom procjenjuje se na oko 99 milijardi EUR. Za povećanje kapaciteta i učinkovitosti tih koridora znatan iznos od 1 milijarde EUR mobilizira se iz doprinosa Komisije, Europske investicijske banke, Europske banke za obnovu i razvoj te Grupe Svjetske banke.

U veljači 2023. između Komisije i Ukrajine zaključen je važan pakt kojim se **Ukrajina povezuje s programom jedinstvenog tržišta**, a cilj mu je olakšati pristup tržištu te podržati povoljno poslovno okruženje i dugoročan održivi rast. Autonomne trgovinske mjere EU-a, namijenjene potpunoj liberalizaciji carina na uvoz sve ukrajinske robe, zajedno s koridorima solidarnosti osiguravaju neometan protok ključnih poljoprivrednih proizvoda iz Ukrajine u EU i kroz njega. Mjere su 5. lipnja 2023. produljene za još godinu dana.

Pridruživanje Ukrajine programu Obzor Europa i programu Euratoma za istraživanje i osposobljavanje ključna je inicijativa za očuvanje i **poticanje njezina istraživačkog i inovacijskog ekosustava**. Nadalje, početkom lipnja 2023. EU i Ukrajina potpisali

su sporazum kojim će se ukrajinskim promotorima projekata omogućiti prijava za financiranje sredstvima EU-a za projekte od zajedničkog interesa u prometnom, energetsom i digitalnom području, čime će se dodatno poboljšati povezanost zemlje s njezinim susjedima u EU-u. Sporazumom će se olakšati integracija Ukrajine u jedinstveno tržište EU-a te će se povećati rast, zapošljavanje i konkurentnost.

Pomoć Ukrajini u obrani

Hrabri ukrajinski vojnici štite svoju zemlju, narod i demokratske vrijednosti, no za to je potrebno više od hrabrosti. Za obranu su im potrebni resursi. Stoga EU strateški pomaže na tri načina: osigurava opremu, osposobljavanje i industrijsku proizvodnju.

Nepokolebljiva potpora EU-a ima odlučujuću ulogu na bojištu. Sredstvima iz **Europskog instrumenta mirovne pomoći** u iznosu od 5,6 milijardi EUR omogućena je isporuka tenkova, helikoptera, sustava zračne obrane, raketa i streljiva. Taj doprinos, ojačan bilateralnom vojnom pomoći država članica, znači da je Ukrajini pružena **vojna potpora u ukupnom iznosu od 20 milijardi EUR**.

EU je predan daljnjem pružanju potpore Ukrajini sve dok to bude potrebno te se vode rasprave o znatnom dugoročnom pristupu vojnoj potpori u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći.

No naša pomoć ne staje samo na opremi. **Misija EU-a za vojnu pomoć**, s proračunom od 168 milijuna EUR kojim upravlja Vijeće, namijenjena je za jačanje vojne sposobnosti ukrajinskih oružanih snaga te je njome već osposobljeno 25 000 ukrajinskih vojnika. Približavamo se i ostvarenju cilja da do kraja godine u potpunosti **osposobimo 30 000 ukrajinskih vojnika**.

Vijeće Europske unije postiglo je 20. ožujka 2023. dogovor o važnom prijedlogu: opskrbi Ukrajine prijeko potrebnim streljivom. Cilj je te inicijative ubrzati isporuku i zajedničku nabavu kako bi se Ukrajini u roku od 12 mjeseci moglo osigurati milijun komada topničkog streljiva. Prijedlog se temelji na sljedećoj trostrukoj strategiji:

- prvo, pomaganje državama članicama u hitnom prijenosu topničkog streljiva kalibra 155 mm iz nacionalnih zaliha,
- drugo, konsolidiranje europske potražnje tako da države članice počnu zajednički kupovati streljiva kalibra 155 mm, pri čemu ključnu ulogu ima Europska obrambena agencija,
- treće, povećanje kapaciteta EU-a za proizvodnju streljiva kako bi se zadovoljila sve veća potražnja Ukrajine.

Komisija je 3. svibnja 2023. predložila **Akt za podupiranje proizvodnje streljiva (ASAP)**, inicijativu u vrijednosti od 500 milijuna EUR. To uključuje posebne, ciljane mjere za poticanje proizvodnje i jamčenje sigurne opskrbe streljivom u EU-u. Akt za podupiranje proizvodnje streljiva donesen je 20. srpnja, a na snagu je stupio kasnije tog mjeseca. Komisija je ulaže sav trud da se taj akt brzo provede kako bi države članice prema potrebi mogle opskrbljivati Ukrajinu i dalje joj pružati pomoć.

No fizičko bojište nije jedino mjesto na kojem se Ukrajina nosi s agresijom jer Rusija i hibridno ratuje protiv Ukrajine i EU-a. Stoga je EU pojačao **kibernetičku otpornost Ukrajine** ulaganjima u opremu, softver i druge povezane oblike potpore u iznosu od 10 milijuna EUR. Dodatnih 15 milijuna EUR iz paketa od 330 milijuna EUR namijenjeno je poticanju otporne digitalne transformacije kako bi se Ukrajini pomoglo u borbi protiv ruskih hibridnih napada.

U veljači 2023. u Litvi su građanskom kampanjom skupnog financiranja pod nazivom **Radarom!** prikupljena sredstva za 16 radara za zračnu obranu ukrajinskog neba od ruskih raketa te je uvelike premašen prvotni cilj od pet radara.

Pozivanje Rusije na odgovornost

Suočeni s brutalnom ruskom invazijom na Ukrajinu, nebrojeni su životi tragično izgubljeni, a mnogi ljudi proživljavaju neopisive strahote. Buča, nekad mirno predgrađe Kijeva, sada je tužan podsjetnik na strahovita mučenja, silovanja i ubojstva nedužnih civila koja su se dogodila u ožujku 2022. i nastavljaju se na okupiranom području Ukrajine. **EU odaje počast svim žrtvama i naglašava svoju nepokolebljivu predanost tome pravda pobijedi**, a ti zločini ne ostanu nekažnjeni.

Ured ukrajinskoga glavnog tužitelja trenutačno istražuje više od 100 000 slučajeva navodnih ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti, koji se smatraju najtežim kršenjima međunarodnog prava. S obzirom na sve veću količinu dokaza, EU je svakim danom sve više predan podupiranju istrage i kaznenog progona tih kaznenih djela.

.....

Dobrovoljac Konstantin Gudauskas, koji potječe iz miješane litavsko-kazahstanske obitelji, iskoristio je svoju kazahstansku putovnicu kako bi se probio kroz ukrajinska područja pod ruskom okupacijom i pomogao spasiti više od 200 ljudi u regiji Kijeva, posebno u Buči. Ukrajinci su ga prozvali „**anđelom Buče**”.

.....

Djeca su među najranjivijim žrtvama zločina koje je Rusija počinila. Procjenjuje se da je 5,7 milijuna djece školske dobi u Ukrajini pogođeno neopravdanom ruskom agresijom, a više od 2800 škola i objekata oštećeno je ili uništeno. Prema navodima Ukrajine, gotovo **20 000 ukrajinske djece nezakonito je i prisilno premješteno u Rusiju**.

Od početka ruskog nezakonitog rata protiv Ukrajine EU je uveo sankcije protiv gotovo **40 osoba** odgovornih za nezakonitu deportaciju i transfer ukrajinske djece u Rusiju i provedbu programa reedukacije te nastavljamo utvrđivati navodne počinitelje. Međunarodni kazneni sud izdao je 17. ožujka 2023. uhiđbene naloge za ruskog predsjednika Vladimira Putina i povjerenicu za prava djece u Uredu predsjednika Rusije Mariju Aleksejevnu Lvova-Belovu. Te mjere nedvosmisleno naglašavaju da nitko nije iznad zakona i da se svakoga može privesti pravdi ako počinu teška međunarodna kaznena djela.

EU je pristao namijeniti 7,5 milijuna EUR za pomoć Međunarodnom kaznenom sudu u istragama ratnih zločina koje je počinila Rusija.

Osim toga, EU je:

- osigurao Uredu ukrajinskoga glavnog tužitelja više od 6 milijuna EUR za napredak u području IT-ja i za ključnu informatičku opremu,
- omogućio Agenciji Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu (Eurojust) da sigurno čuva, pohranjuje i analizira dokaze u novoj središnjoj bazi podataka s dokazima o najtežim međunarodnim zločinima,
- ojačao je uloge Eurojusta i Agencije Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol)

kao nacionalnih koordinatora za istrage za države članice EU-a i

- povezao se s globalnim partnerima kako bi se osigurala odgovornost i međunarodni odgovor.

Dok podupiremo napore Međunarodnoga kaznenog suda, nastavili smo razgovore s državama članicama i međunarodnim partnerima o uspostavi posebnog suda za kazneni progon ruskih čelnika odgovornih za zločine protiv Ukrajine. Kao prvi praktičan korak, predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen najavila je 2. veljače 2023. osnivanje **Međunarodnog centra za kazneni progon zločina agresije protiv Ukrajine** radi potpore postojećem zajedničkom istražnom timu u okviru Eurojusta, smještenom u Haagu.

Taj je centar započeo s radom u srpnju 2023. i podržava koordinaciju nacionalnih istraga zločina agresije i prikupljanje dokaza. To će biti ključno za povećanje kapaciteta za kazneni progon zločina agresije i za čuvanje relevantnih dokaza za kazneni progon i buduća suđenja. Osigurati će strukturu za provedbu zajedničke strategije za istragu i kazneni progon te će pridonijeti razmjeni i analizi dokaza prikupljenih od početka ruske agresije. Omogućit će i blisku koordinaciju s istragama Međunarodnog kaznenog suda. EU sudjeluje u raspravama o uspostavi posebnog suda u okviru središnje skupine zajedno s međunarodnim partnerima.

7,5 milijuna EUR

EU je namijenio pružanju pomoći u istragama **Međunarodnog kaznenog suda**

Rusija će morati snositi pravne posljedice svojih međunarodno protupravnih radnji, uključujući naknadu štete. Komisija podržava rasprave o uspostavi **mehanizma za naknadu štete** prouzročene ruskom agresijom na Ukrajinu. Kao prvi korak prema naknadi štete, Odbor ministara Vijeća Europe donio je 12. svibnja 2023. Rezoluciju o uspostavi **međunarodnog registra štete** u Haagu putem proširenog djelomičnog sporazuma, koji je otvoren trećim zemljama. EU je 11. svibnja 2023. postao pridruženi član osnivač tog sporazuma. U registru će se evidentirati dokazi i informacije o zahtjevima za naknadu štete, gubitaka ili uništenja za sve zainteresirane pojedince i pravne subjekte, uključujući Ukrajinu, koji su prouzročeni međunarodnim nezakonitim djelovanjem Rusije u Ukrajini i protiv nje.

●●●●●

„Ne dajte svoj glas za propagandu Kremlja” nagrađena je kampanja koju je pokrenulo Predstavništvo Komisije u Bratislavi, u kojoj Darina Chmúrová, koja je u djetinjstvu bila glasovna glumica u izvedbi ruske bajke, upozorava sugrađane da u današnje vrijeme ne vjeruju „bajkama” koje sponzorira ruska država.

●●●●●

Sankcije i slabljenje ruskog ratnog stroja

S obzirom na kontinuiranu nezakonitu i neopravdanu vojnu agresiju Rusije na Ukrajinu EU je nepokolebljiv u svojoj predanosti zadržavanju suvereniteta, neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti Ukrajine unutar njezinih međunarodno priznatih granica.

EU je dosad donio **11 snažnih paketa sankcija protiv Rusije**, koje pogađaju središte ruskoga gospodarstva i uskraćuju mu ključne tehnologije i tržišta. Osmišljene su kako bi se **Kremlju ozbiljno otežalo financiranje i vođenje rata** te članovima ruske vladajuće elite koji su odgovorni za invaziju nanose jasnu gospodarsku i političku štetu. Te se mjere temelje na postojećim sankcijama nametnutima Rusiji od 2014., nakon njezina nezakonitog pripojenja Krimskog poluotoka i destabilizacije istočne Ukrajine.

Osobama na popisu sankcija zabranjeno je ući na područje EU-a ili prolaziti kroz njega, a svi su njihovi bankovni računi u EU-u zamrznuti. U EU-u je **zamrznuto 24 milijarde EUR imovine u vlasništvu ruskih pojedinaca**, a imovina Ruske središnje banke imobilizirana je u vrijednosti većoj od 200 milijardi EUR.

Neposredno nakon ruske invazije EU je pristao isključiti ključne ruske banke iz sustava SWIFT, vodećeg svjetskog sustava financijskih komunikacija. Te su banke tako spriječene da brzo i učinkovito izvršavaju financijske transakcije na globalnoj razini. **Stroge sankcije sada se primjenjuju na otprilike 70 % imovine ruskog bankarskog sustava.**

Unatoč znatnim prihodima Rusije od nafte i plina koji su tijekom prve godine invazije služili kao rezerva, sankcije su **ozbiljno pogodile rusko gospodarstvo**, a prihodi od prodaje nafte smanjili su se zahvaljujući gornjoj granici cijena koju su uveli EU, skupina G-7 i Australija. Ruski bruto domaći proizvod

EU je pristao **isključiti ključne ruske banke** iz sustava SWIFT

© Adobe Stock

(BDP) smanjio se za više od 2 % u 2022., a Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) očekuje daljnje smanjenje od 2,5 % do kraja 2023. Visoki proračunski višak iz prve polovine 2022., uglavnom zbog visokih cijena nafte i plina, izbrisan je u mjesecima koji su uslijedili, a savezni proračun tu je godinu završio s deficitom od 2,3 %.

S obzirom na trenutačni pad gospodarske aktivnosti i pad cijena energije, ne očekuje se kratkoročno poboljšanje fiskalne situacije. Učinci sankcija i dalje će se s vremenom pogoršavati zbog dugoročnih posljedica na ruski proračun, financijska tržišta, strana ulaganja te industrijske i tehnološke temelje.

Kao i sve sankcije EU-a, one donesene kao odgovor na rusku nezakonitu invaziju na Ukrajinu uključuju posebne iznimke u humanitarne i medicinske svrhe. Nadalje, EU je poduzeo mjere kako njegove sankcije ne bi utjecale na trgovinu u kritičnim sektorima s trećim zemljama diljem svijeta, kao što su **sigurnost opskrbe hranom i energijom**.

Osim poduzetih gospodarskih mjera, EU je uveo ciljane sankcije protiv pojedinaca odgovornih za podupiranje, financiranje ili provedbu mjera kojima se ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i neovisnost Ukrajine.

Uključujući prethodne pojedinačne sankcije uvedene nakon nezakonitog pripojenja Krimskog poluotoka 2014., EU je ukupno sankcionirao oko **1800 pojedinaca i subjekata**.

Iako je većina sankcija EU-a usmjerena na Rusiju, neke su donesene i protiv **Bjelarusa** zbog njegove umiješanosti u invaziju na Ukrajinu i kako bi se spriječilo izbjegavanje sankcija protiv Rusije. **Iran** je također sankcioniran zbog proizvodnje i isporuke bespilotnih letjelica koje se upotrebljavaju za napade na Ukrajinu.

EU je donio i strogu „**klauzulu o sprečavanju izbjegavanja mjera**“, kojom se građanima ili poduzećima EU-a zabranjuje svjesno i namjerno zaobilaženje sankcija. Nadalje, EU je odlučio dodati kršenje mjera ograničavanja na popis kaznenih djela EU-a uključen u Ugovor o funkcioniranju Europske unije, **što znatno pridonosi izvršenju sankcija**. Ti će se napori dodatno ojačati Komisijinim prijedlogom direktive koja bi sadržavala minimalna pravila o definiciji kaznenih djela i sankcija za kršenje mjera ograničavanja EU-a.

Nadalje, imenovanjem **posebnog izaslanika EU-a za provedbu sankcija EU-a** poboljšava se koordinacija s partnerskim zemljama i osigurava da izvoz koji je EU zabranio ne stigne do Rusije preko trećih zemalja.

Obnova i reforma na europskom putu Ukrajine

Rat protiv Ukrajine prekretnica je za europski projekt. Iako je Putinova agresija u prvom redu usmjerena na Ukrajinu, ona je neprihvatljiv napad na Povelju Ujedinjenih naroda i međunarodno pravo, a ugrožava i naše vrijednosti i našu Uniju. **Prvi put u našoj povijesti susjedna je zemlja napadnuta jer želi postati dio europske obitelji**. Rusija vodi rat protiv suverene odluke Ukrajine i jasno izražene volje njezina naroda da se približi EU-u. Naš je odgovor bio jasan, snažan i mora biti trajan. Nastavit ćemo osiguravati sredstva kako bi se Ukrajina obranila i pomagati joj da izbací ruskog agresora sa svojeg državnog područja i vratila potpunu suverenost.

Potporna reformama, oporavku i obnovi Ukrajine već je započela. Budućnost Ukrajine je u EU-u, što je potvrđeno na važnim događanjima kao što je **prvi sastanak kolegija povjerenika i ukrajinske vlade** održan 2. i 3. veljače 2023. Ukrajina je od lipnja 2022. priznata kao zemlja kandidatkinja za članstvo u EU-u, uz uvjet da provede ključne reforme radi usklađivanja sa standardima i normama EU-a. Unatoč egzistencijalnom ratu Ukrajina je pokazala brz napredak u potrebnim reformskim koracima, koji su utvrđeni u mišljenju Komisije o njezinu zahtjevu za članstvo u EU-u.

Međunarodni naponi za pomoć Ukrajini višestruki su. Komisija i Njemačka, kao tadašnja predsjednica skupine G-7, bile su u listopadu 2022. domaćini Međunarodne konferencije stručnjaka o oporavku Ukrajine u Berlinu. Nadalje, 26. siječnja 2023. pokrenuta je višeagencijska **platforma za koordinaciju donatora** kako bi se koordinirala globalna potpora. To je prva takva platforma u povijesti međunarodne pomoći. Nikad prije nije postojala jedinstvena kontaktna točka za glavne međunarodne donatore kako bi se zajamčilo da potpora pristiže upravo ondje gdje je Ukrajini najpotrebnija. Za potporu oporavku, obnovi i modernizaciji Ukrajine potrebni su golemi međunarodni naponi.

Komisija je u ožujku 2023. u suradnji s ukrajinskim organizacijama pokrenula program izgradnje kapaciteta **novog europskog Bauhauasa** za obnovu Ukrajine.

Znatan dio tih napora čini predloženi **Instrument za Ukrajinu, u vrijednosti do 50 milijardi EUR** u okviru proračuna EU-a, planiran za razdoblje 2024. – 2027. S obzirom na složenost izazova te obnova i reforma, Ukrajini je potrebna trajna potpora EU-a. Mehanizmom se nastoji odgovoriti na hitne potrebe za oporavkom i na srednjoročne napore za modernizaciju. Ulaganja su smisleno popraćena reformama kako bi se Ukrajina usmjerila na europski put.

Posebna pozornost posvećena je djeci Ukrajine, koja su njezina budućnost. Ruska agresija pogodila je 5,7 milijuna djece školske dobi, a više od 2800 obrazovnih ustanova oštećeno je ili uništeno. Komisija je 100 milijuna EUR namijenila **obnovi ukrajinskih škola i dodatnih 14 milijuna EUR za donaciju školskih autobusa**, uz dodatnu potporu u okviru kampanje „Školski autobusi za Ukrajinu” u 11 država članica EU-a, u kojoj je donirano 300 autobusa za siguran prijevoz ukrajinske djece.

Kako bi podržala čišćenje velikog broja rudnika i neeksplodiranih ubojitih sredstava na ukrajinskom državnom području, Komisija je osigurala **3,5 milijuna EUR humanitarnih sredstava za razminiranje** preko međunarodnih nevladinih organizacija. Nadalje, **Instrumentom za vanjsku politiku** pružena je potpora humanitarnom razminiravanju u iznosu od 18 milijuna EUR, a mjerom pomoći iz **Europskog instrumenta mirovne pomoći** u iznosu od 4 milijuna EUR podupiru se kapaciteti razminiranja ukrajinskih oružanih snaga.

Osim toga, djelovanja za brzi odgovor s ukupnim proračunom do 25 milijuna EUR u naprednim su fazama pripreme, a njihov je cilj pružiti dodatnu opremu za razminiranje radi poboljšanja učinkovitosti upravljanja razminiravanjem.

Stručnjaci za razminiranje iz Hrvatske već dijele svoje znanje sa stručnjacima iz Ukrajine. Zbog rata iz 1990-ih Hrvatska je jedina država članica EU-a koja još razminirava svoju zemlju, za što od EU-a dobiva potporu u iznosu od 120 milijuna EUR do 2027. Hrvatska je na bolnom iskustvu rata stekla neprocjenjive vještine koje će Ukrajini pomoći u oporavku i obnovi.

EU poduzima i korake kako bi **Rusija i njezini oligarsi Ukrajini nadoknadili štetu uzrokovanu uništenjem.**

U studenome 2022. predstavljene su mogućnosti korištenja zamrznute ruske imovine u iznosu većem od 24 milijarde EUR i prihoda više od 200 milijardi EUR imobilizirane imovine Ruske središnje banke u EU-u za oporavak Ukrajine. Komisija i Visoki predstavnik Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku rade na prijedlogu kojim bi se Ukrajini nadoknadili gubici. U tom pogledu sve odabrane mjere morat će biti u skladu s načelom međunarodnog i europskog prava, kao i s vrijednostima EU-a, posebno s načelom proporcionalnosti, te uzeti u obzir ublažavanje svih mogućih financijskih posljedica, kao i sve ruske protumjere.

U suradnji s Ukrajinom nastojimo postići pravedan mir. Naš stav ne nagrađuje agresora niti ugrožava prava ukrajinskog naroda da određuje svoju sudbinu. Prije svega, vodeće načelo i dalje mora biti „**ništa o Ukrajini bez Ukrajine**”.

Pokretanje nove faze ujedinjenja našeg kontinenta

Mi, Europljani, sada razumijemo da izvan naše Unije postoje snage koje pokušavaju podijeliti naš kontinent. Žele unijeti razdor među naroda Europe, okončati san ujedinjene europske obitelji i Europu podijeliti na sfere utjecaja. U EU-u smo sada došli do novih spoznaja. **Moramo preuzeti odgovornost i približiti nam zemlje koje teže pridruživanju našoj Uniji.**

Šokovi Putinove ratne agresije vrlo su brzo doprli do naših šest partnera sa **zapadnog Balkana**, no to nas je samo još više objedinilo. Iste mjere solidarnosti koje smo poduzeli u Uniji proširili smo i na zapadni Balkan. Pružamo potporu ranjivim kućanstvima zbog visokih troškova energije te gradimo novu infrastrukturu kako bismo smanjili ovisnost regije o ruskim fosilnim gorivima s pomoću paketa energetske potpore u vrijednosti od milijarde EUR. Ta se praktična suradnja odvija usporedno s napretkom regije na putu prema EU-u.

U prosincu 2022. u Tirani smo održali povijesni sastanak na vrhu EU-a i zapadnog Balkana, i to prvi put u toj regiji. U lipnju 2023. predsjednica Ursula von der Leyen predstavila je **novi plan rasta za zapadni Balkan**, koji se temelji na četiri stupa: približavanju zapadnog Balkana jedinstvenom tržištu EU-a, produbljivanju regionalne gospodarske integracije, ubrzanju temeljnih reformi i povećanju pretprijetnih fondova. Ne tražimo samo da naši partneri poduzimaju korake prema nama, već i mi poduzimamo velik korak prema njima. Spremni smo predložiti povećanje sredstava za potporu

bržoj socioekonomskoj konvergenciji s EU-om u korist građana zapadnog Balkana.

U lipnju je na drugom sastanku europske političke zajednice predsjednica Ursula von der Leyen najavila novi paket potpore u vrijednosti od 300 milijuna EUR kako bi se **Moldovi** pomoglo u suočavanju s ratnim izazovima na njezinim granicama i ubrzala integracija u EU.

Jačanje europske obrane

Suočeni s ruskom agresijom na Ukrajinu, EU i NATO ujedinjeni su u odlučnom odgovoru. NATO je najjači obrambeni savez na svijetu i temelj je europske sigurnosne strukture. S obzirom na stalnu i osjetnu prijetnju Rusije, **strateško partnerstvo EU-a i NATO-a doseglo je novu razinu suradnje** nakon potpisivanja zajedničke izjave o suradnji EU-a i NATO-a u siječnju 2023. Suradnja je proširena na nova područja kao što su nove i disruptivne tehnologije, klima, obrana i svemir.

EU i NATO osnovali su i radnu skupinu EU-a i NATO-a za otpornost kritične infrastrukture radi jačanja naše zajedničke sigurnosti. Dvije države članice EU-a nedavno su odlučile pristupiti savezu. Nakon što su završile rasprave o pristupanju Finska i Švedska potpisale su 5. srpnja 2022. protokole o pristupanju NATO-u. **Finska je 4. travnja 2023. službeno pristupila NATO-u kao njegov 31. država članica.** Sada su 22 od 27 država članica EU-a ujedno i članice NATO-a.

Ne samo da se NATO-u pridružuje više naših država članica nego se u EU-u i pojačava suradnja u području obrane. Na referendumu održanom 1. lipnja 2022. danski glasači podržali su da se Danska pridruži zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici EU-a, čime je **okončano tridesetogodišnje izuzeće Danske od obrambene suradnje s EU-om.** Tako se Danska 1. srpnja 2022. pridružila suradnji EU-a u području sigurnosti i obrane te je počela pridonositi misijama i operacijama EU-a. Danska je u svibnju 2023. postala 26. članica PESCO-a (stalne strukturirane suradnje), koji je okosnica obrambene suradnje EU-a.

Komisija uspješno provodi **Europski fond za obranu**, koji je pokrenut 2021. Dosad je iz njega u razne projekte uloženo više od 3 milijarde EUR, a u 2023. će se uložiti dodatne 1,2 milijarde EUR u projekte u ključnim područjima obrane, kao što su informiranost o stanju u svemiru, obrana od hiperzvučnih projektila i razvoj prototipa europske patrolne topovnjače.

Ponovno izbijanje rata u Europi znatno je promijenilo tržišno okruženje obrambene industrije EU-a. Na temelju prijedloga Komisije su zakonodavci, Europski parlament i Vijeće Europske unije, u lipnju 2023. postigli su politički dogovor **o jačanju europske obrambene industrije putem Akta o zajedničkoj nabavi**, s proračunom od 300 milijuna EUR. Tom će se uredbom države članice EU-a potaknuti na zajedničku nabavu oružja, čime će se osigurati interoperabilnost, ekonomija razmjera i snažna europska obrambena industrija. Osim toga, donesen je i **Akt za**

podupiranje proizvodnje streljiva (ASAP), kojim će se poduprijeti povećanje kapaciteta za proizvodnju streljiva zemlja-zemlja i topničkog streljiva te projektila.

Projekt **Rail Baltica** nije samo simboličan povratak baltičkih država Europi, već ima i veliku gospodarsku i geostratešku važnost. Socioekonomske koristi od ponovnog povezivanja baltičkih država s europskom željezničkom mrežom procjenjuju se na 16,2 milijarde EUR. Time se poboljšava i regionalna sigurnost jer se omogućuje brz i učinkovit prijevoz postrojbi i opreme kroz tu regiju.

Ulaganje u prosperitet Europe

Prošle je godine EU pokazao kolike izazove možemo svladati zajedničkim ambicioznim djelovanjem. Komisija se uspješno suprotstavila energetske ratu Rusije protiv gospodarstva EU-a planom REPowerEU, kojim je zajamčila našu energetske sigurnost diversifikacijom opskrbe od pouzdanih partnera, dobro napunjenim rezervama plina, uštedom energije te povećanjem i ubrzanjem uvođenja obnovljivih izvora energije. Aktom o industriji s nultom neto stopom emisija i Aktom o kritičnim sirovinama za provedbu **industrijskog plana u okviru zelenog plana** jačamo položaj EU-a u utrci prema nultoj neto stopi emisija. U Europi prednost dajemo vještinama i radnim mjestima, osuvremenjujemo svoje socijalno tržišno gospodarstvo i oblikujemo digitalnu transformaciju usmjerenu na čovjeka. Stoga smo proglasili **Europsku godinu vještina** kako bismo dodatno potaknuli cjeloživotno učenje i tako pomogli ljudima i poduzećima da u potpunosti pridonesu zelenoj i digitalnoj tranziciji.

Uz potporu instrumenta **NextGenerationEU** u iznosu od 800 milijardi EUR za financiranje ulaganja i reformi uveli smo mjere za poticanje inovacija i konkurentnosti. Komisija je donijela i program rada u okviru programa **Obzor Europa** za razdoblje 2023. – 2024., najvećeg svjetskog programa za financiranje istraživanja i inovacija. S proračunom od oko 13,5 milijardi EUR tim će se programom rada istraživačima i inovatorima omogućiti da pronađu rješenja za velike okolišne, energetske, digitalne i geopolitičke izazove s kojima se danas suočavaju naša gospodarstva i društva. **Fondovi kohezijske politike** EU-a, u iznosu od 392 milijarde EUR za razdoblje 2021. 2027., i dalje doprinose jačanju gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije u Europskoj uniji, među ostalim ispravljanjem neravnoteža među zemljama i regijama. Na globalnoj razini zagovarujemo europske vrijednosti i interese putem ulaganja u okviru strategije **Global Gateway**, dajući prednost strateškim partnerstvima s pouzdanim demokracijama.

Proračun EU-a ključan je za ostvarivanje njegovih prioriteta. Od donošenja trenutnog višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) pojavilo se nekoliko novih prioriteta, a fleksibilnost VFO-a je iskorištena. Stoga je Komisija predložila ciljane revizije VFO-a kako bi se proračunom EU-a ti prioriteti ostvarili do kraja sedmogodišnjeg razdoblja.

Revizijom su najprije obuhvaćeni potpora Ukrajini, upravljanje migracijama, jačanje partnerstava s ključnim trećim zemljama i rješavanje kriznih situacija, Platforma za strateške tehnologije za Europu (STEP) za promicanje dugoročne konkurentnosti EU-a u području ključnih tehnologija, kao i učinkovite metode za pokrivanje povećanja troškova zaduživanja u okviru instrumenta NextGenerationEU i ispunjavanje njegovih pravnih obveza. Osim toga, Komisija je predložila nova vlastita sredstva za zaštitu proračunskih rashoda EU-a.

Plan REPowerEU

Povoljna, sigurna i održiva energija za Europu

ŠTEDNJA ENERGIJE

Koordinacijom smanjenja potražnje za plinom

17,7 %
pad potražnje između
kolovoza 2022. i ožujka 2023.

52,8 milijardi m³*
uštedenog plina

90 %
kapaciteta skladištenja
plina popunjeno je do
kolovoza 2023.

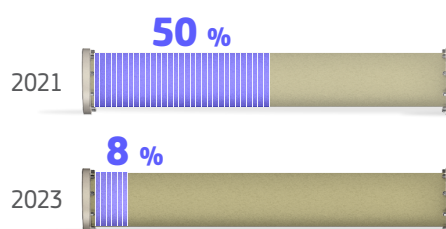
PLATFORMA EU-A ZA ENERGIJU

Do srpnja 2023. prva dva natječaja EU-a za zajedničku kupnju plina privukla su **40** međunarodnih dobavljača koji su isporučili kombiniranu količinu plina veću od **33,9 milijardi kubičnih metara** plina. To premašuje kombiniranu agregiranu potražnju EU-a od **27,5 milijardi kubičnih metara** za više od 23 %.

DIVERSIFIKACIJA OPSKRBE

Zahvaljujući zajedničkoj kupnji plina i novim pouzdanim dobavljačima

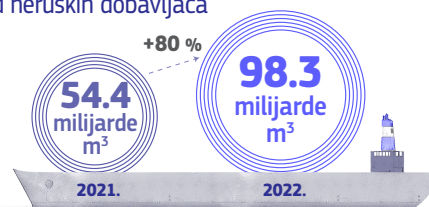
POSTOTAK UVOZA PLINA IZ RUSKIH
PLINOVODA U UKUPNOM PLINU U EU

Trenutačni glavni dobavljač za EU:
Norveška

UPP

Uvoz UPP-a
od neruskih dobavljača

Trenutačni glavni dobavljač za EU: **SAD**

ULAGANJE U OBNOVLJIVE IZVORE ENERGIJE

Ubrzanje prelaska na održiviju i jeftiniju energiju

UVOĐENJE OBNOVLJIVIH IZVORA
ENERGIJE (2022.)

Solarna
energija
uvedeno
dodatnih
41 GW

Energija
vjetra
uvedeno
dodatnih
15 GW

PROIZVEDENA ELEKTRIČNA
ENERGIJA (2022.)

39 %
električne energije
proizvedene iz **obnovljivih**
izvora

*milijarda m³= milijarda kubičnih metara

Plan REPowerEU i ponovna uspostava naše energetske neovisnosti

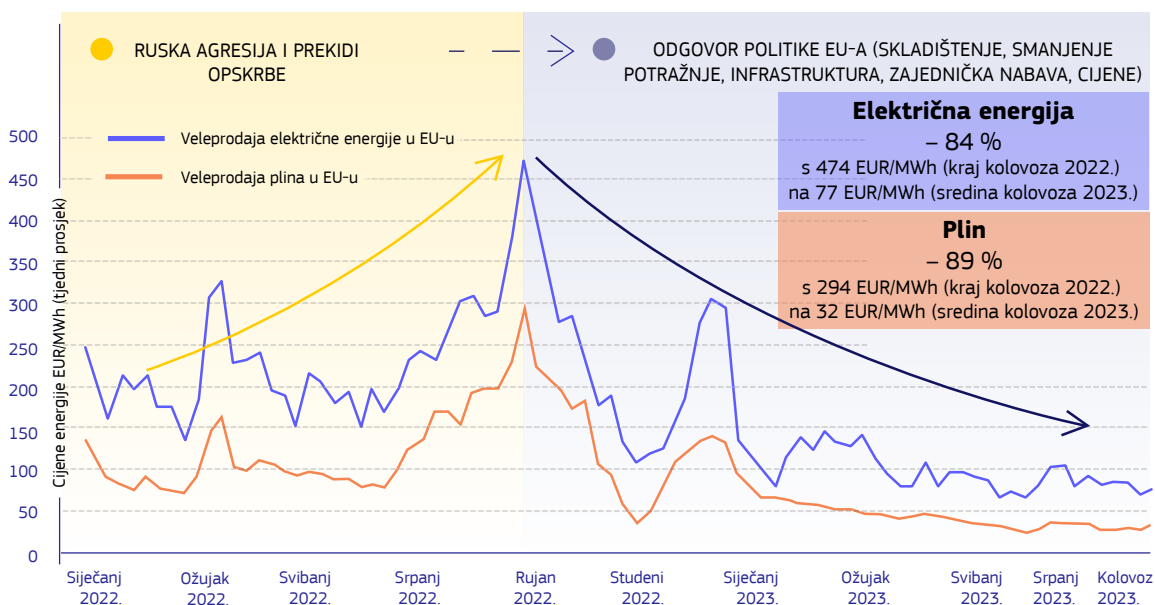
Korištenjem opskrbe energijom kao oružja Rusija nije povelala rat samo protiv Ukrajine, već i protiv europskoga gospodarstva. Međutim, naš je cilj s pomoću plana REPowerEU što prije prekinuti ovisnost o ruskim fosilnim gorivima. **U prvih osam mjeseci rata uspješni smo zamijeniti više od 70 milijardi kubičnih metara ruskog plina iz plinovoda.** U 2023. manje od 10 % našeg ukupnog uvoza plina dolazi iz ruskih plinovoda. Popunili smo europske rezerve plina do rekordne razine iznad 95 % i tako premašili cilj od 80 % do 1. studenoga 2022. Izašli smo iz sezone grijanja s 55 % popunjenog skladišnog kapaciteta, a do kolovoza 2023. popunjeno je 90 % kapaciteta za skladištenje plina. Od kolovoza

2022. do ožujka 2023. uštedjeli smo energiju i smanjili potrošnju plina za 18 %, čime je premašen dobrovoljni cilj smanjenja od 15 %. Režimom sankcija zaustavili smo uvoz ruskog ugljena i smanjili uvoz ruske nafte.

Naš odgovor na energetske krize temelji se na ključnom načelu **solidarnosti**. Uspostavili smo standardne mehanizme solidarnosti za opskrbu država članica plinom i pravni okvir kojim im se omogućuje da neočekivanu dobit poduzeća koja proizvode energiju prenamijsu kako bi se potrošači zaštitili od visokih cijena energije.

U istom duhu solidarnosti i suradnje Komisija je uspostavila i **platformu EU-a za kupnju energije** kako bi organizirala prvu zajedničku kupnju plina za države članice, zajedno s Gruzijom, Moldovom, Ukrajinom i zemljama zapadnog Balkana. Ta nam je zajednička kupnja prvi put omogućila da iskoristimo zajedničku političku i tržišnu snagu kako bismo povećali svoj pregovarački utjecaj i osigurali opskrbu plinom i ukapljenim prirodnim plinom

Kretanje cijena plina i električne energije

Izvor: © Europska komisija (izvor: S&P Global Commodity Insights)

Napomena: cijene plina tjedni su prosjek cijena TTF-a za dan unaprijed, cijene električne energije tjedni su ponderirani prosjek najvećih tržišta EU-a.

objedinjavanjem potražnje i privlačenjem dobavljača.

Mehanizam agregacije potražnje i zajedničke kupnje sprečava poduzeća iz EU-a da se međusobno nadmeću na globalnom tržištu. To pridonosi i ponovnom punjenju rezerva plina, a agregacija potražnje primjenjuje se na najmanje 15 % skladišnoga kapaciteta država članica (otprilike 13,5 milijardi kubičnih metara plina). Prva dva kruga natječaja u 2023. rezultirala su kombiniranom količinom plina od 22,9 milijardi kubičnih metara, što je bilo u skladu s potražnjom kupaca. Zbog tog uspjeha 2023. će se organizirati još dva natječaja.

•••••

Atlantik WindFloat prva je plutajuća vjetroelektrana u kontinentalnoj Europi, nalazi se uz obalu Viane do Castelo u Portugalu. Instaliranog kapaciteta od 25 MW i proizvodnjom električne energije od 78 GWh opskrbljuje više od 25 000 kućanstava čistom energijom.

•••••

Zahvaljujući suradnji s pouzdanim međunarodnim partnerima, uspjeli smo zamijeniti većinu plina koji smo inače uvozili iz Rusije. **Norveška** je sada naš glavni dobavljač plina, a **Sjedinjene Američke Države** postale su glavni dobavljač ukapljenog prirodnog plina nakon što je prošle godine osnovana zajednička radna skupina za energetska sigurnost. Sklopili smo memorandume o razumijevanju s pouzdanim energetske partnerima, kao što su Egipt, Izrael i Azerbajdžan, među ostalim radi jačanja naše energetske sigurnosti i otvaranju suradnje u području čiste energije.

Istodobno smo poboljšali energetska infrastrukturu jačanjem spojnih vodova i postrojenja za uvoz te optimizacijom njihove upotrebe. Ove su godine puštena u rad četiri ključna **spojna plinovoda**: baltički plinovod te spojni vodovi između Poljske i Litve, između Bugarske i Grčke te između Poljske i Slovačke.

I dok drastično smanjujemo ovisnost o uvozu energije iz Rusije, još smo odlučniji u obećanju da ćemo budućim generacijama ostaviti bolju Europu. Upotreba energije iz obnovljivih izvora znatno je napredovala tijekom krize s fosilnim gorivima. U 2022. **udvostručili smo uvođenje obnovljivih izvora energije u cijelom EU-u**. Instaliran je rekordan 41 gigavat novoga kapaciteta solarne energije, a kapacitet vjetra povećao se za 15 gigavata, čime smo zamijenili približno 12 milijardi kubičnih metara ruskog plina. Prvi put u povijesti **2022. je proizvedeno više električne energije od vjetra i sunca nego od plina**. Time ne samo da smo uspjeli zaustaviti rast emisija CO₂ već smo ih uspjeli i smanjiti za 2,5 %. Čak ni u kriznim vremenima EU nije odustajao od svojih klimatskih ciljeva. Gotovo 90 % Europljana podupire EU-u u dekarbonizaciji.

Najveći geotermalni sustav grijanja u EU-u

otvoren je početkom ove godine u Szegeđu u Mađarskoj, koji osigurava cjenovno pristupačnu energiju za više od 28 000 kućanstava i više od 400 javnih zgrada. Osim što se u okviru projekta, koji sufinancira EU, proizvodi čista i cjenovno pristupačna energija, Mađarskoj se pomaže i u diversifikaciji opskrbe radi smanjenja ovisnosti o ruskom plinu. Više od 25 % stanovništva EU-a živi u područjima s dovoljno geotermalnih resursa te se može povesti za „szegeđskim modelom”.

Strategija EU-a za solarnu energiju trebala bi dodatno ubrzati uvođenje fotonaponske energije. Ta je strategija ključni dio inicijative REPowerEU te je njezin cilj puštanje u rad novih solarnih fotonaponskih postrojenja kapaciteta većeg od 320 gigavata do 2025., što je više nego dvostruko od sadašnje razine, i gotovo 600 gigavata do 2030. Isto tako, **strukturno smo ubrzali postupak izdavanja dozvola za obnovljive izvore energije**. U EU-u se tako brzo donose energetske projekti da je izdavanje dozvola kaskalo. Stoga smo predložili mjere da se taj postupak znatno ubrza.

Tri **rudarske regije u Češkoj pretvaraju se u „doline vodika”**:

Moravsko-šleska, Ústečka i Karlovarska regija uz pomoć Fonda za pravednu tranziciju grade sveobuhvatne vrijednosne lance za proizvodnju, skladištenje i upotrebu vodika iz obnovljivih izvora, posebno u prometnom sektoru.

Gledajući dalje u budućnost, vodik sve više postaje ključan za dekarbonizaciju našega gospodarstva i industrije. EU predvodi razvoj **globalnoga gospodarstva temeljenog na vodiku**. Suzakonodavci još rade na paketu za dekarbonizaciju vodika i plina kojim će se uspostaviti okvir za novo gospodarstvo temeljeno na vodiku, a EU zasad ima pravila kojima se definira vodik iz obnovljivih izvora. Nadalje, Komisija, sektor vodika, znanstvena zajednica i regije EU-a potpisali su 1. ožujka 2023. zajedničku izjavu u kojoj su se obvezali na jačanje i ubrzavanje zajedničkog djelovanja u području istraživanja, razvoja, probne primjene i uspostave dolina vodika.

Plan REPowerEU tek je početak. **Ubrzavamo prelazak na čistu energiju provedbom instrumenta NextGenerationEU**, za što države članice za provedbu planiranih ulaganja i reformi na raspolaganju imaju gotovo 270 milijardi EUR. To uključuje širenje energije iz obnovljivih izvora, uvođenje zelenijih vozila i javnog prijevoza te povećanje energetske učinkovitosti naših zgrada i javnih prostora. Nadalje, Komisija je u okviru plana REPowerEU i u kohezijskoj politici uvela nove izvanredne mjere za podupiranje cjenovno pristupačne energije (SAFE) kako bi se **ranjivim građanima te malim i srednjim poduzećima pomoglo da se nose s visokim računima za energiju** prenamjenom do 40 milijardi EUR nedodijeljenih sredstava.

Programom ulaganja za održivu energiju (ISDE), koji se financira iz nizozemskog plana za oporavak i otpornost, osiguravaju se subvencije u iznosu do 30 % za ugradnju malih dizalica topline, solarnih kotlova, izolacijskih sustava i priključaka na toplinsku mrežu. Program se pokazao vrlo popularnim među građanima i malim poduzećima zbog nižih računa za energiju i koristi za okoliš.

Ubrzavanje europskog zelenog plana

Komisija Ursule von der Leyen predstavila je 2019. europski zeleni plan i otada ne posustaje u borbi protiv klimatskih promjena, poboljšanju učinkovitosti resursa, smanjenju gubitka bioraznolikosti i smanjenju onečišćenja, nastojeći da nikoga ne zapostavi. Sada, više od tri godine od njegova početka i unatoč dvjema dosad nezabilježnim globalnim krizama, **predložili smo većinu inicijativa, suzakonodavci su u većini tih područja donijeli propise ili napreduju** u postizanju dogovora, a najvažnije se inicijative već oblikuju. Komisija je putem Instrumenta za tehničku potporu državama članicama pružila i stručno znanje za osmišljavanje i provedbu reformi kojima se pridonosi ubrzanju zelene tranzicije. U posljednje tri godine u svim je državama članicama pružena potpora za oko 150 reformi u okviru zelene tranzicije.

Klima i energija

U europskom zelenom planu od samog je početka naglašeno da tranzicija mora biti pravedna i uključiva, imati ljude na prvom mjestu i **preobraziti EU u pravedno i prosperitetno društvo**. Posebna se pozornost posvećuje regijama koje su najviše pogođene klimatskom i energetsom tranzicijom. Započela je i provedba namjenskog instrumenta za dekarbonizaciju kohezijske politike koji se temelji na području, odnosno Fonda za pravednu tranziciju za regije koje postupno ukidaju fosilna goriva. Bespovratnim sredstvima u iznosu od 19 milijardi EUR poduprijet će se ulaganja u regije s visokim emisijama ugljika koje ovise o fosilnim gorivima u svim državama članicama. Zajedno s drugim dvama instrumentima u okviru mehanizma

za pravednu tranziciju, ulaganjima u vrijednosti većoj od 55 milijardi EUR tim će se regijama pomoći da preusmjere i diversificiraju svoja gospodarstva, a radnicima da steknu vještine koje će im omogućiti pristup novootvorenim radnim mjestima.

.....

Prvi projekt Fonda za pravednu tranziciju započet je u lipnju 2023. u Narvi u Estoniji

otvaranjem novog postrojenja za rafiniranje magneta od elemenata rijetkih zemalja za električna vozila – prvog takvog postrojenja izvan Azije. Povezan je i s novim rudnikom na Grenlandu, što ga čini prvim europskim lancem opskrbe od rudnika do rafinerije.

.....

Komisija je na početku svojeg mandata **Europskim zakonom o klimi** postavila temelje za to da EU do 2050. postane prvi klimatski neutralan kontinent, i to na socijalno pravedan i gospodarski konkurentan način. Predstavili smo paket „**Spremni za 55 %**”, ambiciozan i opsežan paket zakonodavnih prijedloga za usklađivanje klimatske, energetske, prometne i porezne politike EU-a te politike uporabe zemljišta s ciljem smanjenja neto emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030.

Paket „Spremni za 55 %” uključuje revidirani **sustav EU-a za trgovanje emisijama**, na kojem se temelje klimatske politike EU-a. Prihodi od sustava trgovanja emisijama za koje nije predloženo da postanu nova vlastita sredstva za proračun EU-a ponovno se ulažu u energetske tranzicije. Kako bi se postigla pravedna tranzicija, u okviru **Socijalnog fonda za klimatsku politiku** ranjivim građanima i poduzećima pružit će se i financijska potpora. S proračunom u iznosu do 86,7 milijardi EUR (uključujući doprinos EU-a od 65 milijardi EUR) iz tog će se fonda od 2026. do 2032. podupirati ranjiva kućanstva, mala poduzeća i korisnici usluga prijevoza u državama članicama EU-a. Taj sveobuhvatni paket dogovorenih propisa uključuje i revidiranu Uredbu o raspodjeli tereta i Uredbu o korištenju zemljišta, prenamjeni zemljišta i šumarstvu te revidirane propise s povećanim ciljevima u pogledu energije iz obnovljivih izvora i energetske učinkovitosti. Obuhvaća i ciljeve za uvođenje vozila s nultim emisijama, potrebnu infrastrukturu za punjenje i nova pravila o uporabi održivih goriva za brodove i zrakoplove. Okvir EU-a za smanjenje emisija sada je u skladu s ciljem za 2030. iz **Europskog zakona o klimi**.

●●●●●

Dekarbonizacija proizvodnje čelika ključna je za zelenu tranziciju. U travnju 2023. najveći austrijski izvor emisija CO₂, čeličana Voestalpine, odlučio je uz potporu EU-a uložiti 1,5 milijardi EUR kako bi s visoke peći s velikim razinama onečišćenja prešao na elektrolučnu peć. Ta će peć u punom pogonu biti 2027., kada će pridonijeti uštedi 4 milijuna tona emisija CO₂ godišnje, što čini 5 % godišnjih emisija Austrije.

●●●●●

Istodobno će se **mehanizmom EU-a za ugljičnu prilagodbu na granicama** osigurati pravedno određivanje cijena emisija ugljika povezanih s proizvodnjom robe s visokim emisijama ugljika koja se uvozi u EU, čime će se potaknuti čišća industrijska proizvodnja u trećim zemljama. Mehanizam će se u početku primjenjivati na određene proizvode u nekim sektorima s najvećim emisijama ugljika kao što su željezo i čelik, cement, gnojiva, aluminij, električna energija i vodik. Stupit će na snagu 1. listopada 2023. najprije prijelazno, a trajni sustav primjenjivat će se od 2026.

Donošenje revidiranih **standarda za emisije CO₂ iz automobila i kombija, Uredbe o infrastrukturi za alternativna goriva, Uredbe o inicijativi „FuelEU Maritime” i Uredbe o inicijativi „Refuel EU Aviation”** ključne su etape u dekarbonizaciji prometnog sektora EU-a. Uspostavom potpuno interoperabilne i korisnicima prilagođene mreže punionica i postaja za opskrbu gorivom diljem EU-a, zajedno s obvezujućim ciljevima uvođenja održivih goriva u zrakoplovni i pomorski sektor, smanjit će se neto emisije stakleničkih plinova i potaknuti uvođenje vozila, plovila i zrakoplova s nultim emisijama. Sada je neophodno i brzo postići dogovor o standardima za emisije CO₂ za teška vozila.

●●●●●

Dan nakon govora o stanju Unije predsjednica Ursula von der Leyen otputovat će u Kopenhagen, gdje će biti kuma **prvog ikad kontejnerskog broda s pogonom na zeleni metanol**. To je dokaz snage europskog zelenog plana da industriju potakne na dekarbonizaciju i inovacije. Do 2030. četvrtina flote Maerska trebala bi prijeći na zelena goriva, što je mnogo s obzirom na to da se 90 % svjetske trgovine prevozi morem.

●●●●●

Ubrzavanje energetske tranzicije ključno je za našu energetske politiku kako bismo ostvarili ciljeve paketa „Spremni za 55 %”. Dogovorom o reviziji **Direktive o energiji iz obnovljivih izvora** utvrđen je cilj od 42,5 % energije iz obnovljivih izvora na razini EU-a, s težnjom da se dosegne 45 %.

Utvrđeni su i sektorski ciljevi kako bi sva područja gospodarstva prihvatila čistu energiju prelaskom na obnovljive izvore energije kada to bude izvedivo. Ipak, najekonomičnija je energija koju ne upotrebljavamo. EU je nedavno postigao konsenzus o **Direktivi o energetskej učinkovitosti** i postavio cilj uštede od 11,7 % do 2030. Tim će se ciljem pridonijeti postupnom ukidanju fosilnih goriva i istodobno smanjiti računi za potrošnju energiju.

Budući da zgrade troše oko 40 % energije u EU-u, u tijeku su pregovori o **Direktivi o energetskej učinkovitosti zgrada**. Prijedlog Komisije usmjeren je na poboljšanje učinkovitosti najmanje učinkovitih zgrada.

Europski zeleni plan više je od zakonodavstva. Na ovogodišnjem **Venecijanskom bijenalu arhitekture, čija je tema bila „Laboratorij budućnosti”**, EU je fokus stavio na novi europski Bauhaus, inicijativu kojom se europski zeleni plan povezuje s našim životnim prostorima i iskustvima.

Općenito, bit će potrebna dodatna ulaganja u iznosu većem od 620 milijardi EUR godišnje kako bi se ostvarili ciljevi zelenog plana i plana REPowerEU te ulaganja u iznosu od 92 milijarde EUR do 2030. kako bi se ostvarili ciljevi iz Akta o industriji s nultom neto stopom emisija. Većina tih ulaganja morat će se financirati iz privatnih izvora. Stoga je Komisija u lipnju 2023. predstavila novi paket mjera kojim bi se temelj okvira EU-a za održivo financiranje trebao unaprijediti i ojačati. Komisija je u **taksonomiju EU-a** dodala nove aktivnosti i predložila nova pravila za **subjekte koji dodjeljuju okolišne, socijalne i upravljačke rejtinge**, čime će se povećati transparentnost na tržištu održivih ulaganja.

Cilj je paketa i osigurati dobar okvir za održivo financiranje za poduzeća koja žele ulagati u prelazak na održivost. Komisija je u srpnju 2023. donijela **europske standarde izvješćivanja o održivosti**, čiji je cilj osigurati visoke okolišne, socijalne i upravljačke standarde i transparentnost, a da pritom teret izvješćivanja za poduzeća bude što manji. Standardi su prilagođeni politikama EU-a, a pridonosit će i temeljiti se na međunarodnim inicijativama za standardizaciju.

Industrija i inovacije

Kako bi se održao tempo utrke do nulte neto stope emisija i povećala konkurentnost industrije EU-a, Komisija je 1. veljače 2023. predstavila **industrijski plan u okviru zelenog plana**. Planom se nastoji stvoriti povoljnije okruženje za jačanje proizvodnih kapaciteta EU-a za tehnologije s nultom neto stopom emisija koje su potrebne za postizanje ambicioznih klimatskih ciljeva EU-a.

Komisija je 9. ožujka 2023. donijela **novi privremeni okvir za krizne situacije i tranziciju** kako bi u sektorima koji su ključni za prelazak na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija potaknula mjere potpore. Zajedno s izmjenom Uredbe o općem skupnom izuzeću, tim se okvirom državama članicama omogućuje da fleksibilnost predviđenu pravilima o državnim potporama iskoriste za pomoć gospodarstvu u kontekstu ruskog rata protiv Ukrajine, čime se ubrzavaju ulaganja i financiranje proizvodnje čistih tehnologija u EU-u. Komisija je donijela više od 320 odluka o potpori gospodarstvu u trenutačnoj geopolitičkoj krizi, a ukupan odobreni iznos tih potpora procjenjuje se na iznos veći od 740 milijardi EUR.

Krajem ožujka predstavljena su **tri temeljna prijedloga** za regulatorno okruženje iznesena u industrijskom planu u okviru zelenog plana: **Akt o kritičnim sirovinama**, **Akt o industriji s nultom neto stopom emisija** i reforma strukture **tržišta električne energije**, čime će se osigurati da industrija i potrošači ostvare koristi zelene tranzicije.

Tijekom posjeta u ožujku predsjednice Ursule von der Leyen Washingtonu D.C., ona i predsjednik SAD-a Joe Biden dogovorili su da će ojačati **gospodarske veze između EU-a i SAD-a** radi borbe protiv klimatske krize, poticanja sektora čistih tehnologija i uspostave sigurnih, otpornih i diversificiranih lanaca opskrbe čistim tehnologijama.

Obje su se strane složile da bi se pojačanom transatlantskom suradnjom mogla stvoriti dobro plaćena radna mjesta i potaknuti inovacijski ciklusi za smanjenje troškova tehnologije čiste energije na globalnoj razini, što bi doprinijelo unapređenju pravedne globalne energetske tranzicije u kojoj nijedna zajednica neće biti zapostavljena.

Akt o kritičnim sirovinama pomoći će nam u osiguravanju pristupa održivim materijalima, uključujući elemente rijetkih zemalja, koji su važni za proizvodnju ključnih tehnologija. Kritične sirovine neophodne su u mnogim strateškim sektorima, među ostalim u proizvodnji tehnologija s nultom neto stopom emisija kao što su baterije, digitalna industrija te zrakoplovni, zdravstveni i obrambeni sektor. Budući da se očekuje drastično povećanje potražnje za kritičnim sirovinama i da EU trenutačno uvelike ovisi o određenim trećim zemljama, posebno o Kini, treba ublažiti rizike za lance opskrbe kako bi se povećala gospodarska otpornost i ojačala otvorena strateška autonomija. EU će utvrditi jasne

prioritete, olakšati učinkovito izdavanje dozvola za projekte, osigurati otporne lance opskrbe, ublažiti rizike, surađivati s partnerima i ulagati u istraživanja, inovacije i vještine. Osim toga, EU je dokazao svoju ozbiljnu predanost sektoru baterija tako što je proizvodnju baterija koje u 2017. gotovo da nije bilo u 2022. razvio u uspješan industrijski sektor s 30 najavljenih gigatvornica instaliranog kapaciteta od oko 70 GWh.

.....

Francuska je ovog ljeta otvorila svoju prvu **tvornicu baterija za električne automobile** u Billy-Berclauu u sjevernoj regiji Hauts-de-France zahvaljujući javnim ulaganjima u iznosu od 850 milijuna EUR. U okviru tog važnog projekta od zajedničkog europskog interesa za proizvodnju baterija ojačat će se naša strateška autonomija proizvodnjom 2,5 milijuna baterija godišnje i otvaranjem više od 2000 izravnih radnih mjesta do 2030.

.....

Aktom o industriji s nultom neto stopom emisija nastoji se povećati domaća proizvodnja tehnologija s nultom neto stopom emisija i konkurentnost industrijske baze s nultom neto stopom emisija te poboljšati energetska otpornost EU-a.

Odlučni smo u namjeri da preuzmemo vodeću ulogu u prelasku na čistu tehnologiju te našim građanima osiguramo zeleni rast i radna mjesta. U aktu se navode ciljevi za industrijski kapacitet s nultom neto stopom emisija i pruža regulatorni okvir prikladan za njegovo brzo uvođenje, čime se osigurava pojednostavnjeno i ubrzano izdavanje dozvola uz istodobno promicanje različitih instrumenata, kao što su jedinstvene kontaktne točke, strateški projekti za tehnologije s nultom neto stopom emisija, uvjeti javne potpore koji pogoduju diversifikaciji i visokim standardima zaštite okoliša, akademije za vještine s nultom neto stopom emisija i regulatorna izolirana okruženja za inovativne tehnologije s nultom neto stopom emisija.

Sadašnji model tržišta električne energije, koje je godinama dobro služio europskim potrošačima, više nije svrsishodan. Kriza s fosilnim gorivima pokazala nam je da plin ima prekomjeran utjecaj na cijene električne energije. Na zahtjev šefova država ili vlada EU-a Komisija je donijela dugoročnu **reformu modela tržišta električne energije** radi poticanja obnovljivih izvora energije, bolje zaštite potrošača i povećanja industrijske konkurentnosti. Cilj je te reforme povećati neovisnost računa potrošača o nestabilnosti kratkoročnih tržišta, promicati ulaganja u energiju iz obnovljivih izvora, poboljšati prava potrošača i bolje zaštititi tržišta od mogućih manipulacija.

Komisija je u lipnju 2023. predložila uspostavu **Platforme za strateške tehnologije za Europu** radi promicanja

dugoročne konkurentnosti EU-a u području ključnih tehnologija kao što su digitalne i napredne tehnologije (tzv. *deep tech*) te čiste tehnologije i biotehnologije. Radi brzog i učinkovitog uvođenja na terenu ta bi se platforma temeljila na postojećim instrumentima kao što su InvestEU, Inovacijski fond, Europsko vijeće za inovacije i Europski fond za obranu te bi ih dopunila, a njome bi se uvela nova fleksibilnost i poticaji za financiranje iz kohezijskih fondova u slabije razvijenim regijama i regijama u tranziciji te iz Mehanizma za oporavak i otpornost. Uvodi se i oznaka suverenosti koja obilježava kvalitetu EU-a za projekte suvereniteta.

Priroda i okoliš

Šumski požari, poplave i oluje diljem Europe proteklih mjeseci pokazuju važnost obnove prirode u Europskoj uniji kako bi naš nam prirodni okoliš pomogao u borbi protiv klimatskih promjena. U tijeku su pregovori o dovršetku **Akta o obnovi prirode** nakon što su Vijeće i Parlament donijeli svoja stajališta u lipnju i srpnju 2023. Taj je akt ključan u sprečavanju i uklanjanju najgorih posljedica klimatskih promjena i gubitka bioraznolikosti, kao što su suše i poplave, te je u skladu s povijesnim dogovorom postignutim u prosincu 2022. o **globalnom okviru za bioraznolikost Kunming-Montreal**.

Te su mjere dopunjene paketom od 5. srpnja 2023. o održivoj upotrebi prirodnih resursa, uključujući posebno prijedlog o **praćenju tla te prijedloge o novim genomskim tehnikama, biljnom i šumskom reprodukcijском materijalu te smanjenju rasipanja hrane**, koji imaju golem potencijal za doprinos održivim poljoprivredno-prehrambenim sustavima.

.....

U jednom od najvećih europskih projekata zaštite okoliša **Irska obnavlja 33 000 hektara tresetišta**, koja su bogata bioraznolikošću i mogu prirodno skladištiti dvostruko više ugljika od šuma.

.....

Uvođenjem **akcijskog plana za postizanje nulte stope onečišćenja** Komisija je utvrdila ambicioznu viziju za 2050.: smanjiti onečišćenje zraka, vode i tla na razine koje više nisu štetne za zdravlje i okoliš. Nakon toga su uslijedili ključni prijedlozi kao što su Uredba o održivoj uporabi pesticida, revizija direktiva o kvaliteti zraka, uvođenje strožih graničnih vrijednosti emisija za motorna vozila (Euro 7) te revizije Direktive o podzemnim vodama, Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda i Direktive o industrijskim emisijama.

Fionn Ferreira, 22-godišnjak iz Corca u Irskoj, osvojio je nagradu za mlade izumitelje Europskog patentnog ureda za svoju **novu metodu uklanjanja mikroplastike iz vode**.

EU je uspješno zaključio rasprave o zajedničkoj poljoprivrednoj politici (ZPP) za razdoblje 2023. – 2027., a Komisija je do prosinca 2022. odobrila svih 28 strateških planova u okviru ZPP-a. Novodonesenim propisima, koji su stupili na snagu 1. siječnja 2023., pridonosi se ciljevima **strategije „od polja do stola”** i **strategije za bioraznost** podupiranjem poljoprivrednika u EU-u da nastave proizvoditi sigurnu i kvalitetnu hranu te istodobno napreduju u tranziciji prema održivijem i otpornijem poljoprivrednom sektoru. Novim ZPP-om podupire se i **dugoročna vizija EU-a za ruralna**

područja jer se pridonosi očuvanju vitalnosti i raznolikosti ruralnih zajednica. Ukupno je 32 % ukupnih sredstava ZPP-a namijenjeno ostvarivanju pogodnosti povezanih s klimom, prirodnim resursima, bioraznolikošću i dobrobiti životinja te se veći naglasak stavlja na pravednost za mala obiteljska poljoprivredna gospodarstva, mlade poljoprivrednike i radnike na poljoprivrednim gospodarstvima.

Poljoprivredno gospodarstvo Joãoa Coimbre u središnjem Portugalu, Quinta da Cholda, osnovano je početkom 20. stoljeća, a danas **primjenjuje preciznu poljoprivrednu tehniku i tehniku za očuvanje bioraznost** kako bi se s manje proizvelo **više**. U 2022., koju su obilježile teške suše, uspjeli su navodnjavati zemlju prema točnim potrebama tla i nisu zabilježili gubitak prinosa. Poljoprivredno je gospodarstvo energetski samodostatno.

Kružno gospodarstvo

Komisija je donijela nekoliko prijedloga za ispunjavanje obveza iz akcijskog plana za kružno gospodarstvo, uključujući prijedloge **Uredbe o ambalaži i otpadu** te **Uredbe o ekološkom dizajnu održivih proizvoda**, kojima se osigurava da svi proizvodi koji dolaze na tržište EU-a budu održivi, odnosno da se mogu ponovno upotrijebiti, popraviti i reciklirati. Čak 94 % ljudi koji žive u EU-u tvrdi da im je zaštita okoliša od osobne važnosti, a 68 % njih priznaje da njihovi obrasci potrošnje negativno utječu na okoliš, kako u Europi tako i u svijetu. Kako bi se smanjio negativan učinak potražnje EU-a za robom kao što su soja, palmino ulje, kava, kakao, drvo i kaučuk, suzakonodavci su postigli dogovor o novom **propisu EU-a o krčenju šuma**, koji je stupio na snagu u lipnju 2023. Započeli smo bliski dijalog s partnerskim zemljama o njegovoj provedbi te je u lipnju osnovana zajednička radna skupina Europske komisije, Indonezije i Malezije za provedbu tog propisa.

U ožujku 2023. Komisija je predložila jedinstvene kriterije za suzbijanje manipulativnog zelenog marketinga na tržištu EU-a. Time će se **osigurati da proizvodi koji se stavljaju na tržište kao „zeleni” budu istinski ekološki prihvatljivi**, čime će se potrošačima pružiti kvalitetnije informacije, a poduzećima s istinski održivim proizvodima omogućiti lakše prepoznavanje i nagrađivanje. Prijedlog je usmjeren na oznake kao što su „majica izrađena od recikliranih plastičnih boca”, „dostava s kompenzacijom emisija CO₂”, „ambalaža od 30 % reciklirane plastike” ili „zaštita od sunca neškodljiva za ocean”.

Komisija je donijela i novi prijedlog kojim se zagovara **popravak robe**. Komisija nastoji pojednostavniti i promicati popravak robe (kao što su usisavači, tableti i pametni

telefoni), osnažujući sektor popravaka i potičući proizvođače i prodavače na razvoj održivijih poslovnih modela.

Zelena diplomacija

Na **27. konferenciji UN-a o klimatskim promjenama (COP27)** Komisija je pokazala ambiciju i fleksibilnost da se zadrži cilj ograničavanja globalnog zagrijavanja od 1,5 °C. Svojom predanošću i ujedinjenošću EU je pomogao osigurati teško postignut dogovor u vezi s ciljevima Pariškog sporazuma. Rad EU-a na jačanju veza potaknuo je i rasprave o uravnoteženim novim mehanizmima financiranja kako bi se ranjivim zajednicama pomoglo da se nose s gubicima i štetom prouzročenima klimatskim promjenama.

EU se u prosincu 2022. na konferenciji UN-a o bioraznolikosti (COP 15) u Montrealu u Kanadi pridružio krugu od 195 zemalja u povijesnom **globalnom okviru za bioraznolikost Kunming-Montréal**. Taj okvir sadržava globalne ciljeve za zaštitu i obnovu prirode za sadašnje i buduće naraštaje, osiguravanje održivoga korištenja prirodnih resursa i poticanje ulaganja u zeleno globalno gospodarstvo. Njime se zajedno s Pariškim sporazumom o klimi utire put prema klimatski neutralnom, otpornom i prirodi okrenutom svijetu do 2050. Jedinstvo i vodeća uloga EU-a bili su ključni tijekom četverogodišnjih pregovora za postizanje tog međunarodnog sporazuma. Predsjednica Ursula von der Leyen već je u okviru strategije Global Gateway najavila da Komisija **udvostručuje sredstva za globalnu bioraznolikost** kako bi se ukupno 7 milijardi EUR uložilo u zaštitu bioraznolikosti u cijelom svijetu.

U skladu s tim povijesnim sporazumom međunarodna je zajednica u ožujku 2023. zaključila i pregovore o **ključnom Ugovoru o otvorenom moru** za zaštitu oceana,

borbu protiv uništavanja okoliša, suzbijanje klimatskih promjena i sprečavanje gubitka bioraznolikosti u oceanima. Ugovorom o bioraznolikosti izvan nacionalne jurisdikcije omogućit će se **uspostava velikih zaštićenih morskih područja na otvorenome moru**. U postizanju tog dogovora ključnu su ulogu imali EU i države članice koje su dio koalicije velikih ambicija, koju je pokrenula predsjednica Ursula von der Leyen.

Kako bi se klima, mir i sigurnost bolje integrirali u vanjske politike EU-a, Komisija i Visoki predstavnik predstavili su u lipnju 2023. **plan EU-a da postane otporniji i sigurniji u kontekstu rastuće klimatske krize**.

Na sastanku na vrhu u Parizu o novom paktu o globalnom financiranju u lipnju 2023. **predsjednica Ursula von der Leyen predložila je da se globalno određivanje cijena ugljika iskoristi za financiranje borbe protiv klimatskih promjena**, koje je toliko potrebno za zemlje u razvoju. Određivanje cijena ugljika jedan je od najučinkovitijih alata za smanjenje emisija tako da se onečišćivači potiču da plate za onečišćenja ili da se odgovorni subjekti usmjeravaju na inovacije. Od 2005., kada je EU počeo uvoditi određivanje cijena ugljika, prihodi su dosegli 142 milijarde EUR, a emisije CO₂ smanjile su se za 35 %. EU sada proširuje sustav trgovanja emisijama na zgrade i sektor cestovnog prometa.

Osim sustava EU-a za trgovanje emisijama, nacionalni ili podnacionalni sustavi već djeluju ili su u razvoju u Kanadi, Kini, Japanu, Novom Zelandu, Južnoj Koreji, Švicarskoj i SAD-u. EU surađuje s tim partnerima i pomaže drugima u provedbi određivanja cijena ugljika.

Komisija je u srpnju 2023. objavila svoj prvi „Dobrovoljni pregled provedbe Programa

održivog razvoja do 2030.“. Otkad je 2015. donesen Program održivog razvoja do 2030., EU je ostvario umjeren ili znatan napredak u pogledu većine ciljeva održivog razvoja. EU planira ostvariti daljnji napredak u postizanju tih ciljeva ubrzavanjem provedbe europskog zelenog plana i digitalnog desetljeća Europe.

Ostvarivanje digitalnog desetljeća Europe

Digitalne inovacije nevjerojatnom brzinom mijenjaju naše gospodarstvo. Ove smo godine svjedočili iznimno brzom primjeni generativne umjetne inteligencije, uključujući velike jezične modele i stvaranje slika. **Revolucija umjetne inteligencije više nije budućnost, nego sadašnjost**. Potencijal pouzdane umjetne inteligencije golem je i obuhvaća vrhunsku zdravstvenu skrb i razvoj lijekova, sigurniji i ekološki prihvatljiviji prijevoz, učinkovitije industrije, modele predviđanja klimatskih promjena te isplativija i održivija energetska rješenja.

Komisijin pristup osiguravanju regulatornog okruženja za umjetnu inteligenciju koje je prilagođeno inovacijama, ali usmjereno na čovjeka, bio je dalekovidan. Komisija je već u travnju 2021. predstavila **Akt o umjetnoj inteligenciji**, osmišljen kako bi sustavi umjetne inteligencije koji se upotrebljavaju u EU-u bili sigurni, transparentni, etički, nepristrani i pod ljudskom kontrolom. Kako bi se osigurala sveobuhvatna strategija koja pogoduje inovacijama, Komisija je predložila **pristup koji se temelji na riziku**. Trijalozni Akt o umjetnoj inteligenciji uspješno su započeli i nadamo se da će završiti ove godine. Usporedno s **koordiniranim planom za umjetnu inteligenciju** EU nastoji u ovom desetljeću postupno povećati javna i privatna ulaganja u umjetnu inteligenciju na ukupno 20 milijardi EUR godišnje.

Novootvoreni Laboratorij za precizno snimanje temeljeno na sustavu strojnog učenja u Beču poboljšat će modele predviđanja raka pluća te će **uz pomoć umjetne inteligencije razviti personalizirano liječenje raka pluća.**

U prosincu 2022. postignut je širok konsenzus o **Europskoj deklaraciji o digitalnim pravima i načelima za digitalno desetljeće**. Ta je deklaracija glavna smjernica za građane, poduzeća i tvorce politika u digitalnoj tranziciji EU-a, stavljajući naše građane u središte transformacije i zalažući se za inovacije u našim komercijalnim sektorima.

U prosincu 2022. donesen je i **program politike za digitalno desetljeće**, inicijativa kojom se nastoji zajamčiti digitalna transformacija usmjerena na građane EU-a, koja se temelji na načelima europskog digitalnog suvereniteta i naših zajedničkih vrijednosti. Programom je uspostavljen mehanizam praćenja i suradnje radi postizanja zajedničkih ciljeva digitalne transformacije Europe utvrđenih u Digitalnom kompasu 2030. Zahvaljujući tom kooperativnom pristupu višedržavni projekti, tj. pothvati koje zbog svojeg opsega nijedna država članica ne bi mogla samostalno provesti, dovest će do našeg digitalnog razvoja.

Nedvojbeno je da bez poluvodiča ili čipova ne može postojati digitalna ili zelena tranzicija ni tehnološko vodstvo EU-a. Stoga je u ožujku 2023. između Europskog parlamenta i država članica postignut ključni sporazum o **Europskom aktu o čipovima**, koji je Komisija prvi put predložila godinu dana ranije. Ukupni iznos ulaganja na temelju politika za potporu tom aktu procjenjuje se na više od 43 milijarde EUR. Tim će se ulaganjima poduprijeti prva takva proizvodnja u EU-u, potaknuti europski ekosustav projektiranja i pružiti potpora za rast i inovacije u cijelom lancu vrijednosti poluvodiča.

Komisija je istodobno u listopadu 2022. i travnju 2023. u skladu s pravilima EU-a o državnim potporama odobrila potporu Francuske i Italije ulaganjima u prva postrojenja za masovnu proizvodnju poluvodiča u EU-u u vrijednosti većoj od 8 milijardi EUR.

Regija Saska na istoku Njemačke uspješno se nosi s tranzicijom te je postala jedno od **vodećih tehnoloških središta u Europi**, s posebnim naglaskom na elektronici. Financijska sredstva EU-a imala su u tome ključnu ulogu i pridonijela su privlačenju dodatnih ulaganja. Najistaknutiji je projekt ulaganje Infineona u iznosu od 5 milijardi EUR u novu tvornicu čipova, u kojoj bi se trebalo otvoriti oko 1000 novih visokokvalificiranih radnih mjesta. Infineon očekuje javno financiranje u iznosu od milijarde EUR u okviru europskog akta o čipovima.

Za potporu sektoru mikroelektronike Komisija u svojem paketu mjera državne potpore ima i druge instrumente, kao što su **važni projekti od zajedničkog europskog interesa**. Komisija je u lipnju 2023. odobrila jedan takav projekt za potporu istraživanju, inovacijama i prvoj industrijskoj primjeni mikroelektronike i komunikacijskih tehnologija u cijelom vrijednosnom lancu. Očekuje se da će se javnim sredstvima država članica u iznosu od 8,1 milijarde EUR mobilizirati dodatna privatna ulaganja u iznosu od 13,7 milijardi EUR.

Podaci su pokretačka snaga europskog digitalnoga gospodarstva i moraju biti u rukama Europljana. Cilj je **europske podatkovne strategije** da EU preuzme vodeći položaj u društvu temeljenom na podacima. Stvaranjem jedinstvenog tržišta za podatke omogućit će se njihov slobodan protok unutar EU-a i među sektorima, u korist poduzeća, istraživača i javnih uprava.

U lipnju 2023. postignut je dogovor o **Aktu o podacima**, ključnom zakonodavnom aktu čiji je cilj omogućiti dostupnost veće količine podataka i utvrditi pravila o upotrebi podataka i pristupu podacima u svim gospodarskim sektorima u EU-u. Predviđa se da će novi propisi do 2028. BDP-u država članica EU-a pridonijeti dodatnih 270 milijardi EUR tako što će se riješiti pravni, gospodarski i tehnički izazovi koji trenutačno dovode do nedovoljne iskorištenosti podataka. Zahvaljujući tom aktu potrošači i poduzeća koji upotrebom proizvoda i usluga proizvode podatke imat će koristi od pristupačnijih poslijeprodajnih usluga, novih mogućnosti upotrebe usluga koje se oslanjaju na pristup podacima i boljeg pristupa podacima koje je prikupio ili generirao uređaj.

Aktom o digitalnim uslugama, koji je na snazi od studenoga 2022., utvrđen je opsežan novi skup obveza za sve internetske platforme kako bi se ublažila šteta i zaštitila prava

korisnika u digitalnom okruženju. Komisija je 25. travnja 2023. odredila 17 vrlo velikih internetskih platformi i dvije vrlo velike internetske tražilice. One od kraja kolovoza 2023. moraju poštovati cijeli niz novih obveza osmišljenih za osnaživanje i zaštitu internetskih korisnika, pa i maloljetnika. Među tim je obvezama i zahtjev da se procjenjuju i ublažavaju sistemski rizici te da se ponude pouzdani alati za moderiranje sadržaja.

Za provedbu tog akta Komisija svoje stručno znanje obogaćuje unutarnjim i vanjskim multidisciplinarnim spoznajama. **Europski centar za algoritamsku transparentnost**, čiji je domaćin Komisijin Zajednički istraživački centar, osnovan je 17. travnja 2023.

Akt o digitalnim tržištima na snazi je od studenoga 2022., a osmišljen je radi pravednijeg i neograničenog tržišnog natjecanja na digitalnim tržištima. U njemu su utvrđeni jasno definirani i objektivni kriteriji za utvrđivanje „nadzornika pristupa”. Komisija je 6. rujna 2023. imenovala šest „nadzornika pristupa”, koji će sada imati šest mjeseci da se potpuno svaka njihova određena osnovna usluga platforme uskladi s obvezama iz Akta o digitalnim tržištima.

Komisija je u srpnju 2023. donijela novu strategiju o tehnologiji **Web 4.0 i virtualnim svjetovima** kako bi odredila smjer sljedeće tehnološke tranzicije te osigurala otvoreno, sigurno, pouzdano, pravedno i uključivo digitalno okruženje za građane, poduzeća i javne uprave u EU-u.

Trenutačno samo oko 60 % stanovništva EU-a u 14 država članica može svoje nacionalne elektroničke osobne iskaznice koristiti preko granica. **Europski digitalni identitet**,

dogovoren u lipnju 2023., bit će dostupan građanima, stanovnicima i poduzećima EU-a koji se žele identificirati ili provjeriti osobne podatke. Građani EU-a i osobe s boravištem u EU-u moći će u cijelom EU-u koristiti osobnu digitalnu lisnicu za javne i privatne usluge na internetu i izvan njega.

Usto se ulaže u infrastrukturu i vještine kako bi se **premostio digitalni jaz** i kako u digitalnoj transformaciji društava i gospodarstava u EU-u nitko ne bi bio zapostavljen. Oko 26 % sredstava Mehanizma za oporavak i otpornost namijenjeno je mjerama kojima se pridonosi digitalnim ciljevima. Osim toga, u okviru kohezijske politike između 2021. i 2027.

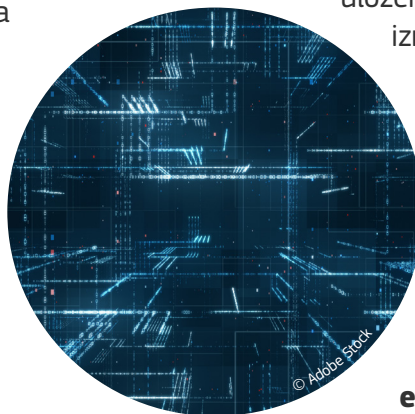
uloženo je 36,6 milijardi EUR, dok je između 2014. i 2020. uloženo

16 milijardi EUR, a ulaže se i iz Instrumenta za povezivanje Europe i programa Digitalna Europa.

Komisija je u lipnju 2023. predstavila prijedlog da se postave temelji za **potencijalni digitalni euro kao dopunu gotovini**.

Zahvaljujući rastu elektroničkog i digitalnog plaćanja u EU-u digitalni euro mogao bi postati široko prihvaćen, ekonomičan, siguran i otporan oblik javnog novca. Komisija je istodobno iznijela zakonodavni prijedlog čiji je cilj da gotovina u eurima ostane općeprihvaćena i pristupačna metoda plaćanja u cijelom europodručju.

Osim toga, Komisija je iznijela dva prijedloga za digitalizaciju plaćanja i šireg financijskog sektora, pri čemu se prednost daje interesima potrošača, tržišnom natjecanju, sigurnosti i povjerenju. Cilj je prvog prijedloga revidirati Direktivu o platnim uslugama, bolje spriječiti prijevare te ojačati prava potrošača i sustave otvorenog bankarstva.

Drugi je zakonodavni prijedlog okvira kojim se uređuje pristup trećih strana financijskim podacima klijenata u području raznih financijskih usluga.

Te se inicijative temelje na prijedlogu iz listopada 2022. kojim se trenutna plaćanja u eurima žele staviti na raspolaganje svim građanima i poduzećima u EU-u i Europskom gospodarskom prostoru. Cilj je osigurati cjenovno pristupačne i sigurne **prijenose eura svakog dana u roku od deset sekundi**, čime će se povećati praktičnost i učinkovitost u financijskom sektoru.

Hrvatska je 2023. **pristupila europodručju**. Dvadeset država članica EU-a i 347 milijuna građana EU-a sada dijeli zajedničku valutu EU-a.

Jačanje našeg jedinstvenog i socijalnog tržišta

Ove smo godine proslavili **30. obljetnicu jedinstvenog tržišta**, kojim EU duguje svoju neprestanu konkurentnost. To najveće svjetsko tržište obuhvaća 440 milijuna građana i 23 milijuna poduzeća te čini 15 % svjetskog BDP-a, a procjenjuje se da je od njegova osnutka prije tri desetljeća BDP EU-a porastao za dodatnih 9 %. Države članice uz pomoć jedinstvenog tržišta mogu pronaći zajednička rješenja za izazove kao što su rat u Ukrajini, energetska kriza i kriza troškova života. Ono potrošačima pruža veći izbor, viši standard i niže cijene, a poduzećima nudi priliku da konkuriraju globalno.

Komisija je 16. ožujka 2023., na dan obljetnice uspostave jedinstvenog tržišta, iznijela svoj pristup **dugoročnoj konkurentnosti**. U njemu prepoznaje potencijal jedinstvenog tržišta za poticanje produktivnosti i ističe kako EU može iskoristiti svoje prednosti i ostvariti znatno više, a ne samo uhvatiti korak s konkurentima kad je riječ o rastu i inovacijama. Progresivnim, dobro definiranim i koordiniranim okvirom EU-a potaknut će se daljnji razvoj uspješnih poduzeća koja se mogu natjecati na globalnom tržištu, nude privlačna radna mjesta i postavljaju globalne standarde.

Gospodarstvo EU-a i dalje je iznimno otporno na uzastopne gospodarske šokove posljednjih godina. U 2022. **oporavak rasta iznosio je impresivnih 3,4 %**.

Ekspanzija je podržana snažnim tržištem rada, **pri čemu su stope nezaposlenosti dosegle rekordno nisku razinu, a zaposlenost se povećala**. To je uvelike postignuto odlučnim mjerama EU-a i njegovih država članica.

No, dobri gospodarski rezultati usporili su i pad inflacije. Visoka inflacija i posljedični odgovor povećanja kamatnih stopa u okviru monetarne politike pridonijeli su trenutnom znatnom usporavanju rasta.

Ipak, vrlo mali gospodarski rast zabilježen u prvoj polovini 2023. odagnao je ranije strahove od zimske recesije. Iako i dalje prevladava nesigurnost, posebno s obzirom na trenutnu rusku invaziju na Ukrajinu, očekujemo daljnji rast. Osim toga, očekuje se i da će se smanjiti utjecaj inflacije na kupovnu moć kućanstava, a da će tržište rada i dalje biti stabilno.

Gospodarstvo EU-a otporno je i konkurentno zbog svojeg jedinstvenog modela. Već se

tri desetljeća gradi snažno jedinstveno tržište s izraženom socijalnom dimenzijom. Zbog toga smo 2020. uveli instrument SURE (potpora radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji) kako bi se zaštitila radna mjesta i prihodi ugroženi pandemijom bolesti COVID-19. **U završnom izvješću o provedbi i učinku instrumenta SURE** utvrđeno je da je 2020. pružena potpora više od 2,5 milijuna poduzeća te je oko 31,5 milijuna ljudi pružena pomoć da zadrže radna mjesta. Do 2022. su se postupno ukidale nacionalne mjere potpore, dok se u okviru instrumenta SURE i dalje pružala potpora za 40 000 poduzeća i 350 000 osoba.

Općenito gledano, od 2020. do 2022. **instrument SURE bio je ključan za brz gospodarski oporavak od pandemije**, pri čemu je 19 država članica primilo 98,4 milijarde EUR. Gotovo polovina ukupnih rashoda raspoređena je za programe skraćenog radnog vremena, a gotovo trećina za slične mjere za samozaposlene.

Programi subvencija za plaće i druge slične mjere činili su 12 % rashoda, a preostalih 5 % rashoda raspoređeno je za zdravstvene mjere, među ostalim za preventivne mjere protiv pandemije bolesti COVID-19, dodatne troškove rada za nova radna mjesta i potporu zdravstvenim radnicima te nabavu zdravstvene opreme i lijekova, uključujući cjepiva.

Unatoč dosad nezabilježnim šokovima zbog pandemije i rata, Komisija se pobrinula da jedinstveno tržište i dalje pravilno funkcionira. **Uredbom o stranim subvencijama**, koja je na snazi od siječnja 2023., nastoji se riješiti problem narušavanja jedinstvenog tržišta stranim

subvencijama. Ta će nova pravila EU-u omogućiti da ostane otvoren za trgovinu i ulaganja, uz jednake uvjete za sva poduzeća u EU-u. Uredba se počela primjenjivati 12. srpnja. Od 12. listopada poduzeća će morati obavijestiti Komisiju o koncentracijama i sudjelovanju u postupcima javne nabave koji uključuju financijske doprinose koje zemlje izvan EU-a dodjeljuju poduzećima koja se bave gospodarskom djelatnošću u EU-u i koja ispunjavaju odgovarajuće pragove za prijavu.

Reformom carinske unije EU-a predloženom u svibnju 2023. tradicionalne carinske deklaracije zamijenit će se pametnim pristupom nadzoru uvoza koji se temelji na podacima.

Taj prijedlog predstavlja **najsveobuhvatniju i najambiciozniju reformu carinske unije od njezina osnivanja 1968.** S obzirom na veliko povećanje obujma trgovine, rast e-trgovine i brzi porast broja standarda EU-a koje treba poštovati pri carinskim provjerama, novim sustavom uz

pomoć novog carinskog tijela EU-a smanjit će se postojeći složeni carinski postupci te će jedinstveno tržište postati konkurentnije, sigurnije i spremnije za budućnost.

Komisija je 8. prosinca 2022. predložila niz mjera koje promiču i oslanjaju se na digitalizaciju kako bi se **EU-ov sustav poreza na dodanu vrijednost modernizirao i bolje prilagodio poduzećima** te kako bi postao otporniji na prijevare. Predloženim ključnim mjerama pomoći će se državama članicama da godišnje prikupe do 18 milijardi EUR prihoda od poreza na dodanu vrijednost, a istodobno će se pridonijeti rastu poduzeća,

uključujući mala i srednja poduzeća. Istog je mjeseca Komisija donijela prijedlog **novih pravila o poreznoj transparentnosti** kojima se od pružatelja usluga povezanih s kriptoinovinom sa sjedištem u EU-u zahtijeva da izvješćuju o svim transakcijama klijenata koji žive u Uniji. Tako će države članice moći bolje otkrivati i suzbijati porezne prijevare, utaju poreza i izbjegavanje plaćanja poreza jer u tom području prečesto manjka transparentnosti. Ministri financija EU-a u svibnju 2023. o tom su prijedlogu postigli politički dogovor,

Europska poduzeća nemaju koristi samo od integriranog tržišta, visokokvalificirane radne snage i smanjene birokracije, nego i od bogatog okvira za inovacije. Sektori u kojima se često koristi intelektualno vlasništvo čine gotovo polovinu ukupnog BDP-a i više od 90 % ukupnog izvoza EU-a. Imajući to na umu, Komisija je 27. travnja 2023. predložila **nova pravila o patentima**. Predloženim uredbama o patentima bitnima za normu, obveznom licenciranju patenata u kriznim situacijama i reviziji zakonodavstva o svjedodžbama o dodatnoj zaštiti stvorit će se transparentniji i učinkovitiji okvir prava intelektualnog vlasništva otporan na buduće promjene. Cilj im je povećati učinkovitost sustava patenata daljnjim uklanjanjem rascjepkanosti jedinstvenog tržišta, smanjenjem birokracije i povećanjem učinkovitosti. Tako će gospodarski subjekti i nadležna tijela moći bolje zaštititi inovacije i omogućiti pravedan pristup, među ostalim u izvanrednim situacijama.

Nadalje, jedinstvenom tržištu pogoduje otporan bankarski sektor, ojačan pouzdanim okvirom za upravljanje krizama. Komisija je 18. travnja 2023. donijela prijedlog za prilagodbu i daljnje **jačanje postojećeg okvira Unije za upravljanje kriznim situacijama banaka i osiguranje**

depozita, s osobitim naglaskom na srednjim i manjim bankama. Taj se prijedlog temelji na poukama iz prvih godina primjene okvira, što sanacijskim tijelima pruža još učinkovitije instrumente kako bi deponenti, kao što su pojedinci, poduzeća i javni subjekti, mogli i dalje pristupati svojim bankovnim računima u slučaju krize i ugrožene financijske stabilnosti. Konkretno, nastoji se olakšati upotreba sanacijskih fondova i sustava osiguranja depozita, koje financira bankarski sektor kako bi nadležna tijela tijekom bankovnih kriza mogla bolje zaštititi deponente, na primjer transferima iz banke u poteškoćama u zdravu banku.

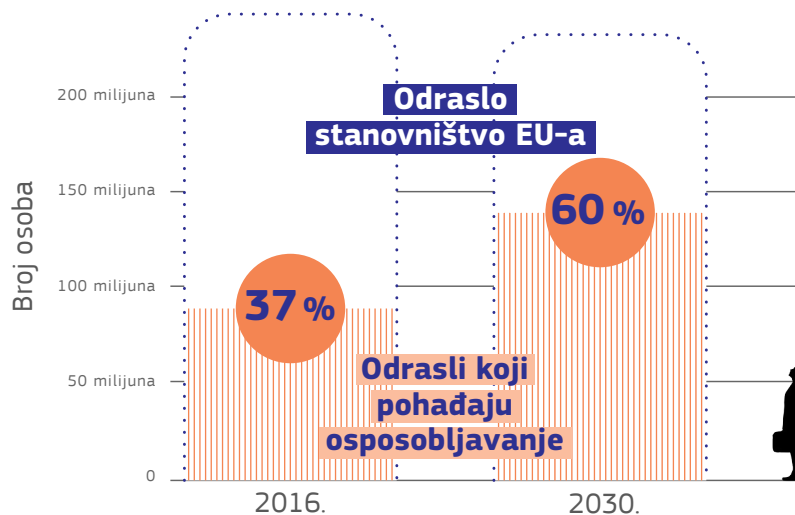
Osim toga, EU jača otpornost banaka koje posluju na njegovu području, kao i njihov nadzor i upravljanje rizicima tako što **dovršava provedbu globalno dogovorenih regulatornih reformi poznatih kao Basel III**. Novim bankarskim pravilima banke u EU-u postat će otpornije na moguće buduće gospodarske šokove te će se pridonijeti tranziciji prema klimatskoj neutralnosti.

Iskorištavanje mogućnosti našeg socijalnog tržišnog gospodarstva: fokus na socijalnom dijalogu i vještinama

Budući da su u središtu socijalne Europe građani i njihova dobrobit, prioriteti jedinstvenog socijalnog tržišnoga gospodarstva nisu samo komercijalne prilike već i društvena dobrobit. U kontekstu povećane inflacije i povećanih troškova života u protekloj godini politike na svim razinama ključne su za ublažavanje pada kupovne moći, kako je istaknuto u ciklusu europskog semestra 2023.

Bolje vještine donose bolje prilike

Cilj EU-a da 60 % odraslih osoba svake godine pohađa osposobljavanje

U tu se svrhu i dalje provodi Akcijski plan za provedbu **europskog stupa socijalnih prava**. Države članice podržale su socijalne ciljeve EU-a za 2030. za postizanje najmanje 78-postotne zaposlenosti osoba u dobi od 20 do 64 godine, godišnjeg osposobljavanja najmanje 60 % svih odraslih i smanjenja broja osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti za najmanje 15 milijuna (u usporedbi s 2019.).

Moramo svim osobama koje rade u EU-u omogućiti dostojanstven život. Povijesni dogovor o Direktivi o **primjerenim minimalnim plaćama** prenijet će se u nacionalno zakonodavstvo do studenoga 2024. Utvrđivanjem postupka za uvođenje primjerene zakonske minimalne plaće i poticanjem država članica da promiču kolektivno pregovaranje o određivanju plaća, Direktiva će pomoći građanima u EU-u da izađu iz siromaštva unatoč zaposlenju.

Europsko socijalno tržišno gospodarstvo temelji se na dijalogu između sindikata,

poslodavaca i vlada, u kojem je ključno kolektivno pregovaranje. Socijalni dijalog iznimno je važan za razvoj zajedničkih rješenja za izazove s kojima se suočavamo u današnjem radnom okruženju koje se neprestano mijenja. Nakon Komunikacije iz siječnja 2023., države članice usvojile su **preporuku Vijeća s konkretnim mjerama za veću uključenost socijalnih partnera na nacionalnoj razini i na razini EU-a**. To podrazumijeva savjetovanje s tim parterima pri osmišljavanju i provedbi gospodarskih i socijalnih politika te politika zapošljavanja, promicanje kolektivnog pregovaranja i omogućivanje povećanja njihovih kapaciteta.

Komisija je u rujnu 2022. donijela smjernice kako bi pružila pravnu sigurnost samozaposlenim osobama bez zaposlenika, osobito onima koji rade u području digitalnog gospodarstva i putem digitalnih radnih platformi, pojašnjenjem slučajeva u kojima u skladu s pravom tržišnog natjecanja mogu kolektivno pregovarati o boljim uvjetima. U međuvremenu su

suzakonodavci započeli završne pregovore o Komisijinu **prijedlogu direktive o poboljšanju radnih uvjeta u radu putem platformi**. Tim se prijedlogom nastoji osobama koje rade putem digitalnih radnih platformi osigurati zakonit radni status, koji odgovara njihovim stvarnim uvjetima rada, te radnička prava i socijalne naknade. S naglaskom na digitalnim radnim platformama, rješava se i složeno pitanje algoritamskog upravljanja platformama i osigurava ljudski nadzor i transparentnost.

.....

Austrijski plan za oporavak i otpornost pomaže u **izgradnji društvene otpornosti tako što se u okviru njega plaćaju ugovori za 275 patronažnih medicinskih sestara**. Program uključuje i ulaganja u vozni park od 94 električna automobila i 37 električnih bicikala tako da medicinske sestre mogu pružiti kvalitetnu skrb uglavnom starijim osobama kojima je potrebna pomoć i u udaljenim područjima.

.....

Da bi bio uspješan u zelenoj, digitalnoj i demografskoj tranziciji, EU mora intenzivno ulagati u cjeloživotno učenje kako bi ljudi svoje vještine prilagođavali tržištu rada koje se stalno mijenja. Namjera je da u **Europskoj godini vještina** svi, a osobito vlade, poduzeća i pojedinci, prepoznaju važnost osposobljavanja i u njemu budu aktivni. U okviru proračuna za razdoblje 2021. – 2027. državama članicama stavljeno je na raspolaganje **oko 65 milijardi EUR sredstava EU-a** za ulaganje u programe za vještine, uglavnom u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost i Europskog socijalnog fonda plus. Komisija je u travnju 2023. donijela dva nova prijedloga preporuka Vijeća o **digitalnim vještinama te digitalnom obrazovanju i osposobljavanju**.

Njihov je cilj podržati države članice i sektor obrazovanja i osposobljavanja kako bi se svim građanima EU-a pružila visokokvalitetno, uključivo i pristupačno digitalno obrazovanje i osposobljavanje za razvoj digitalnih vještina.

Komisija je 2023. povećala proračun programa **Erasmus+** na novi ukupni iznos od 4,43 milijarde EUR, što je najveća ikad godišnja financijska omotnica, što je vrijedan doprinos Europskoj godini vještina. Među mnogim drugim projektima Erasmus+ sada podupire 50 saveza europskih sveučilišta, koji uključuju više od 430 visokih učilišta u Europskoj uniji i izvan nje, pa i u Ukrajini.

Osim širih inicijativa za poticanje razvoja vještina na svim razinama, Komisija je pokrenula i posebne sektorske inicijative kako bi se uzelo u obzir stvarno stanje različitih industrijskih ekosustava. Na primjer, **Pakt za vještine** okuplja javne i privatne organizacije kako bi se popisale vještine

u svakom sektoru, predvidjelo koje će vještine biti potrebne u budućnosti i preuzelo obveze za pružanje mogućnosti usavršavanja i prekvalifikacije radno sposobnih osoba. Od njegova osnivanja 2020. Paktu za vještine dosad se pojedinačno ili u okviru partnerstava za vještine pridružilo 1500 organizacija iz država članica. Pakt za vještine prisutan je u 14 sektora te u svim državama članicama EU-a i zemljama kandidatkinjama. Među članovima su razne organizacije iz javnog i privatnog sektora, pa i nacionalna, regionalna i lokalna tijela, poduzeća, socijalni partneri, međusektorske i sektorske organizacije, gospodarske komore, pružatelji obrazovanja ili osposobljavanja i službe za zapošljavanje. Dosad je u okviru Pakta **2 milijuna ljudi koristilo usluge usavršavanja i prekvalifikacije**. Ažurirano

je ili osmišljeno oko 15 500 programa osposobljavanja, a članovi Pakta uložili su 160 milijuna EUR u inicijative za razvoj vještina.

U okviru Europske godine vještina Komisija je u srpnju pokrenula i prvu fazu savjetovanja s europskim socijalnim partnerima o jačanju **kvalitativnog okvira EU-a za pripravništvo**. Cilj je okvira pomoći mladima da s kvalitetnim pripravništvom prijeđu iz obrazovanja i nezaposlenosti na tržište rada. Prema nedavnom istraživanju Eurobarometra 76 % mladih Europljana tijekom pripravništva naučilo je korisne profesionalno korisne vještine, a 68 % njih pronašlo je posao nakon završetka pripravništva. Tom će se inicijativom unaprijediti mjere EU-a za borbu protiv nezaposlenosti mladih u EU-u. Paket potpore za zapošljavanje mladih iz srpnja

2020. već je rezultirao pojačanom Garancijom za mlade i modernizacijom europskog okvira za strukovno obrazovanje i osposobljavanje te novim poticajem za naukovanje.

U izvješću Suda za 2023. „Utjecaj demografskih promjena na okoliš koji se mijenja” razmatraju se demografski trendovi koji oblikuju naša gospodarstva i društva. S obzirom na izazove koje donosi demografska tranzicija, Komisija **u razvoju relevantnih politika EU-a i dalje uzima u obzir demografske elemente**. Radi potpore regijama EU-a koje su pogođene brzim smanjenjem broja radno sposobnog stanovništva, u siječnju 2023. pokrenut je Mehanizam za poticanje talenata u okviru sveobuhvatne strategije za iskorištavanje talenata u europskim regijama.

U svibnju 2023. objavljen je poziv za pilot-projekte i pokrenut je vodeći projekt u okviru inicijative za tehničku potporu radi prevladavanja prepreka regionalnom razvoju.

Nazaret Mateos Álvarez, mlada ruralna poduzetnica iz Paredesa de Nave, u Palenciji u Španjolskoj, osvojila je 2022. titulu najbolje ekološke poljoprivrednice na dodjeli nagrada EU-a za ekološku proizvodnju. Razvijanjem revolucionarnog načina uzgoja gljiva s pomoću prirodnih gnojiva i manje vode Nazaret je unaprijedila svoje lokalno gospodarstvo.

NextGenerationEU i poticanje europskih ulaganja

Instrument NextGenerationEU nije služio samo kao odgovor na izazove pandemije bolesti COVID-19, nego i kao **povijesna prilika za izgradnju gospodarstva u interesu svakog građanina EU-a**. EU je odlučno predan postizanju zelenije, digitalnije i socijalno pravednije Europe. Zajedničko europsko ulaganje od 800 milijardi EUR u instrument NextGenerationEU 2022. i 2023. započelo je s konkretnim projektima na terenu za izgradnju održive, otporne, konkurentne i prosperitetne Europe za sve njezine građane.

U središtu instrumenta NextGenerationEU jest **Mehanizam za oporavak i otpornost**, putem kojeg sve države članice imaju pristup dosad nezabilježenim financijskim sredstvima. Ta se sredstva upotrebljavaju za provedbu reformi i ulaganja kojima će se promijeniti europska gospodarstva i društva za buduće generacije. Instrument je vrijedan 723 milijarde EUR. S posebnim naglaskom na održivosti, inovacijama i otvaranju radnih mjesta, brzo postaje temelj gospodarske politike EU-a. Instrument se provodi punom brzinom. **Ukupno je već isplaćeno 153,4 milijarde EUR**, uključujući pretfinanciranje od 56,6 milijardi EUR. Države članice i dalje ispunjavaju svoje obveze reforma i ulaganja. Komisija procjenjuje da bi BDP EU-a samo zahvaljujući ulaganjima iz instrumenta NextGenerationEU 2024. mogao narasti za oko 1,5 %.

Stupovi **Mehanizma za oporavak i otpornost**

Zelena tranzicija

Digitalna transformacija

Gospodarska kohezija, produktivnost i konkurentnost

Socijalna i teritorijalna kohezija

Zdravlje, gospodarska, socijalna i institucionalna otpornost

Politike za sljedeću generaciju

Instrument se pokazao iznimno prilagodljivim i učinkovitim u rješavanju različitih nastalih kriza. Nakon što je Rusija započela brutalni agresivni rat protiv Ukrajine, predložili smo plan REPowerEU kako bi se okončala naša ovisnost o ruskim fosilnim gorivima ubrzavanjem prelaska na čistu energiju i udruživanjem snaga radi postizanja otpornijeg energetskeg sustava i istinske energetske unije. Države članice imaju pristup gotovo 270 milijardi EUR u okviru REPowerEU, od čega 225 milijardi EUR u zajmovima za oporavak i otpornost, 20 milijardi EUR u dodatnim bespovratnim sredstvima i do 23 milijarde EUR u bespovratnim sredstvima iz drugih fondova EU-a.

Analiza nacionalnih planova država članica za oporavak i otpornost pokazuje sljedeće:

- 203 milijarde EUR od ukupnih dodijeljenih sredstava namijenjeno je za mjere usmjerene na **smanjenje**

emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030.,

- 131 milijarda EUR namijenjena je inicijativama za poticanje **digitalne transformacije** europskih gospodarstava i društava,

Države članice predložile su reforme i ulaganja koji su premašili cilj da se najmanje 37 % rashoda namijeni za mjere kojima se pridonosi ostvarenju klimatskih ciljeva, a najmanje 20 % rashoda za digitalne ciljeve. Za Mehanizam u cjelini procijenjeni rashodi u vezi s klimatskim promjenama iznose oko 40 %, a rashodi za digitalizaciju 26 %.

Mehanizam za oporavak i otpornost potaknuo je provedbu velikih reformi u raznovrsnim područjima politika. **Reforme čine više od trećine svih mjera iz 27 planova za oporavak i otpornost** (oko 2187 reformi u odnosu na 3780 inicijativa ulaganja). Tim reformama države članice postaju dugoročno otpornije, ali se

unaprjeđuju i uvjeti za uspješnu provedbu povezanih ulaganja u okviru Mehanizma, zajedno s fondovima kohezijske politike. To se postiže, primjerice, modernizacijom regulatornih okvira u ključnim sektorima (digitalni sektor, sektor obnovljivih energija, prometni sektor), poboljšanjem postupaka izdavanja dozvola i javne nabave te jačanjem vladavine prava i antikorupcijskih zaštitnih mjera. Već donesene **vodeće reforme** obuhvaćaju:

- reforme za kibernetičku sigurnost (Rumunjska) i digitalizaciju javne uprave (Slovačka),
- reforme za povećanje učinkovitosti pravosudnih sustava skraćivanjem postupaka i poboljšanjem organizacije sudova (Španjolska, Italija),
- modernizacija aktivnih politika tržišta rada i vještina (Njemačka, Španjolska),
- reforme za povećanje predvidljivosti i stabilnosti javnog financiranja istraživanja (Portugal) te za poticanje znanstvene izvrsnosti i poboljšanje rezultata sveučilišta i javnih istraživačkih organizacija (Slovačka),
- reforme za borbu protiv korupcije i osiguravanje zaštite zviždača (Cipar),
- reforme kojima se pojednostavnjuje izdavanje dozvola kako bi se potaknula ulaganja u obnovljive izvore energije na moru ili reforme kojima se stvaraju uvjeti za uvođenje vodika iz obnovljivih izvora (Grčka, Španjolska, Portugal),
- reforme kojima se podupire uvođenje energije iz obnovljivih izvora i održivi promet (Hrvatska, Rumunjska),
- reforme za poboljšanje kvalitete zakonodavnog postupka (Bugarska),
- reforme za poboljšanje cjenovno pristupačnog stanovanja (Latvija, Nizozemska).

Glavne investicijske inicijative čiji su ključni koraci već provedeni obuhvaćaju:

- ulaganja za potporu dekarbonizaciji i povećanje energetske učinkovitosti industrije (Francuska, 1,4 milijarde EUR, Hrvatska, 91 milijun EUR),
- kupnju 600 000 novih prijenosnih računala za posudbu učiteljima i nastavnicima te učenicima, kao i odabir centara za digitalne inovacije koji će pomagati poduzećima u digitalizaciji (Portugal, 600 milijuna EUR),
- sredstva za povećanje konkurentnosti poduzeća u sektoru turizma, uključujući 4000 malih i srednjih poduzeća (Italija, 1,9 milijardi EUR),
- digitalizaciju javne uprave kako bi se građanima i poduzećima pružale digitalne, jednostavne, uključive i sigurne javne usluge (Portugal, 170 milijuna EUR),
- razvoj širokopojasne infrastrukture (Latvija, 4 milijuna EUR).

Solar Foods je **start-up poduzeće koje proizvodi bjelančevine putem bioprocasa sa zelenim vodikom** te je primio jedan od najvećih iznosa potpore iz finskog plana za oporavak i otpornost. Patentirana bjelančevina „Solein” proizvodi se doslovce od zraka i koristi se u prehrambenoj industriji. Nije riječ o znanstvenoj fantastici: to je poduzeće primilo 33,6 milijuna EUR za demonstracijsku tvornicu u Vantai u Finskoj. Projekt je i dio Komisijina vrijednosnog lanca vodika od zajedničkog europskog interesa.

Komisija je **kao izdavatelj obveznica EU-a u ime Europske unije** uspješno ostvarila svoj cilj financiranja za prvu polovinu godine od 80 milijardi EUR, a do kraja godine nastoji mobilizirati dodatnih 40 milijardi EUR.

Od tih iznosa više od 100 milijardi EUR biti namijenjeno programu oporavka NextGenerationEU, a s do 18 milijardi EUR će se poduprijeti program makrofinancijske pomoći plus za Ukrajinu. Time Komisija ostvaruje važan napredak u podupiranju gospodarskog oporavka država članica i pokazuje solidarnost s Ukrajinom te jača ulogu Unije kao izdavatelja na financijskim tržištima.

Komisija je i dalje globalni predvodnik u **zelenim obveznicama** jer ih je u 2023. dosad izdala u vrijednosti od 7,7 milijarde EUR, a ukupno u vrijednosti od 44,2 milijardi EUR, čime napreduje prema svojem cilju od 250 milijardi EUR.

**NEXT
GEN
EU**

806.9 milijardi EUR*

u okviru instrumenta
NextGenerationEU

* Iznos izražen u tekućim cijenama, a u cijenama iz 2018. iznosi 750 milijardi EUR.

Kako bi prilagodila fiskalna pravila EU-a za budućnost, Komisija je 26. travnja 2023. predložila nova pravila za provedbu **najsveobuhvatnije reforme pravila gospodarskog upravljanja EU-a nakon posljedica financijske krize iz 2008.**

Glavni je cilj tih prijedloga s pomoću reformi i ulaganja ojačati održivost javnog duga te promicati održiv i uključiv rast u svim državama članicama. Reformom će se unutar transparentnog i zajedničkog okvira EU-a pojednostavniti gospodarsko upravljanje, unaprijediti nacionalna odgovornost, staviti veći naglasak na srednjoročnu usmjerenost te ojačati provedba.

Jačanje unije tržišta kapitala bitno je i za usmjeravanje privatnog financiranja u naše gospodarstvo te financiranje zelene i digitalne tranzicije. U tom je kontekstu Komisija 2022. i 2023. predstavila nekoliko inicijativa i ispunila obveze iz akcijskog plana za uniju tržišta kapitala iz 2020.:

- povećanje privlačnosti i otpornosti **usluga poravnanja u EU-oi** doprinos otvorenoj strateškoj autonomiji EU-a i očuvati financijsku stabilnost,
- povećanje učinkovitosti određenih **pravila o nesolventnosti** trgovačkih društava u EU-u s ciljem promicanja prekograničnih ulaganja,
- smanjenje **novim aktom o uvrštenju na burzu** administrativnog opterećenja za poduzeća svih veličina, a osobito za mala i srednja poduzeća, tako da

uvrštenjem na burzu imaju lakši pristup javnom financiranju,

- **jačanje povjerenja malih ulagatelja kako bi mogli sigurno ulagati** u svoju budućnost i osnažiti ih za donošenje odluka o ulaganju u skladu s njihovim potrebama i preferencijama,
- povećanje učinkovitosti i sigurnosti postupaka oporezivanja po odbitku u EU-u za ulagače, financijske posrednike i porezne uprave država članica kako bi se potaknula ulaganja i podržala borba protiv zlouporabe poreza.

Ulaganja se i dalje podupiru **kohezijskim fondovima EU-a** kojima se osiguravaju uravnotežen rast, gospodarska konvergencija, socijalne prilike i jednaki uvjeti na cijelom unutarnjem tržištu. Očekuje se da će u razdoblju 2021. – 2027. 379 programa koje je Komisija donijela 2022., u okviru kojih je mobilizirano 378 milijardi EUR potpore EU-a, rezultirati ulaganjima u vrijednosti od 545 milijardi EUR. Sedamdeset posto tih ulaganja bit će usmjereno na najnerazvijenije regije. Međutim, sve zemlje i regije imat će koristi od učinaka prelijevanja kohezijskih fondova: BDP EU-a će se do kraja tog razdoblja povećati za najmanje 0,5 %, a zahvaljujući kohezijskoj politici otvorit će se dodatnih 1,3 milijuna radnih mjesta.

Most Brăila ove je godine otvoren zahvaljujući više od 363 milijuna EUR iz kohezijskih fondova EU-a. Dužine gotovo 2 km, najdulji je most preko Dunava, najdulji u Rumunjskoj i treći najdulji most u EU-u.

Naposljetku, poticanje europskih ulaganja u izgradnju zelenije, digitalnije i socijalne Unije zahtijeva pravilno funkcioniranje javnih uprava. Sva javna ulaganja i reforme provode javni službenici. Komisija je stoga odlučila državama članicama više **pomoći da unaprijede svoje javne uprave** u korak s postojećim i budućim izazovima. U 2022. započeli smo s prvom razmjenom informacija o suradnji u javnim upravama, u okviru koje će 300 javnih službenika iz 19 država članica moći posjetiti ekvivalentnu upravu u drugoj državi članici te razmjenjivati stručno znanje i dobru praksu.

U 2022. u potpunosti smo **u izradi zakonodavstva EU-a primijenili pristup „jedan za jedan“**. U godini dana predložili smo inicijative za koje se očekuje da će smanjiti ukupno administrativno opterećenje te da će što više nadoknaditi druge troškove. Obvezali smo se da ćemo 2023. ponovno potaknuti racionalizaciju zahtjeva za izvješćivanje, a prije jeseni iznijeti prve prijedloge u zelenom, digitalnom i gospodarskom području, s krajnjim ciljem smanjenja takvih opterećenja za 25 %, a da se ne ugroze ciljevi politike. U postupak donošenja odluka dodana je i provjera konkurentnosti.

Drugim riječima, zahvaljujući pametnijem donošenju politika i smanjenju birokracije, Komisija građanima, poduzećima i upravama omogućuje lakšu, bržu i jeftiniju provedbu prava EU-a i korištenje njegovih prednosti te provedbu zelene i digitalne tranzicije.

Gospodarstvo u interesu građana

GOSPODARSKA SITUACIJA

Gospodarstvo EU-a i dalje je iznimno **otporno** na uzastopne gospodarske šokove posljednjih godina.

Rast

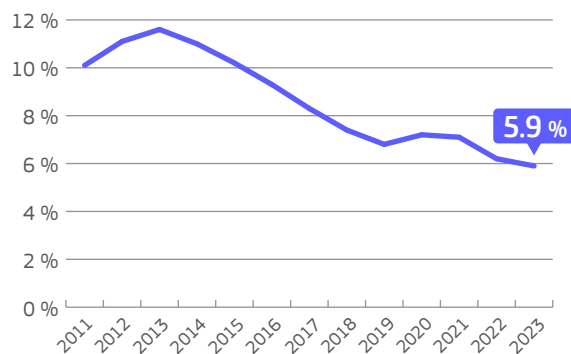
Rast je 2022. iznosio impresivnih **3,4 %**. Iako i dalje prevladava nesigurnost, očekujemo daljnji rast.

Ekspanzija

Ekspanzija je podržana **snažnim tržištem rada**, pri čemu su stope nezaposlenosti dosegle rekordno nisku razinu, a zaposlenost se povećala.

Nezaposlenost

Ukupna stopa nezaposlenosti u EU-u, sezonski prilagođena

Izvor: Eurostat

NEXTGENERATIONEU

Instrument NextGenerationEU nije služio samo kao odgovor na izazove pandemije bolesti COVID-19, **nego i kao povijesna prilika za izgradnju gospodarstva u interesu svakog građanina EU-a.**

Ulaganja

Zajedničko europsko ulaganje u iznosu od **806,9 milijardi EUR*** za zdraviju, zeleniju i digitalniju Europu.

Mehanizam za oporavak i otpornost

385 milijardi EUR
u zajmovima

338 milijardi EUR
u bespovratnim sredstvima
za ulaganje u reforme i projekte

Isplate

Ukupno je već isplaćeno **153,4 milijarde EUR**, uključujući pretfinanciranje od **56,6 milijardi EUR**.

BDP

BDP EU-a bi samo zahvaljujući ulaganjima iz instrumenta NextGenerationEU 2024. mogao narasti za oko **1,5 %**.

* Iznos izražen u tekućim cijenama, a u cijenama iz 2018. iznosi 750 milijardi EUR.

EUROPSKA GODINA VJEŠTINA

EU intenzivno ulaže u **cjeloživotno učenje** kako bi ljudi svoje vještine prilagođavali tržištu rada koje se stalno mijenja.

Fondovi

Države članice izdvojile su oko **65 milijardi EUR** iz fondova EU-a za ulaganja u programe vještina, uglavnom u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost i Europskog socijalnog fonda plus.

Učinak

Dva milijuna ljudi koristilo je usluge usavršavanja i prekvalifikacije u okviru Pakta za vještine.

Osposobljavanje

Ažurirano je ili osmišljeno **15 500** programa osposobljavanja.

JEDINSTVENO TRŽIŠTE

Već se tri desetljeća gradi snažno jedinstveno tržište, **najveće tržište na svijetu**, s izraženom socijalnom dimenzijom.

BDP

Čini

15 % ukupnog BDP-a.

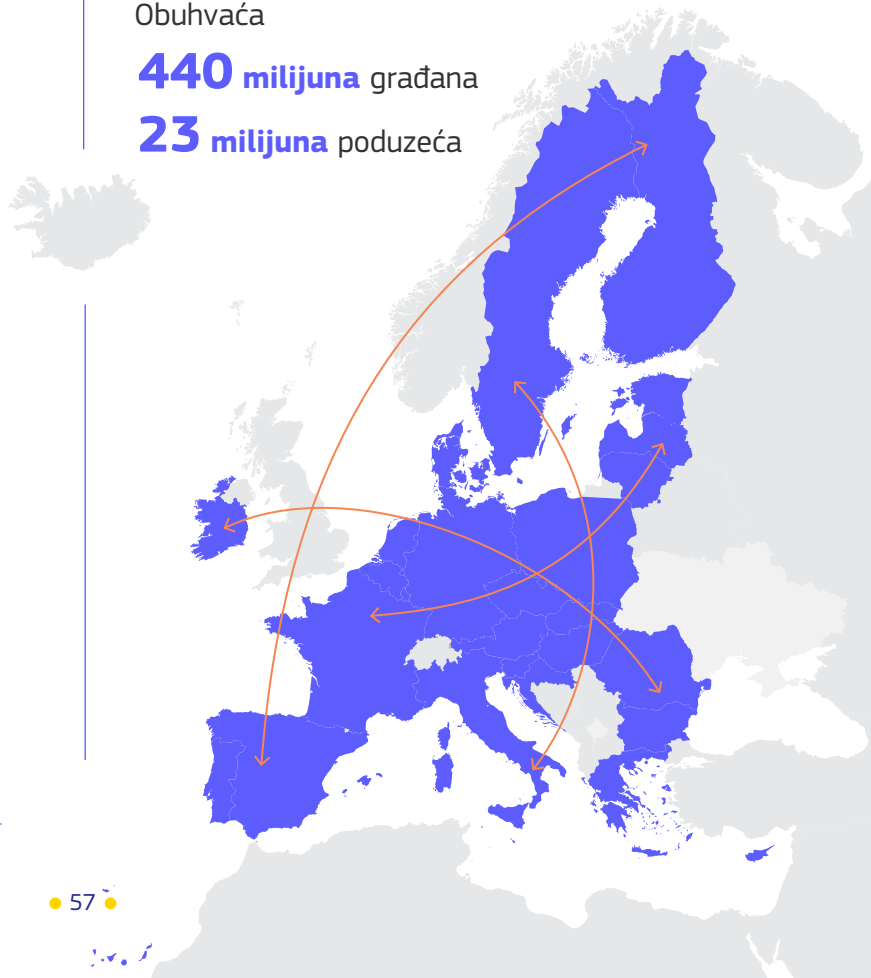
Procjenjuje se da je od svojeg osnutka prije 30 godina BDP EU-a povećao za dodatnih 9 %.

Veličina

Obuhvaća

440 milijuna građana

23 milijuna poduzeća

Strategija Global Gateway i poticanje globalnih ulaganja

Europska unija svjetski je predvodnik u promicanju demokracije, ljudskih prava i multilateralizma. U ovo doba nezapamćenih globalnih izazova, od klimatskih promjena do globalnih zdravstvenih kriza i sve većih geopolitičkih napetosti, EU ima ključnu ulogu u izgradnji otpornog, održivog i rastućeg globalnog gospodarstva za svakoga. S partnerskim zemljama radi na postizanju ravnopravnih partnerstava radi pronalaska rješenja za stvarne izazove s kojima se danas suočavaju zemlje s niskim i srednjim dohotkom.

U okviru strategije **Global Gateway, plana za održiva ulaganja diljem svijeta**

u vrijednosti od 300 milijardi EUR, Komisija podupire vrhunske infrastrukturne projekte kojima se otvaraju radna mjesta, promiče stalan rast i stvara vrijednost na lokalnoj razini. **Ove se godine u svijetu provodi 90 velikih projekata**, koji su prilagođeni lokalnim okolnostima, ali imaju iste ciljeve.

- Prvi je cilj **održivost**. Nije svrha samo zajamčiti visoke socijalne i ekološke standarde, nego i pomoći partnerima da uvedu tehnologiju i vještine potrebne za najbrže rastuće sektore globalnog gospodarstva.
- Drugi je cilj **uzajamna korist**. Global Gateway može potaknuti zemlje s niskim i srednjim dohotkom na napredak u lancu vrijednosti industrijskog razvoja.

Najvažnija načela za ulaganja

Održivost	Uzajamna korist	Partnerstva
Nije svrha samo zajamčiti visoke socijalne i ekološke standarde, nego i pomoći partnerima da uvedu tehnologiju i vještine potrebne za najbrže rastuće sektore globalnog gospodarstva.	Global Gateway može potaknuti zemlje s niskim i srednjim dohotkom na napredak u lancu vrijednosti industrijskog razvoja.	Partnerstvo s ulagačima iz privatnog sektora moglo bi ulaganja povećati s milijardi na bilijune eura.

- Treći je cilj **partnerstvo s ulagačima iz privatnog sektora**. Time bi se ulaganja mogla povećati s milijardi na bilijune eura.

Na primjer, Global Gateway u **Namibiji** pruža jamstva za privatna ulaganja u **zeleni vodik**. U tom je slučaju cilj dvojak: proizvesti čistu energiju i zemlji osigurati nove prihode kako bi, na primjer, mogla izvoziti zeleni vodik u Europsku uniju. U Ruandi surađujemo s proizvođačem cjepiva na uvođenju **tehnologije mRNA** u tu zemlju kako bi mogla proizvoditi cjepiva koja bi spašavala živote u regiji. Na Filipinima se EU-ovi sateliti iz programa Copernicus koriste za izgradnju prvog sustava **promatranja Zemlje** u jugoistočnoj Aziji, dok europsko telekomunikacijsko poduzeće ulaže u 4G i 5G infrastrukturu. Suradnjom u tim područjima podupirat će se nacionalni i regionalni kapaciteti za rješavanje posljedica klimatskih promjena i poboljšati upravljanje rizicima od katastrofa.

Prva prekretnica u okviru inicijative Global Gateway ostvarena je u **paketu ulaganja Afrike i Europe**. Polovina početnih ulaganja u okviru te inicijative, u iznosu od oko 150 milijardi EUR, namijenjena je projektima s afričkim partnerima. Ti projekti usmjereni su na poticanje održivih ulaganja u ključnu infrastrukturu u digitalnom, energetske i prometnom sektoru, kao i u području zdravstva, obrazovanja, vještina, klimatskih promjena i okoliša. Ti projekti uključuju:

- inicijativu Tima Europa za proizvodnju i pristup cjepivima i zdravstvenoj tehnologiji u Africi, u suradnji s Ganom, Ruandom, Senegalom i Južnom Afrikom te na regionalnoj razini,
- podmorski kabel od optičkih vlakana Medusa na Sredozemlju, koji će povezivati sjevernu Afriku sa zemljama EU-a kako bi se povećala brzina interneta,
- ulaganja u digitalnu infrastrukturu u Keniji, Mauritaniji i Tunisu,
- u području obnovljivih izvora energije, planiranu izgradnju hidroelektrane Ruzizi III za Burundi, Demokratsku Republiku Kongo i Ruandu,
- hidroelektrane, elektrane na vodik, solarne elektrane i hibridne elektrane te postrojenja koja će se izgraditi u Beninu, Côte d'Ivoireu, Madagaskaru, Maroku, Namibiji, Nigeriji i Tanzaniji,
- isplatu više od 280 milijuna EUR Južnoj Africi u bespovratnim sredstvima EU-a i njegovih država članica u okviru partnerstva za pravednu energetske tranziciju radi potpore reformama politika za zeleni oporavak i poticanje zelenih ulaganja.

Projekti **u susjedstvu EU-a i na zapadnom Balkanu** provode se u okviru gospodarskih i investicijskih planova dogovorenih s tim zemljama, a primjerice uključuju:

- Transbalkanski koridor za prijenos električne energije od 400 kilovolta u Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji, kojim se sustavi za prijenos električne energije tih zemalja povezuju sa sustavima Italije, Hrvatske, Mađarske i Rumunjske,
- podmorski digitalni kabel za digitalnu povezivost regije Crnog mora za

poticanje digitalne transformacije i povećanje digitalne otpornosti regije,

- elektroenergetski kabel koji će se provući ispod Crnog mora kako bi, na primjer, Armenija, Azerbajdžan i Gruzija mogle diversificirati svoju kombinaciju izvora energije i iskoristiti golem potencijal energije iz obnovljivih izvora (hidroenergija, solarna energija i energija vjetra).

U Aziji i na Pacifiku Global Gateway provodi se putem regionalnih i bilateralnih inicijativa koje će imati transformativan učinak, a primjerice uključuju:

- regionalnu inicijativu Tima Europa o zeleno-plavom savezu za Pacifik, koja obuhvaća izgradnju hidroelektrane Qaliwana na Fidžiju te održavanje pet zrakoplovnih pisti i izgradnju i popravak dvaju gatova u Papui Novoj Gvineji,
- projekt ulaganja u solarnu energiju i energiju vjetra u 2023. radi poticanja prelaska na zelenu energiju u Bangladešu,
- partnerstvo za pravednu energetska tranziciju s Vijetnamom i Indonezijom radi uvođenja obnovljivih izvora energije,
- suradnju s Kazahstanom na provedbi partnerstva za sirovine, baterije i vodik iz obnovljivih izvora,
- na sastanku na vrhu EU-a i ASEAN-a u 2022. EU i njegove države članice najavili su da će potaknuti ulaganja u regiji u iznosu od 10 milijardi EUR za provedbu tih i drugih projekata u okviru strategije Global Gateway.

Na sastanku na vrhu EU-a i CELAC-a u Bruxellesu u srpnju 2023. predsjednica Ursula von der Leyen najavila je da će EU i njegove države članice uložiti više od 45 milijardi EUR u program ulaganja u **Latinsku**

Ameriku i Karibe u okviru strategije Global Gateway, koji uključuje više od 130 potencijalnih projekata ulaganja:

- sklapanje digitalnog saveza s većinom zemalja iz te regije radi suradnje na standardizaciji naših digitalnih politika, primjerice u području zaštite podataka, razmjene i privatnosti, i razvijanju planova za regionalni centar Copernicus za svemirske usluge, koji će biti ključan za zrakoplovstvo, bespilotne letjelice i autonomnu vožnju,
- pokretanje inicijative Tima Europa za sliv Amazone u 2023. za sprečavanje krčenja šuma i projekta „Pet velikih šuma Mezoamerike”, kojim će se do 2030. zaštititi 10 milijuna hektara šuma,
- potpisivanje partnerstva za proizvodnju zelenog vodika i sirovina između EU-a i Argentine, Brazila, Čilea, Kolumbije, Kostarike, Paragvaja i Urugvaja,
- pružanje potpore EU-a za uvođenje širokopolasne mreže na Jamajki do 2030.,
- unapređenje pomorskog prometa na Karibima multimodalnim trajektom koji povezuje Gvajanu i Surinam s Barbadosom, Trinidadom i Tobagom, članicama Organizacije istočnokaripskih država i francuskim prekomorskim područjima.

Global Gateway nosi polovinu ukupnih obveza u okviru **Partnerstva skupine G-7 za globalnu infrastrukturu i ulaganja**. Države skupine G-7 udružuju se kako bi nadoknadile manjak ulaganja u infrastrukturu. Nakon uspješnog sastanka na vrhu skupine G-7 u Hirošimi EU će nastaviti blisko surađivati s talijanskim predsjedništvom skupine G-7 u 2024. i s kanadskim u 2025.

Ponovno pokretanje trgovinskog programa EU-a

Komisija je u veljači 2021. predstavila sveobuhvatno **preispitivanje strategije trgovinske politike EU-a**, koje odražava nepokolebljivu predanost EU-a trgovinskoj politici za promicanje otvorenosti, održivosti i odlučnosti na globalnoj razini. Od ključne je važnosti da naš trgovinski okvir pruži potrebne alate za zaštitu od nepoštenih trgovinskih praksi. Komisija otad neumorno radi na provedbi i unapređenju te strategije, čime je učvrstila vodeći položaj EU-a u međunarodnoj trgovini.

Vijeća za trgovinu i tehnologiju

U duhu međunarodne suradnje EU i partnerske demokracije osnovali su vijeća za trgovinu i tehnologiju radi poticanja produktivnih partnerstava i rješavanja zajedničkih izazova. Na trećem ministarskom sastanku **Vijeća za trgovinu i tehnologiju EU-a i SAD-a** 5. prosinca 2022. i četvrtom sastanku 30. i 31. svibnja 2023. EU i Sjedinjene Američke Države postigli su dogovor o pokretanju transatlantske inicijative o održivoj trgovini i dijalogu o poticanju čiste energije. U okviru vijeća **Radna skupina EU-a i SAD-a za talente za rast** prvi se put sastala 17. svibnja 2023. Njezin mandat uključuje razmjenu najbolje prakse, promicanje inovativnih pristupa razvoju vještina i inspirativne programe osposobljavanja za poduzeća iz EU-a i SAD-a.

Na prvom sastanku **Vijeća za trgovinu i tehnologiju EU-a i Indije** 16. svibnja 2023. obje su strane povećale svoj angažman i postigle dogovor o suradnji u području novih tehnologija i istraživanja čistih i zelenih tehnologija te o rješavanju trgovinskih pitanja. To vijeće nastoji poboljšati bilateralnu trgovinu između EU-a i Indije, koja je 2022. dosegla rekordan iznos trgovanja robom u vrijednosti od 120 milijardi EUR.

Ujedinjena Kraljevina

U veljači 2023. predsjednica Ursula von der Leyen i premijer Ujedinjene Kraljevine Rishi Sunak najavili su **Windsorski okvir**, koji je sveobuhvatan skup zajedničkih rješenja za konačno otklanjanje praktičnih poteškoća u provedbi Protokola o Irskoj/Sjevernoj Irskoj, čime će se građanima i poduzećima u Sjevernoj Irskoj zajamčiti **trajna sigurnost i predvidljivost**. Tim su okvirom EU i Ujedinjena Kraljevina započele pozitivniji i stabilniji odnos. Potpuna, pravodobna i vjerna provedba Windsorskog okvira i Sporazuma o povlačenju općenito, kao i Sporazuma o trgovini i suradnji, trenutačno je glavni prioritet u bilateralnim odnosima EU-a i Ujedinjene Kraljevine. Potpuno iskorištavanje potencijala tih sporazuma pogodovalo bi objema stranama. Sporazum o trgovini i suradnji obuhvaća niz područja, kao što su trgovina robom i uslugama, energetika, sigurnost i pridruživanje Ujedinjene Kraljevine određenim programima EU-a. EU i Ujedinjena Kraljevina potpisali su 27. lipnja 2023. i memorandum o razumijevanju o regulatornoj suradnji u području financijskih usluga.

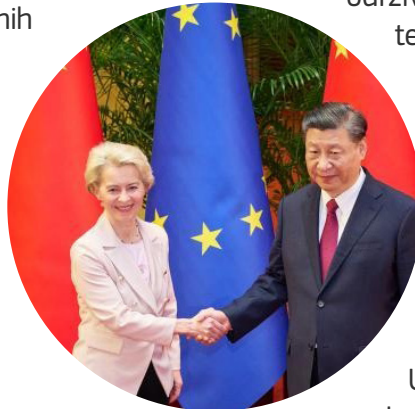

Kina

Predsjednica Ursula von der Leyen održala je 30. ožujka 2023. važan govor o odnosima EU-a i Kine uoči svojeg posjeta Peking. U protekle tri godine bilateralni odnosi EU-a i Kine postali su distanciraniji i otežani zbog sve manje spremnosti Kine na veću suradnju s EU-om i njezine sve veća asertivnosti i pokušaja narušavanja međunarodnog poretka. Međutim, naši odnosi s Kinom previše su važni da bi bili ugroženi nejasno definiranim uvjetima zdrave suradnje. Predsjednica je u svojem govoru naglasila **potrebu za uklanjanjem rizika i rebalansom odnosa EU-a i Kine**. To podrazumijeva daljnji razvoj bilateralnih gospodarskih odnosa i suradnju na rješavanju globalnih izazova, kao i rješavanje poremećaja koji nastaju zbog kineskog gospodarskog modela i subvencioniranja pod državnom kontrolom, smanjenje kritičnih ovisnosti EU-a i otklanjanje rizika njezine civilno-vojne strategije i provedbe prisilnih praksi.

Predsjednica Ursula von der Leyen bila je 6. travnja 2023. u posjetu Kini.

Naglasila je potrebu za održavanjem mira na temelju ukrajinske formule za mir od deset točaka. Ponovno je naglasila da je Tajvanu potrebna stabilnost i smirivanje napetosti te da se *status quo* ne može primijeniti jednostrano ili na silu. Predsjednica je istaknula i pitanja ljudskih prava, s posebnim naglaskom na Xinjiangu, i globalna pitanja, kao što su otpis duga, reforma Svjetske trgovinske organizacije i pripravnost na pandemije. Sljedeći je mjesec u Hirošimi u Japanu strategiju za smanjenje rizika predsjednice Ursule von der Leyen podržala skupina G-7, što je objavljeno u priopćenju.

Otvorenost

Unatoč posljedicama koje su pandemija, a zatim i ruski agresivni rat protiv Ukrajine imali na lance opskrbe, i dalje smo najveći trgovinski blok na svijetu, koji čini više od 16 % svjetske trgovine, te smo konkretnim postignućima ostvarili napredak u promicanju otvorenosti trgovine. Konkretno, uspješno su zaključeni pregovori o sporazumima o slobodnoj trgovini s **Čileom i Novim Zelandom**, a nastavljeno su pregovori s **Australijom, Mercosurom, Meksikom, Indijom i Indonezijom**.

Europska komisija zaključila je i pregovore s **Angolom** o Sporazumu o olakšavanju održivih ulaganja, prvom sporazumu te vrste koji je Unija sklopila. Unija takve sporazume sklapa kako bi u suradnji s afričkim partnerima promicala održiva ulaganja. Sporazumom o olakšavanju održivih ulaganja olakšat će se privlačenje i širenje ulaganja, a ujedno će u odnos Unije i Angole biti ugrađene obveze u pogledu okoliša i radnih prava.

Održivost

Kako bi se prepoznala sve veća važnost održivosti u postojećim trgovinskim odnosima, Komisija je 22. lipnja 2022. uvela novi zahtjev da svi trgovinski sporazumi EU-a sadržavaju **sveobuhvatna poglavlja o trgovini i održivom razvoju**. Ta poglavlja obuhvaćaju širok spektar uzajamno dogovorenih obveza, uključujući poštovanje ključnih međunarodnih sporazuma kao što su Pariški sporazum i konvencija Međunarodne organizacije rada o pravima radnika.

Dana 24. travnja 2023. **EU i Norveška osnovali su zeleni savez**, na kojem se temelji bilateralni angažman u okviru europskog zelenog plana. To revolucionarno partnerstvo snažna je platforma za jačanje zajedničkog rada u području klimatske politike i zaštite okoliša te suradnje u području čiste energije i industrijske tranzicije. Obje su strane ponovno izrazile nepokolebljivu predanost ostvarenju svojih ciljeva za 2030., s namjerom smanjenja emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % u odnosu na razine iz 1990. i postizanja klimatske neutralnosti najkasnije do 2050.

Odlučnost

Kako bi se ojačala odlučnost EU-a na globalnoj razini, suzakonodavci su u lipnju postigli dogovor o uspostavi **instrumenta za borbu protiv prisile (ACI)**. Taj novi instrument omogućit će EU-u da odgovori na gospodarsku prisilu, dakle da bolje brani svoje interese i interese svojih država članica na globalnoj razini. ACI je osmišljen u prvom redu kao sredstvo odvratanja od moguće gospodarske prisile. Ako ipak dođe do gospodarske prisile, ACI pruža strukturu s pomoću koje se, dijalogom i angažmanom, može postići da treća zemlja prestane s mjerama prisile. Međutim, ako angažman ne polučiti željene rezultate, zahvaljujući ACI-ju EU na raspolaganju ima širok raspon mogućih protumjera protiv zemlje koja vrši prisilu. One uključuju uvođenje carina, ograničavanje trgovine uslugama i ograničavanje pristupa stranim izravnim ulaganjima ili javnoj nabavi.

Gospodarska sigurnost

Komisija i Visoki predstavnik 20. lipnja su predstavili novu **europsku strategiju gospodarske sigurnosti**. Ta je strategija usmjerena na smanjenje rizika koji proizlaze iz određenih gospodarskih tokova u kontekstu povećanih geopolitičkih napetosti i ubrzanih tehnoloških promjena, uz istodobno očuvanje maksimalnih razina gospodarske otvorenosti i dinamičnosti.

Strategijom se utvrđuje okvir koji treba provesti zajedno s državama članicama EU-a kako bi se zaštitila gospodarska sigurnost EU-a jačanjem gospodarske osnove EU-a, posebno u ključnim razvojnim tehnologijama i sektorima, zaštitom poduzeća, građana i vlada EU-a od rizika za gospodarsku sigurnost, kao što su prisila i korištenje trgovinskih odnosa kao oružja, te sklapanjem partnerstava sa što većim brojem zemalja kako bi se riješili zajednički problemi i uzeli u obzir zajednički interesi.

Snažnija Europa u svijetu

U ovo doba nezapamćenih globalnih izazova, od klimatskih promjena do globalnih zdravstvenih kriza i sve većih geopolitičkih napetosti, EU ima ključnu ulogu u izgradnji otpornog, održivog i rastućeg globalnog gospodarstva za svakoga. Ovo su neka od naših postignuća iz protekle godine:

SJEVERNA I JUŽNA AMERIKA

Sjedinjene Američke Države

- Dva ministarska sastanka Vijeća za trgovinu i tehnologiju EU-a i SAD-a
- Transatlantska inicijativa o održivoj trgovini i dijalogu o poticaju čiste energije
- Radna skupina EU-a i SAD-a za zdravlje
- Okvir EU-a i SAD-a za zaštitu podataka

LATINSKA AMERIKA

- Digitalni savez EU-a i LAC-a
- Nova agenda za odnose između EU-a i LAC-a
- 45 milijardi EUR ulaganja Tima Europa u Latinsku Ameriku i Karibe putem strategije Global Gateway
- Treći sastanak na vrhu EU-a i CELAC-a
- Inicijativa Tima Europa za sliv Amazone za sprečavanje krčenja šuma
- Projekt „Pet velikih šuma Mezoamerike” za zaštitu 10 milijuna hektara šuma do 2030.

Brazil

- 2 milijarde EUR potpore za proizvodnju zelenog vodika i promicanje energetske učinkovitosti u Brazilu
- Inicijativa Tima Europa „Brazilske tropske šume”

Čile

- Zaključeni pregovori o naprednom okvirnom sporazumu
- Inicijativa Tima Europa za zeleni vodik
- Memorandum o razumijevanju o održivim lancima vrijednosti sirovina

Argentina

- Memorandum o razumijevanju o održivim lancima vrijednosti sirovina
- Memorandum o razumijevanju o suradnji u području energije

Venezuela

- Međunarodna konferencija o solidarnosti s venezuelskim izbjeglicama i migrantima te zemljana i zajednicama domaćinima

AFRIKA

150 milijardi EUR bespovratnih sredstava i ulaganja financirano iz proračuna EU-a u okviru paketa ulaganja strategije Global Gateway Afrike i Europe

- Milijarda EUR za inicijativu Tima Europa za prilagodbu i otpornost na klimatske promjene

SJEVERNA AFRIKA

- Dvije inicijative Tima Europa za atlantsku/zapadnosredozemnu i srednjosredozemnu migracijsku rutu
- Podmorski kabel od optičkih vlakana Medusa na Sredozemlju

Tunis

- Sveobuhvatni paket o partnerstvu

Maroko

- Novi programi suradnje u području zelene tranzicije, migracija i reformi

SUPSAHARSKA AFRIKA

- 100 milijuna EUR za regionalnu inicijativu za nastavnike

Egipat

- Strateško partnerstvo za vodik iz obnovljivih izvora

Sudan

- 126,4 milijuna EUR humanitarne pomoći u 2023., a gotovo 700 milijuna EUR od 2013.

EUROPA

Ujedinjena Kraljevina

- Sporazum o Windsorskom okviru
- Memorandum o razumijevanju o regulatornoj suradnji u području finansijskih usluga

Norveška

- Zeleni savez EU-a i Norveške

Ukrajina

- 76 milijardi EUR ukupne potpore Ukrajini i njezinu stanovništvu
- Prvi sastanak kolegija povjerenika EU-a i vlade u Kijevu
- Sastanak na vrhu EU-a i Ukrajine

Moldova

- Novi paket potpore od 300 milijuna EUR

Turska i Sirija

- Međunarodna donatorska konferencija u znak solidarnosti sa žrtvama potresa u Siriji i Turskoj
- Sedma briselska konferencija o budućnosti Sirije i regije

ZAPADNA I SREDIŠNJA

AFRIKA

181,5 milijuna EUR humanitarne pomoći

Senegal

- Partnerstvo za pravednu energetska tranziciju

JUŽNA AFRIKA

Južna Afrika

- 280 milijuna EUR ulaganja u okviru strategije Global Gateway u sklopu Međunarodnog partnerstva za pravednu energetska tranziciju

Angola

- Zaključeni pregovori o sporazumu o olakšavanju održivih ulaganja

ZAPADNI BALKAN

- Paket energetske potpore u vrijednosti od milijarde EUR
- Dodatni paket ulaganja u iznosu od 2,1 milijarde EUR u okviru Gospodarskog i investicijskog plana
- Novi plan rasta za regiju
- Sastanak na vrhu EU-a i zapadnog Balkana u Tirani u Albaniji

REGIJA KAVKAZA

Podmorski digitalni kabel za digitalnu povezivost Crnog mora

Kazahstan

- Strateško partnerstvo u području sirovina, baterija i vodika iz obnovljivih izvora

ŠIRE PODRUČJE ROGA

AFRIKE

331 milijun EUR humanitarne pomoći

Kenija

- Zaključeni pregovori o ambicioznom sporazumu o gospodarskom partnerstvu

Namibija

- Strateško partnerstvo u području održivih sirovina i vodika iz obnovljivih izvora

Zambija

- 110 milijuna EUR za unapređenje obrazovanja, zdravlja i zelene energije

AZIJA

10 milijardi EUR u okviru strategije Global Gateway za jugoistočnu Aziju

Japan

- 29. sastanak na vrhu EU-a i Japana
- Strateška suradnja u području digitalizacije, lanaca opskrbe kritičnim sirovinama i razvoja međunarodnog tržišta vodika
- Prvo Vijeće za digitalno partnerstvo Japana i EU-a

Južna Koreja

- Sastanak na vrhu EU-a i Južne Koreje
- Sklopljena zelena i digitalna partnerstva EU-a i Južne Koreje

Kina

- U važnom govoru koji je prethodio njezinu posjetu predsjednica Ursula von der Leyen iznijela je politiku za smanjenje rizika, a ne odcjepljivanja od Kine.

Vijetnam

- Partnerstvo za pravednu energetska tranziciju radi uvođenja obnovljivih izvora energije

Indija

- Prvi sastanak Vijeća za trgovinu i tehnologiju EU-a i Indije

Singapur

- Digitalno partnerstvo

Indonezija

- Partnerstvo za pravednu energetska tranziciju

OCEANIJA

PACIFIČKA REGIJA

Zeleno-plavi savez za Pacifik

Novi Zeland

- Potpisan sporazum o slobodnoj trgovini

Australija

- Okvirni sporazum stupio na snagu

NA GLOBALNOJ RAZINI

- Globalni okvir za bioraznolikost Kunming-Montreal
- Novi program EU-a za međunarodno upravljanje oceanima
- Sastanak na vrhu skupine G-7 u Hirošimi u Japanu
- Sastanci na vrhu skupine G-20 na Baliju u Indoneziji i Indiji, Partnerstva za šume i klimu s Kongom, Gvajanom, Mongolijom, Zambijom i Ugandom

3 Izgradnja društvene otpornosti Europe

Europska demokracija snažna je i zdrava, ali ju je potrebno stalno dodatno štititi. Od poštovanja vladavine prava do zaštite neovisnosti pravosudnih sustava, borbe protiv korupcije i promicanja građanskog angažmana, Komisija je ostala vjerna svojoj ulozi čuvarice ugovora u 2022. i 2023. Nastavit ćemo **braniti demokraciju** uoči europskih izbora 2024. Politike EU-a i dalje se temelje na ravnopravnosti, što dokazuju donesene važne zakonodavne inicijative kao što je Direktiva kojom se jača načelo **jednaka plaća za jednaki rad**. Od krize uzrokovane bolešću COVID-19 Unijin je prioritet postao i zajamčiti zaštitu, sigurnost i zdravlje svojih građana od prekograničnih prijetnji. Kako bismo ojačali našu zdravstvenu uniju, predstavljen je i **sveobuhvatan pristup mentalnom zdravlju**. Komisija je u području migracija i azila uvela ključne reforme i podupire brz dogovor između Europskog parlamenta i Vijeća. Nadalje, prošle je godine Komisija nastavila poticati humanitarne napore unutar i izvan EU-a.

Očuvanje vladavine prava i borba protiv korupcije

Europska unija jedinstvena je po svojoj povijesti i viziji budućnosti, a to je kontinentalna demokracija koju čine razni narodi ujedinjeni u svojim ciljevima: slobodi, demokraciji, jednakosti i vladavini prava. EU je nastao iz ruševina Drugog svjetskog rata, uz obećanje da njegove države članice više nikad neće ratovati. Otada smo mi, Europljani, ujedinjeni u našoj raznolikosti. Jedinstvo nas nadahnjuje da demokratske vrijednosti i načela jednako branimo i primjenjujemo kod kuće i u inozemstvu. Ruski rat protiv Ukrajine podsjetio nas je da trebamo braniti svoju teško stečenu demokraciju i slobodu koju ona donosi. U duhu 1989. i Ukrajinaca koji se danas bore za slobodu, svaka generacija Europljana mora pomoći u **izgradnji otpornosti europske demokracije** i obnovi obećanja europskog mirovnog projekta.

Naša Europska unija temelji se na **vladavini prava i poštovanju prava EU-a** te se zalaže za slobodu, pravednost i jednakost. Komisija i dalje nepokolebljivo zagovara i štiti pravo EU-a. U 2022. poduzete su odlučne mjere u 1410 postupaka zbog povrede prava te je osigurana provedba prava EU-a. Godišnje izvješće

o vladavini prava, okosnica **ciklusa vladavine prava EU-a** uspostavljenog 2020., temelj je bogatog dijaloga i razmjene najboljih praksi među državama članicama te potiče rasprave u Europskom parlamentu i nacionalnim parlamentima. To je vidljivo i iz truda koji su države članice uložile u provedbu preporuka koje su prvi put izdane u izvješću za 2022. Iz izvješća za 2023. pak proizlazi da su države članice primijenile 65 % preporuka iz 2022., što odražava pozitivan trend i upućuje na to da je za dovršetak nekih reformi potrebno više vremena.

Općim režimom

uvjetovanosti, uvedenim 2021., proračun Unije štiti se od povreda načela vladavine prava u državama članicama. Taj instrument doprinosi promicanju i zaštiti vladavine prava jer se državama članicama mogu nametnuti proračunske mjere ako povrede načela vladavine prava utječu ili postoji ozbiljan rizik od toga da bi mogle utjecati na dobro financijsko upravljanje proračunom Unije ili na financijske interese Unije.

Vijeće je 2022. na prijedlog Komisije donijelo mjere u vezi s državom članicom. Mjere donesene u okviru općeg režima uvjetovanosti mogu se ukinuti ako dotična država članica dokaže da je ispravila situaciju koja je dovela do njihova donošenja.

Učinkovite antikorupcijske politike bitan su dio poticajnog okruženja potrebnog za vladavinu prava, poštovanje neovisnosti pravosuđa, slobodne i pluralističke medije, transparentne i visokokvalitetne javne uprave te slobodno i aktivno civilno društvo. Komisija je u svibnju 2023. poduzela odlučne mjere i iznijela dva ciljana prijedloga za borbu protiv korupcije u EU-u. Prijedlozima se usklađuju pravila EU-a o definicijama i kaznama za kaznena djela korupcije kako bi se zajamčili visoki standardi za cijeli niz tih kaznenih djela i poboljšalo izvršenje. Prijedlozima se u državama članicama

nastoje uspostaviti i strukture kojima bi se prvenstveno bolje spriječila korupcija. Komisija je zajedno s Visokim predstavnikom predložila i poseban režim sankcija na globalnoj razini za teška djela korupcije.

Komisija je u lipnju 2023. predložila osnivanje prvog međuinstitucijskog **tijela za etička pitanja**, koje će biti zaduženo za razvoj zajedničkih standarda za članove institucija i tijela EU-a. Uspostavom tijela za etička pitanja prvi će put postojati zajednički standardi etičkog ponašanja članova i formalni mehanizam za koordinaciju i razmjenu mišljenja među institucijama o etičkim zahtjevima. Nakon uvođenja tih noviteta za članove institucija i tijela EU-a vrijedit će zajednički, jasni, transparentni i razumljivi standardi.

Promicanje novih oblika demokratskog angažmana

Komisija je 2023. potvrdila da se obvezala na poduzimanje daljnjih mjera u vezi s ishodima **Konferencije o budućnosti Europe**, što je dosad najveće sudjelovanje u participativnoj demokraciji. Komisija i dalje djeluje u skladu s preporukama s konferencije, na kojima se izravno ili neizravno temelji 35 od 43 nove inicijative u programu rada Komisije za 2023.

Kako bi se sudjelovanje građana uključilo u naše instrumente za donošenje politika, Komisija je uvela novu **generaciju panela građana i građanki**, od kojih svaki okuplja oko 150 nasumično odabranih građana i građanki koji daju preporuke prije nego što Komisija donese neke ključne prijedloge. U 2023. održana su tri panela, na kojima se raspravljalo o rasipanju hrane, virtualnom svijetu i mobilnosti radi učenja, a istaknuta je važnost uključenosti građana u naš demokratski proces. Poseban naglasak je na mlađoj generaciji, zbog čega je trećina članova panela bila dobi od 16 do 25 godina, čime je prepoznata njihova ključna uloga u oblikovanju budućnosti.

Komisija i dalje povećava transparentnost i kvalitetu donošenja politika EU-a ažuriranjem platforme „Iznesite svoje mišljenje”, koja postaje digitalna platforma za paneuropske rasprave o odabranim europskim pitanjima.

Dana 18. travnja 2023. registrirana je jubilara **100. europska građanska inicijativa** pod nazivom „Povezivanje svih europskih glavnih gradova i ljudi mrežom vlakova velikih brzina”. Građanske inicijative snažan su instrument participativne demokracije, a od svojih su početaka u 2012. prikupile više od 17 milijuna potpisa.

EU razvija i instrumente za potporu državama članicama koje žele produbiti svoju suradnju s građanima na europskim pitanjima. Pilot-projekt **„Gradimo Europu s lokalnim savjetnicima”** ima obećavajuće rezultate i u budućnosti bi mogao doprinijeti većoj demokratskoj otpornosti na lokalnoj razini.

Komisija u potpunosti prepoznaje da djeca i mladi imaju aktivnu ulogu građana i pokretača promjena naše europske demokracije. Zato je na internetu i izvan njega trajno uspostavljena **platforma EU-a za sudjelovanje djece** kako bi djeca u EU-u mogla sustavno i značajno sudjelovati u donošenju odluka u EU-u. Ta se platforma gradi u suradnji s djecom, organizacijama civilnog društva i Europskim parlamentom.

Stvaranje Unije ravnopravnosti

U EU-u smo i dalje predani izgradnji boljeg društva u kojem svi imaju jednake mogućnosti za uspjeh. Unija ovisi o svojim građanima. Svatko mora imati pravo na slobodu mišljenja, govora, vjeroispovijesti i spolne orijentacije. EU je predan zaštititi tih **temeljnih sloboda**, što se odražava u njegovu zakonodavstvu. Međutim, na toj se zaštiti uvijek radi jer postoje brojne prepreke koje i dalje treba prevladati da bi se svim pojedincima u EU-u zajamčila jednaka sloboda i sigurnost.

.....

Vrhunska nogometašica **Haley Bugeja** istinski vjeruje u jednakost u sportu i aktivno promiče nogomet za djevojčice na Malti i šire. Ta 19-godišnjakinja, koja se nedavno pridružila Inter Milanu nakon što je sezonu provela u Nacionalnoj ženskoj nogometnoj ligi SAD-a, promiče ravnopravnost tako da djevojčice aktivno potiče na bavljenje tim sportom i da u njemu budu izvrsne.

.....

U **strategiji za rodnu ravnopravnost 2020. – 2025.** naglašava se važnost poticanja uspješnog i rodno ravnopravnog društva i gospodarstva. U studenome 2022., deset godina nakon Komisijina prijedloga o ženama u upravnim odborima, obilježen je povijesni trenutak donošenjem bitnih pravila za poboljšanje **rodne uravnoteženosti u upravnim odborima**, kojima se propisuje da do 2026. na najmanje 40 % pozicija neizvršnih direktora u poduzećima uvrštenima na burzu moraju biti osobe slabije zastupljenog spola.

Komisija je u prosincu 2022. predložila da se pravila o priznavanju roditeljstva usklade na razini EU-a kako bi se ojačala **prava obitelji u prekograničnim situacijama**. Tim se prijedlogom osigurava da se roditeljstvo utvrđeno u jednoj državi članici prizna u svim drugim državama članicama bez potrebe za ikakvim posebnim postupcima.

U svibnju 2023. napravljen je još jedan korak naprijed donošenjem novih pravila o jačanju primjene načela **jednake plaće za jednak rad** muškaraca i žena kako bi se konačno i jednom zauvijek smanjila razlika u plaćama između spolova.

EU je 1. lipnja 2023. konačno pristupio **Istanbulskoj konvenciji o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji** sedam godina nakon Komisijina prijedloga. Osim toga, trenutačno se vode pregovori o Prijedlogu direktive o borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, predstavljenom u ožujku 2022., kojim se nastoje utvrditi minimalni standardi u pravu EU-a za kriminalizaciju određenih oblika rodno uvjetovanog nasilja, olakšati žrtvama pristup pravosuđu, zaštititi i potpori, osigurati koordinaciju među relevantnim službama i spriječiti takve vrste kaznenih djela.

EU se obvezao i da će predvoditi rad na zaštiti prava lezbijki, homoseksualaca, biseksualnih, transrodnih, interseksualnih i *queer* osoba (LGBTIQ). U prvoj Komisijinoj **strategiji za ravnopravnost**

LGBTIQ osoba za razdoblje

2020. – 2025. iznesene su mjere da se ravnopravnost LGBTIQ osoba uključi u sva područja politika i da se glas LGBTIQ osoba glasnije čuje. Tom se strategijom nastoji do 2025. ujediniti države članice u zajedničkoj misiji učinkovitije borbe protiv diskriminacije LGBTIQ osoba. Komisija je u prosincu 2022. predstavila i prijedlog za **jačanje tijela za ravnopravnost** u borbi protiv diskriminacije, uvođenjem minimalnih standarda u pogledu njihova mandata, neovisnosti, resursa i ovlasti.

Akcijskim planom EU-a za antirasizam za razdoblje 2020. – 2025. borba protiv rasizma uključuje se u sve politike EU-a. U veljači je imenovan novi koordinator za suzbijanje mržnje prema muslimanima. Države članice potiču se da do kraja 2022. donesu **nacionalne akcijske planove za borbu protiv rasizma**. U siječnju 2023. ispitali smo i nacionalne strateške okvire za ravnopravnost, uključenost i sudjelovanje Roma, a države članice i dalje potičemo da, uzimajući u obzir raznolikost EU-a, ulože više truda u sprečavanje svih oblika rasne diskriminacije.

U okviru **strategije EU-a za borbu protiv antisemitizma** države članice pozvane su da u tom području izrade nacionalne strategije.

Osobe s invaliditetom, kao i svi ostali, imaju pravo na pristup svim aspektima života. Trenutačno je zaposlena samo

polovina od 42,8 milijuna radno sposobnih osoba s invaliditetom u EU-u. **Paketom za zapošljavanje osoba s invaliditetom**,

predstavljenim u rujnu 2022., podupiru se države članice u promicanju socijalne uključenosti, borbi protiv siromaštva te jačanju vještina i kompetencija osoba s invaliditetom. Najavili smo uvođenje **europske iskaznice za osobe s invaliditetom**, kojom će se prekogranično priznavati invaliditet, olakšati kratkotrajni boravak u drugim državama članicama tako što će se u cijelom EU-u

omogućiti jednak pristup posebnim uvjetima ili povlaštenom tretmanu kao i državljanima te države članice.

Povećanje naše otpornosti i zaštita građana EU-a

U okviru **europske sigurnosne unije** EU je predan zaštiti svih svojih građana i poduzeća, na internetu i izvan njega. Od objave strategije EU-a za sigurnosnu uniju u srpnju 2020. ostvaren je znatan napredak te su ojačana četiri stupa strategije: otklanjanje nedostataka, povećanje kibernetičke sigurnosti, poticanje suradnje u izvršavanju zakonodavstva i podupiranje otpornosti na hibridne prijetnje. Osim toga, sada postoje moderna pravila o fizičkim i digitalnim aspektima sektora ključne infrastrukture, među ostalim u području energetike, prometa, zdravstva, svemira, telekomunikacija i digitalizacije.

Direktiva o otpornosti kritičnih subjekata stupila je na snagu u siječnju 2023. i pruža snažan okvir za izgradnju naše kolektivne

otpornosti. Na tom se ključnom zakonodavnom aktu ubrzano i dodatno radi na svim razinama kako bi se ojačala otpornost kritične infrastrukture EU-a.

Porast razmjera, učestalosti i ozbiljnosti kibernetičkih incidenata velika je prijetnja funkcioniranju mrežnih i informacijskih sustava te jedinstvenom europskom tržištu. Tu je prijetnju dodatno pogoršala ruska vojna agresija na Ukrajinu u kombinaciji s mnoštvom državi bliskih, kriminalnih i aktivističkih aktera umiješanih u trenutačne geopolitičke napetosti. **Akt o kibernetičkoj solidarnosti**, koji je Komisija predložila u travnju 2023., temelji se na postojećem čvrstom strateškom, političkom i zakonodavnom okviru te će dodatno pridonijeti boljem otkrivanju kibernetičkih prijetnji, otpornosti i pripravnosti na svim razinama ekosustava kibernetičke sigurnosti Unije.

Njime se nastoji ojačati suradnja u EU-u na suzbijanju kibernetičkih prijetnji unapređenjem otkrivanja i podizanja svijesti o prijetnjama, jačanjem pripravnosti kritičnih subjekata te poboljšanjem usklađenog upravljanja krizama i kapaciteta za odgovor na krizu u svim državama članicama.

Nadalje, kako bi potrošači i poduzeća mogli koristiti sigurne digitalne proizvode u privatnom i profesionalnom životu, Komisija je u rujnu 2022. predložila **Akt o kibernetičkoj otpornosti**, prvi takav propis na razini EU-a, s ciljem uvođenja obveznih i horizontalnih zahtjeva kibernetičke sigurnosti za proizvode s digitalnim elementima tijekom njihova cijelog životnog ciklusa. Uvođenjem novog propisa za **uklanjanje terorističkih sadržaja na internetu** i jačanjem suradnje među nacionalnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva EU se bori protiv nezakonitog trgovanja vatrenim oružjem i opasnim

tvarima te jača europski odgovor na terorističke krize.

Komisija je predana zaštiti građana EU-a i od prijetnji na moru i u svemiru. U ožujku 2023. predstavila je ažuriranu **strategiju pomorske sigurnosti EU-a** s ciljem zaštite pomorskih područja od novih prijetnji i miroljubive upotrebe mora. U strategiji se predlažu mjere za poboljšanje pomorske sigurnosti, kao što su pomorske vježbe na razini EU-a, poboljšane operacije obalne straže i pojačane sigurnosne inspekcije u lukama EU-a, radi poticanja dublje suradnje s partnerima kao što je NATO na očuvanju poretka na moru koji se temelji na pravilima.

U području svemira, koji postaje sve važniji za potrošačke, znanstvene i vojne svrhe, Komisija je predstavila **svemirsku strategiju EU-a za sigurnost i obranu**. EU tom strategijom, u kojoj priznaje da je svemir konfliktno strateško područje, nastoji zaštititi svoja svemirska sredstva (npr. satelite), suzbijati neprijateljske aktivnosti u svemiru (npr. špijuniranje) i ojačati svoju stratešku autonomiju.

U studenome 2022. Europski parlament i Vijeće postigli su dogovor o uredbi o uspostavi programa EU-a za sigurnu povezivost za razdoblje 2023. – 2027., pa i o cilju EU-a da **uvede satelitsku konstelaciju EU-a pod nazivom IRIS²** (infrastruktura za otpornost, međusobnu povezanost i sigurnost s pomoću satelita). IRIS² će biti novi svemirski instrument za ostvarivanje digitalnog, otpornog i sigurnog EU-a, a pridonijet će i europskoj konkurentnosti i društvenom napretku.

U siječnju 2023. **predsjednica Ursula von der Leyen svečano je otvorila svemirski centar Esrange u sjevernoj Švedskoj**, prvi svemirski centar u kontinentalnom dijelu EU-a, iz kojeg se mogu lansirati i konstelacije malih satelita, koji poboljšavaju kapacitete EU-a za promatranje Zemlje, ključne za borbu protiv klimatskih katastrofa ili vojnih prijetnji u stvarnom vremenu.

Povećanje otpornosti na prirodne katastrofe i katastrofe koje je uzrokovao čovjek

Radi boljeg sprečavanja i pripravnosti cijele Europe Komisija je u veljači 2023. donijela preporuku i komunikaciju za utvrđivanje zajedničkih ciljeva za **jačanje europske otpornosti na katastrofe u području civilne zaštite**.

To uključuje načine za povećanje pripravnosti europskih zemalja na prirodne katastrofe, među ostalim potrese, poplave i šumske požare. S obzirom na stalnu pojavu novih rizika europskim ciljevima otpornosti na katastrofe nastoji se poboljšati kapacitet **Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu** kako bi se predvidjeli i prevladali učinci budućih katastrofa velikih razmjera i kriznih situacija. U tu je svrhu utvrđeno pet europskih ciljeva i vodećih inicijativa otpornosti na katastrofe kako bi se osigurala bolja predviđanja, pripreme, upozorenja, odgovori i zaštita.

S obzirom na povećanu prijetnju sve snažnijih šumskih požara za ljude i okoliš, EU je unaprijedio svoje kapacitete za borbu protiv šumskih požara **udvostručenjem svoje flote za gašenje požara iz zraka u ljeto 2023.**, u skladu s obvezom koju je predsjednica Ursula von der Leyen u rujnu 2022. preuzela u govoru o stanju Unije. Pričuva vatrogasne zračne flote sustava rescEU sada uključuje 24 zrakoplova i četiri helikoptera iz 10 država članica. EU je 2023. putem Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu mobilizirao stotine vatrogasaca, vozila i zrakoplova za masovne požare u Europi i iskazao solidarnost s našim međunarodnim partnerima poput Kanade. Na pozive država članica i Europskog parlamenta Komisija je

2022. izradila i Akcijski plan za sprečavanje šumskih požara.

.....

Suočena s posljedicama razornih poplava, **Slovenija je svjedočila nevjerojatoj solidarnosti** država članica EU-a i trećih zemalja, među ostalim i iz ratom razorne Ukrajine. Konvoj teških strojeva, zajedno s ukrajinskim timom za civilnu zaštitu, pomogao je u uklanjanju otpada i saniranju posljedica poplava koje su pogodile dvije trećine te zemlje.

.....

Šumski požari, poplave i oluje koji posljednjih mjeseci haraju europskim kontinentom zahtijevaju, osim snažnog odgovora, i bolju prevenciju i pripravnost kao što su praćenje tla, praćenje šuma i prirodna obnova kako bi se izbjegle najgore posljedice klimatskih promjena.

EU pomaže i u povećanju otpornosti na katastrofe izvan naših granica. U veljači 2023. koordinirao je slanje više od 250 vatrogasaca iz EU-a u **Čile** putem Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu, a poslao je i stručnjake za koordinaciju i medicinsko osoblje. Suočena s najgorim šumskim požarima u posljednjih deset godina, **Kanada** je primila hitnu pomoć u gašenju požara s 350 vatrogasaca raspoređenih putem Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu.

Predsjednica Ursula von der Leyen posjetila je poplavljena područja regije Emilia-Romagna

u Italiji, gdje je svjedočila izrazitom altruizmu i solidarnosti stotina volontera. Mnogi su uzimali dopust kako bi sudjelovali u masovnom čišćenju te pomogli onima koji su izgubili domove i poduzećima u popravcima nastale štete.

Prevladavanje pandemije i izgradnja zdravstvene unije

Nakon više od tri duge godine, 5. svibnja 2023. **službeno je ukinut status bolesti COVID-19 kao izvanrednog stanja u području javnog zdravlja od međunarodnog značaja**, koja je ostavila neizbrisiv trag na našim građanima, društvu i gospodarstvu. Ta dosad nezabilježena kriza prevladana je zahvaljujući našoj izrazitoj otpornosti i koordinaciji te dubokom povjerenju i znatnim ulaganjima u znanost i inovacije. To je bilo moguće i zbog naše zajedničke europske solidarnosti, među ostalim, u distribuciji medicinskih potrepština, liječenju pacijenata, repatrijaciji građana iz inozemstva ili kolektivnoj obnovi naših gospodarstava. Borba s pandemijom naglasila je snagu naše ujedinjene Unije.

Proaktivan stav Komisije od početka 2020. u okviru strategije EU-a za cjepiva polučio je impresivne rezultate. **Više od 70 % stanovništva EU-a u potpunosti je cijepljeno protiv bolesti COVID-19**, a Komisija će u slučaju ponovne pojave problematičnih varijanti osigurati najnovija dostupna cjepiva. EU FAB, mreža proizvođača cjepiva, osigurat će po potrebi stalan kapacitet za proizvodnju od 500 do 700 milijuna doza cjepiva godišnje. To podrazumijeva brzu dostupnost cjepiva za borbu protiv budućih kriza. Radi pripravnosti početkom 2023. potpisani su ugovori s dobavljačima.

Komisija je i dalje posve predana tome da cijeli svijet ima pristup sigurnim i učinkovitim cjepivima. Trenutačno je protiv bolesti COVID-19 cijepljeno oko 65,5 % svjetskog stanovništva. EU je u tome imao ključnu ulogu zahvaljujući izvozu ili dijeljenju velikog dijela

potrebnih doza. Od prosinca 2020. **gotovo 2,5 milijardi doza cjepiva protiv bolesti COVID-19**, odnosno oko dvije trećine svih doza proizvedenih u EU-u, **izvezeno je u 168 zemalja**. Komisija i države članice obvezale su se u okviru COVAX-a, globalne inicijative s ciljem pravednog pristupa cjepivima protiv bolesti COVID-19, da će izdvojiti više od 5 milijardi EUR. Osim toga, EU aktivno podupire i kampanje cijepljenja u partnerskim zemljama. EU je i najveći donator cjepiva protiv bolesti COVID-19 koje se partnerskim zemljama dijele u okviru COVAX-a, čiji je domaćin Globalni savez za cjepiva i imunizaciju. U okviru COVAX-a dosad je poslano više od milijardu doza cjepiva u 144 zemlje sudionice.

Pandemija bolesti COVID-19 prva je pandemija u doba digitalizacije. **EU digitalna COVID potvrda** postala je neprocjenjiva u suzbijanju pandemije, a u EU-u je od njezina uvođenja 2021. izdano više od 2,3 milijarde potvrda. Potvrda je građanima omogućila sigurno i slobodno kretanje Europskom unijom kad su se ograničenja putovanja smatrala potrebnima zbog pandemije. Osim toga, omogućila je koordinirano ukidanje tih ograničenja i sigurna međunarodna putovanja. Utemeljena na ključnim načelima EU-a kao što su privatnost, zaštita podataka, slobodan pristup, kibernetička sigurnost, fleksibilnost i pravednost, potvrda je postala globalni standard povezujući 78 zemalja i područja sa sustavom (od čega 27 država članica te 51 zemlja i teritorij izvan EU-a).

Zbog tog je uspjeha Svjetska zdravstvena organizacija u lipnju 2023. preuzela EU-ov sustav izdavanja digitalnih COVID potvrda, zajedno s njegovim temeljnim

načelima zaštite privatnosti i smanjenja količine podataka, radi uvođenja globalnog sustava koji će građane u cijelom svijetu zaštititi od trenutačnih i budućih prijetnji zdravlju. To je prvi dio **globalne mreže Svjetske zdravstvene organizacije za digitalne zdravstvene potvrde**, koja bi mogla olakšati i buduću digitalizaciju drugih zdravstvenih isprava i dovesti do važnih zdravstvenih napredaka na međunarodnoj razini.

U ljeto 2022., kada je u svijetu izbila bolest majmunskih boginja te je u javnom zdravstvu proglašeno izvanredno stanje, Komisija je intervenirala kako bi državama članicama pružila potporu u hitnim i zajedničkim nabavama lijekova i cjepiva. Uz pomoć cijele zajednice Komisija je odlučno djelovala i pomogla **sprečiti da majmunske boginje dosegnu epidemijske razmjere u Europi**. Do kraja 2022. u okviru zajedničke nabave državama članicama je s pomoću sredstava EU-a osigurano više od 2,3 milijuna doza cjepiva za razdoblje od 2022. do 2024.

I dalje se gradi snažna **europska zdravstvena unija**, važno postignuće Komisije pod vodstvom Ursule von der Leyen, čiji je cilj štititi zdravlje građana EU-a, pruža EU-u i njegovim državama članicama instrumente za sprečavanje i suočavanje s budućim pandemijama i jača otpornost europskih zdravstvenih sustava.

Temelji europske zdravstvene unije postavljeni su 2022. jačanjem **Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti i Europske agencije za lijekove** te pooštavanjem pravila o ozbiljnim prekograničnim prijetnjama zdravlju

i Okvirnom uredbom za hitne situacije. Tom su uredbom dodijeljene dodatne ovlasti Tijelu za pripravnost i odgovor na zdravstvene krize u svrhu učinkovitijeg sprečavanja i upravljanja prekograničnim prijetnjama zdravlju. U prvom izvješću o stanju pripravnosti u području zdravlja iz studenoga 2022. iznesen je napredak ostvaren u pripravnosti i pružanju odgovora.

Komisija je u svibnju 2022. predložila **europski prostor za zdravstvene podatke** kako bi se iskoristio puni potencijal zdravstvenih podataka i EU-u omogućio velik napredak u pružanju zdravstvene skrbi građanima Europe. Ta inicijativa pojedincima omogućuje da imaju svoje zdravstvene podatke pod kontrolom i pruža dosljedan okvir za iskorištavanje zdravstvenih podataka za inovacije, nove lijekove, bolju zdravstvenu skrb i oblikovanje politika, a sve to u skladu s visokim normama EU-a za zaštitu podataka.

U travnju 2023. europskoj zdravstvenoj uniji dodan je ključan stup: **najvažnija revizija propisa o farmaceutskim proizvodima u posljednja dva desetljeća**. Tom se predloženom revizijom nastoji uspostaviti jedinstveno tržište lijekova promicanjem bolje dostupnosti i cjenovne pristupačnosti lijekova te jačanjem inovacija i konkurentnosti farmaceutske industrije EU-a. U srpnju 2022. predložena su i nova pravila za daljnje povećanje sigurnosti i kvalitete tvari ljudskog podrijetla radi bolje zaštite svih osoba koje doniraju te ključne zdravstvene proizvode ili se njima liječe.

Europski plan za borbu protiv raka središnji je stup europske zdravstvene unije i naš odgovor na trajnu prijetnju s kojom će se većina građana EU-a osobno suočiti ili se već suočila. Budući da je u EU-u 2020. zabilježeno više od 2,7 milijuna dijagnoza raka i 1,3 milijuna smrtnih

slučajeva, nepokolebljivi smo u odluci da jednog dana pobijedimo rak. Plan je dosad najsveobuhvatnija inicijativa EU-a za borbu protiv raka s velikim budžetom od 4 milijarde EUR. U rujnu 2022. uveden je novi znanstveno utemeljen pristup probiru raka, kojim se rak prostate, pluća i želuca dodaje preporukama za probir, koje sada obuhvaćaju šest vrsta raka koji čine 55 % svih novih slučajeva i više od 50 % smrtnih slučajeva uzrokovanih rakom u EU-u. Početkom 2023. pokrenuta je nova europska inicijativa za slikovne pretrage raka kako bi se bolje iskoristili podaci i digitalne tehnologije kao što je umjetna inteligencija za bolje otkrivanje i suzbijanje raka.

U lipnju 2023. predstavljen je **prvi sveobuhvatni pristup EU-a mentalnom zdravlju**, koji odražava preporuke građana s Konferencije o budućnosti Europe i odgovara na poziv Europskog parlamenta na snažnije djelovanje u području mentalnog zdravlja. U okviru tog sveobuhvatnog pristupa mentalno se zdravlje uzima u obzir u svim politikama te se predlažu inicijative za promicanje dobrog mentalnog zdravlja, s posebnim naglaskom na djeci i mladima. S 20 vodećih inicijativa i 1,2 milijarde EUR financijskih sredstava EU-a Komisija će podržati države članice da građane i njihovo mentalno zdravlje stave na prvo mjesto.

Javno zdravlje od univerzalne je važnosti. Od izbivanja pandemije Tim Europa, koji obuhvaća EU, države članice i europske financijske institucije, isplatio je 47,7 milijardi EUR za potporu javnom zdravlju u našim partnerskim zemljama. Komisija je 30. studenoga 2022. novom **Strategijom EU-a za globalno zdravlje** potvrdila svoju ulogu globalnog predvodnika u području zdravstva. Ta je strategija vanjska dimenzija europske zdravstvene unije te pridonosi zdravlju i dobrobiti građana, osnažuje zdravstvene sustave i promiče univerzalno

zdravstveno osiguranje. U skladu s važnim prioritetom te strategije, 17. svibnja 2023. osnovana je Radna skupina EU-a i SAD-a za zdravlje kako bi se između njih proširilo partnerstvo u zdravstvu, s naglaskom na suradnji u tri tematska područja: prioriteti u pogledu raka, globalne prijetnje zdravlju i jačanje globalne zdravstvene strukture. Nadalje, budući da je na međunarodnoj razini važno ojačati prevenciju, pripravnost i odgovor na pandemije, EU je aktivan u trenutačnim pregovorima o pravno obvezujućem sporazumu o pandemijama i ciljanoj reviziji međunarodnih zdravstvenih propisa.

Održiv i pravedan migracijski sustav

Migracije unutar Europe, u Europu i iz nje oduvijek su bile i uvijek će biti dio europskog identiteta. Međutim, nakon dosad nezabilježnog broja izbjeglica i nezakonitih migranata koji su 2015. i 2016. ušli u EU, postalo je jasno da su potrebne reforme. Nakon zastoja u provedbi prethodno predložene reforme, Komisija je u rujnu 2020. željela revitalizirati EU-ov sustav migracija i azila predlaganjem **novog pakta o migracijama i azilu** kao sveobuhvatnog i sustavnog pristupa radi jačanja i integracije ključnih politika EU-a u području migracija, azila i upravljanja granicama na pošten, human, održiv i učinkovit način. Međuinstitucijski pregovori uzeli su znatan zamah 2023. jer su suzakonodavci pojačali napore kako bi svi zakonodavni prijedlozi u okviru novog pakta ostvarili napredak da bi se o njima mogao postići dogovor do kraja parlamentarnog saziva.

Komisija je odgovorila i operativnim mjerama kako bi pomogla državama članicama da se nose s neposrednim

izazovima. Komisija je 21. studenoga 2022. predstavila **Akcijski plan EU-a za središnje Sredozemlje**, sastavljen od 20 mjera koje provode EU i njegove države članice. Osmišljene su kako bi se smanjio broj nezakonitih i nesigurnih migracija, riješili temeljni uzroci, pružila rješenja za nove izazove u području traganja i spašavanja i ojačala solidarnost i odgovornost među državama članicama.

U 2022. znatno se povećao broj nezakonitih kretanja duž zapadnobalkanskih ruta. Komisija je početkom prosinca 2022. predstavila **Akcijski plan EU-a za zapadni Balkan**, s 20 operativnih mjera za jačanje suradnje u području migracija i upravljanja granicama s partnerima na zapadnom Balkanu. Te su mjere imale bitan učinak na smanjenje nezakonitog kretanja za oko 25 % u 2023. u odnosu na 2022.

Komisija je u lipnju 2023. predstavila **Akcijski plan EU-a za zapadnosredozemnu i atlantsku migracijsku rutu**. EU jača svoje partnerstvo s ključnim zemljama podrijetla i tranzita duž rute. Mjere koje su poduzeli EU, države članice i međunarodni partneri pridonijele su znatnom smanjenju broja nezakonitih dolazaka.

Komisija je 19. prosinca 2022. predložila jačanje pravila za **sprečavanje i suzbijanje trgovine ljudima**. Svake godine više od 7000 ljudi bude žrtva trgovine ljudima u EU-u. Većina žrtava su žene i djevojčice, ali raste i broj muških žrtava, posebno zbog izrabljivanja radne snage. Ažurirana pravila pomoći će tijelima kaznenog progona i pravosudnim tijelima da lakše istražuju i kazneno progone nove oblike iskorištavanja te će pridonijeti identifikaciji i pružanju potpore žrtvama.

Komisija je 14. ožujka 2023. započela prvi višegodišnji ciklus strateške politike za **europsko integrirano upravljanje granicama**, koji će sljedećih pet godina predstavljati zajedničku viziju upravljanja vanjskim granicama. Njime se osigurava koordinirani okvir za nacionalna tijela koja upravljaju granicama i za više od 120 000 zaposlenika nacionalnih graničnih tijela i Agencije za europsku graničnu i obalnu stražu koji surađuju na zaštiti granica EU-a.

Razvojem **zakonitih putova** smanjuju se nezakonite migracije i jačaju se europska gospodarstva. Moramo privući vještine i talente koji su potrebni našim gospodarstvima s obzirom na starenje stanovništva i nedostatak prijeko potrebne kvalificirane radne snage. Komisija je početkom ove godine objavila novi poziv na podnošenje prijedloga za dodjelu bespovratnih sredstava za djelovanje u iznosu od 40 milijuna EUR u okviru Fonda za azil, migracije i integraciju radi financiranja zakonitih putova do migracije i integracije. Radi se i na sklapanju partnerstava za traženje talenata s Marokom, Tunisom, Egiptom, Bangladešom i Pakistanom, među ostalim putem financijske potpore iz Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) – Globalna Europa. Komisija je u listopadu 2022. pokrenula i pilot-projekt

baze talenata EU-a kako bi se Ukrajincima olakšala integracija na tržište rada te će ove jeseni predstaviti zakonodavni prijedlog za uspostavu sveobuhvatne baze talenata EU-a. To bi bila prva platforma na razini EU-a namijenjena da EU postane privlačniji državljanima trećih zemalja koji traže mogućnosti zapošljavanja u EU-u. Poslodavcima u EU-u pomoći će da pronađu potrebne talente te da im pruže pristojne radne uvjete.

Komisija je u siječnju 2023. pokrenula **Platformu za migracije radne snage** kako bi se unaprijedila migracija kvalificirane radne snage iz trećih zemalja u EU te njome dobro upravljalo i usmjerena je na područja u kojima je potrebna radna snaga i vještine. Nova platforma okuplja stručnjake za migracije i zapošljavanje kako bi se potaknula bliska suradnja između tih dvaju sektora te između država članica i EU-a radi učinkovite operacionalizacije inicijativa na razini EU-a za zakonitu migraciju i zapošljavanje.

Pravilna integracija i uključivanje državljanina trećih zemalja pridonose rastu, otpornosti i prosperitetu EU-a. Komisija i dalje provodi **akcijski plan za integraciju i uključivanje za razdoblje 2021. – 2027.**, kojim se predviđaju mjere u području obrazovanja, pristupa tržištu rada, smještaja i zdravstvene skrbi. Komisija je u prosincu 2022. zajedničkom izjavom ponovno potvrdila europsko partnerstvo za integraciju s europskim socijalnim i gospodarskim partnerima, koja uključuje posebnu potporu osobama koje bježe od ruskog agresivnog rata protiv Ukrajine.

Iako se predlaže niz operativnih mjera za rješavanje neposrednih i aktualnih izazova duž migracijskih ruta, strukturna rješenja ovise o **zajedničkoj migracijskoj politici i politici azila EU-a**. Stoga je važno

postignuti dogovor o cijelom skupu reformi u području azila i migracija o kojima se trenutačno pregovara. Komisija pozdravlja kompromisne dogovore postignute međunarodnim pregovorima u prosincu 2022. o okviru za preseljenje, prijedloge o uvjetima za kvalifikaciju i prihvata, kao i uspješan politički dogovor koji je Vijeće postiglo u lipnju o dva ključna stupa novog pakta o migracijama i azilu, Uredbi o upravljanju azilom i migracijama te Uredbi o postupku azila, kao i rad Europskog parlamenta na tim prijedlozima i na postizanju dogovora o mandatima za pregovore početkom ove godine. Komisija je spremna surađivati s Europskim parlamentom i Vijećem kako bi se međuinstitucijski pregovori uspješno zaključili do kraja trenutačnog zakonodavnog razdoblja, kako je predviđeno u zajedničkom planu.

Grčka je predvodnik integracijskog projekta, koji se financira iz instrumenta NextGenerationEU i u okviru kojeg se izbjeglice i migranti, uključujući osobe s invaliditetom, osposobljavaju za zaštitu od požara i potresa. Projekt je približio lokalno stanovništvo i migrante u rješavanju zajedničkih izazova.

Odgovor na humanitarni poziv

Kad bismo one kojima je potrebna humanitarna pomoć objedinili u zemlju, to bi bila treća najveća zemlja na svijetu s 360 milijuna građana. Broj građana te nepostojeće zemlje u patnji eksponencijalno raste. Od početka 2022. taj je broj porastao za 30 %.

Dok pruža dosad nezabilježenu potporu Ukrajini, komisija i dalje u cijelom svijetu pruža humanitarnu pomoć onima kojima je najpotrebnija. Dodatna su sredstva prema potrebi isplaćena u početni proračun EU-a za humanitarnu pomoć za 2023., koji je iznosio 1,7 milijardi EUR. Države članice i Komisija najavile su početno **financiranje humanitarne pomoći u iznosu od 8,4 milijarde EUR za 2023.** kao konkretan odraz globalne solidarnosti i vodeće uloge EU-a u humanitarnom djelovanju. Kako bi se riješio problem sve većeg jaza između humanitarnih potreba i financijskih sredstava dostupnih na globalnoj razini, države članice prihvatile su u svibnju 2023. revolucionarne zaključke Vijeća, u kojima je utvrđen dobrovoljni cilj da se 10 % službene razvojne pomoći namijeni humanitarnom djelovanju.

Potres jačine 7,8, nakon kojeg su uslijedila još najmanje dva velika potresa, pogodio je 6. veljače 2023. Siriju i Tursku te je uzrokovao veliku štetu i odnio tisuće života.

Izražavajući sućut i solidarnost pružanjem pomoći, EU je odmah pokrenuo najveću operaciju traganja i spašavanja koordiniranu u okviru Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu. EU je tako pokazao svoju iznimnu solidarnost. U okviru pričuve sustava rescEU 21 država članica poslala je timove za brzu intervenciju i medicinske timove te je ponudila milijune

Međunarodna donatorska konferencija

Zajedno za stanovnike
Turske i Sirije

potrepština, kao što su oprema za skloništa, grijalice, generatori, medicinska oprema, hrana i topla odjeća.

Sljedećeg su mjeseca predsjednica Europske komisije Ursula von der Leyen i švedsko predsjedništvo Vijeća Europske unije bili domaćini **međunarodne donatorske konferencije u znak solidarnosti sa žrtvama potresa u Turskoj i Siriji**.

Na konferenciji je prikupljeno gotovo 7 milijardi EUR, od čega 911 milijuna EUR u bespovratnim sredstvima za Siriju i 6,05 milijardi EUR u bespovratnim sredstvima i zajmovima za Tursku.

EU i Kanada bili su 16. i 17. ožujka 2023. domaćini **međunarodne konferencije u znak solidarnosti s venezuelskim izbjeglicama i migrantima te njihovim zemljama i zajednicama domaćinima**. Naglasak je bio na važnosti koordiniranog

djelovanja u području humanitarne pomoći, razvoja i stabilizacije.

EU je 14. i 15. lipnja 2023. bio domaćin **sedme briselske konferencije o budućnosti Sirije i regije**, na kojoj je prikupljena pomoć u iznosu od 5,6 milijardi EUR. Na konferenciji su EU i međunarodna zajednica ponovno podržali sirijski narod, sirijske izbjeglice i njihove zajednice domaćine u susjednim zemljama, s obzirom na to da je Sirija već 13 godina u krizi.

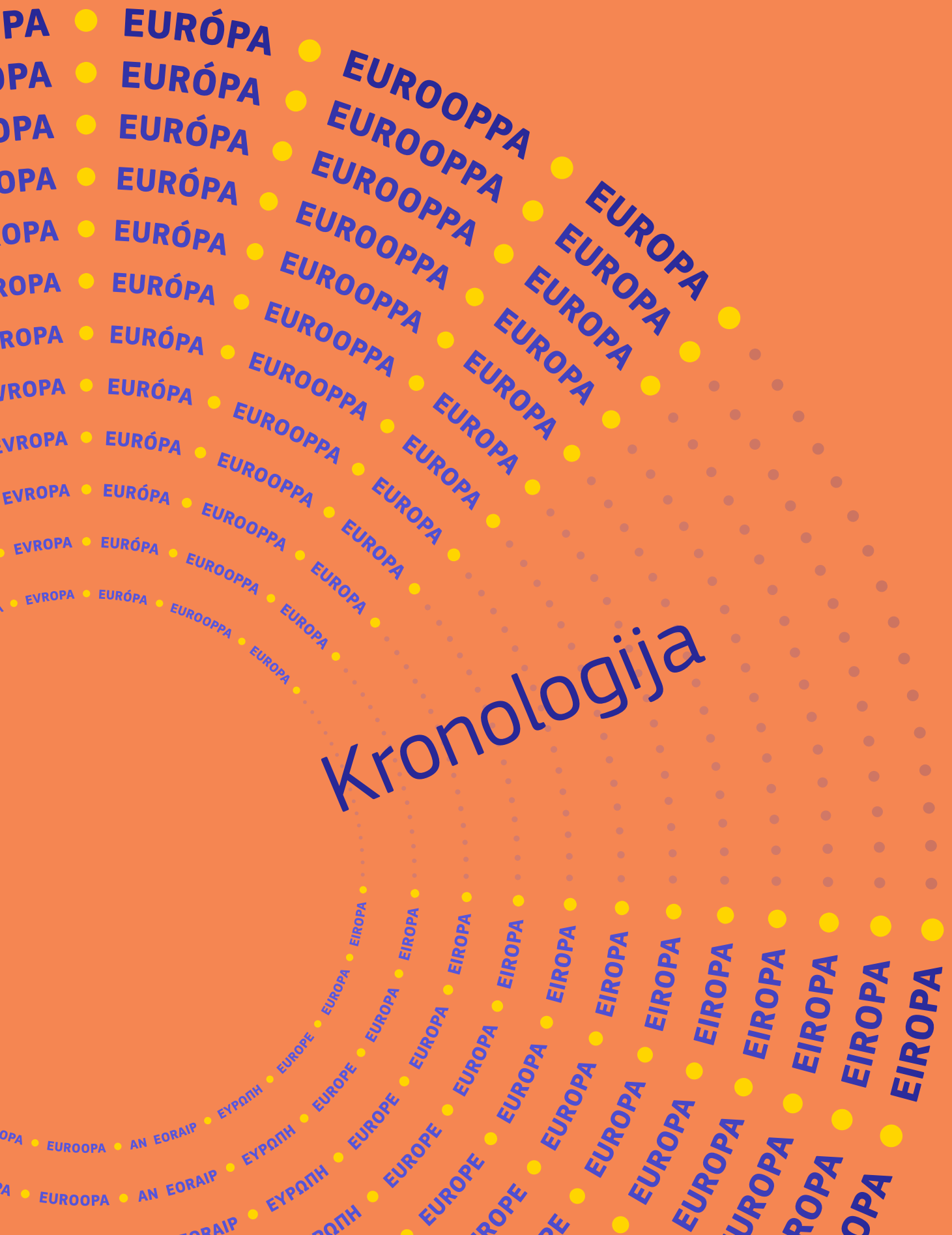
EU odgovara na humanitarni poziv i izvan našeg neposrednog susjedstva. Nakon naglog pogoršanja situacije na istoku **Demokratske Republike Konga** EU je u ožujku 2023. otvorio humanitarni zračni most prema Gomi. Uz potporu Francuske isporučivao je medicinske, prehrambene i druge potrepštine. S ciljem pružanja spasonosne pomoći EU je od kolovoza 2021. obavio 29 letova preko humanitarnog zračnog mosta u **Afganistan**, a zadnji je let bio 24. svibnja 2023.

EU je u odgovoru na rat koji je u travnju 2023. izbio u **Sudanu** u lipnju iste godine povećao početno financiranje humanitarne pomoći od 73 milijuna EUR za dodatnih 60 milijuna EUR te je bio jedan od domaćina međunarodne donatorske konferencije. Otvorio je i humanitarni zračni most prema Sudanu i susjednom **Čadu** kako bi mogli primiti spasonosne potrepštine. U studenome 2022. otvoren je i humanitarni zračni most prema **Burkini Fas** za isporuku hrane i osnovnih potrepština stotinama tisuća ljudi kojima na područjima pod blokadom prijete izgladnjivanje.

EU će i dalje surađivati s partnerima diljem svijeta na pružanju humanitarne pomoći onima potrebitima i rješavanju strukturnih pitanja koja uzrokuju raseljavanje, glad i sukobe.

RUJAN 2022.

.....

6. 9.

Bosna i Hercegovina pristupa Mehanizmu EU-a za civilnu zaštitu.

.....

14. 9.

Komisija predlaže da se na tržištu EU-a zabrane proizvodi proizvedeni prisilnim radom.

.....

15. 9.

Komisija predstavlja prijedlog novog akta o kibernetičkoj otpornosti koji ima za cilj potrošače i poduzeća zaštititi od proizvoda s neodgovarajućim sigurnosnim obilježjima.

.....

16. 9.

Europski akt o slobodi medija: Komisija iznosi pravila za zaštitu medijskog pluralizma i neovisnosti u Uniji

.....

7. 9.

Europska komisija predstavlja europsku strategiju za skrb kako bi se osigurale visokokvalitetne, cjenovno pristupačne i dostupne usluge skrbi te poboljšala situacija osoba koje primaju i osoba koje pružaju skrb.

.....

14. 9.

Komisija predlaže hitnu intervenciju na europskim energetske tržištima radi rješavanja problema nedavnog dramatičnog porasta cijena.

.....

16. 9.

Europski akt o slobodi medija: Komisija iznosi pravila za zaštitu medijskog pluralizma i neovisnosti u Uniji

.....

20. 9.

U okviru europske zdravstvene unije Komisija predlaže novi pristup EU-a otkrivanju raka – opsežniji i kvalitetniji probir.

.....

21. 9.

U skladu s pravilima EU-a o državnim potporama Komisija odobrava važan projekt od zajedničkog europskog interesa za potporu istraživanju i inovacijama, početnoj industrijskoj primjeni i izgradnji relevantne infrastrukture u vrijednosnom lancu vodika.

.....

21. 9.

EU najavljuje financiranje Globalnog fonda u iznosu od 715 milijuna EUR kako bi se spasili milijuni života ugroženi AIDS-om, tuberkulozom i malarijom.

.....

28. 9.

Komisija predstavlja sveobuhvatan pristup za unapređenje zaštite građana i okoliša od azbesta te osiguravanje budućnosti bez te opasne tvari.

.....

28. 9.

Komisija poziva države članice da u okviru obveze smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti u EU-u moderniziraju svoje sustave minimalnog dohotka.

.....

29. 9.

Komisija donosi Smjernice za primjenu prava Unije o tržišnom natjecanju na kolektivne ugovore u pogledu uvjeta rada samozaposlenih osoba bez zaposlenika.

LISTOPAD 2022.

.....

4. 10.

EU donosi prvi akcijski plan za mlade u okviru vanjskog djelovanja EU-a radi jače suradnje s mladima iz cijelog svijeta.

.....

4. 10.

EU uvodi svoja prva kvantna računala na šest lokacija u EU-u.

.....

4. 10.

Europski parlament i Vijeće Europske unije donose Direktivu o primjerenim minimalnim plaćama radi promicanja kolektivnog pregovaranja i poboljšanja zaštite minimalnih plaća radnika u EU-u.

.....

6. 10.

EU postiže dogovor o osmom paketu sankcija protiv Rusije u vezi s ničim izazvanom i neopravdanom vojnom agresijom na Ukrajinu.

.....

10. 10.

Ukrajina: Komisija pokreće pilot-program baze talenata EU-a kako bi se utvrdile vještine Ukrajinaca koji bježe od rata, spojilo ih se s poslodavcima u EU-u te im se pomoglo u pronalasku posla.

.....

12. 10.

Paket za proširenje za 2022.: Komisija ocjenjuje reforme na zapadnom Balkanu i u Turskoj te za Bosnu i Hercegovinu preporučuje status kandidatkinje za članstvo u EU-u.

.....

14. 10.

Na godišnjim sastancima Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda EU isplaćuje 100 milijuna EUR u Zakladu Međunarodnog monetarnog fonda za smanjenje siromaštva i rast radi pružanja potpore ugroženim afričkim, karipskim i pacifičkim zemljama.

.....

17. 10.

Zračni promet: potpisan je povijesni sporazum o zrakoplovstvu između EU-a i Udruženja država jugoistočne Azije (ASEAN), kojim će se povezati 1,1 milijarda ljudi.

.....

18. 10.

Komisija daje dodatne prijedloge za borbu protiv visokih cijena energije i osiguravanje sigurnosti opskrbe.

.....

18. 10.

Zeleni plan: Komisija potpisuje prvo zeleno partnerstvo s Marokom u okviru europskog zelenog plana.

.....

19. 10.

Komisija donosi revidirani okvir za državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije.

.....

24. 10.

Zdravstvena unija: Vijeće donosi uredbe kojima se dovršava izgradnja europske zdravstvene unije.

.....

25. 10.

Međunarodna konferencija stručnjaka čiji su domaćini Komisija i predsjedništvo skupine G-7 ponovno potvrđuju neupitnu potporu oporavku Ukrajine.

.....

26. 10.

Europski zeleni plan: Komisija predlaže stroža pravila za čišći zrak i vodu.

.....

28. 10.

Vozila s nultim emisijama: prvi dogovor u okviru postizanja cilja od 55 % znači da će u EU-u najkasnije do 2035. prestati prodaja novih automobila s emisijama CO₂.

STUDENI 2022.

.....

1. 11.

U okviru plana REPowerEU države članice EU-a popunile su svoje sustave skladišta plina do 95 % kapaciteta prije zime, čime su premašile cilj od 80 %.

.....

1. 11.

Akt o digitalnim tržištima: pravila za digitalne nadzornike pristupa radi osiguravanja otvorenih tržišta.

.....

3. 11.

Komisija ulaže tri milijarde EUR u inovativne projekte u području čistih tehnologija kako bi ostvarila plan REPowerEU i što prije prekinula energetska ovisnost Europe o ruskim fosilnim gorivima.

.....

3. 11.

Sastanak na vrhu u sklopu Berlinskog procesa: EU najavljuje paket energetske potpore za zapadni Balkan u vrijednosti od milijarde EUR.

.....

7. 11.

Na Konferenciji Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (COP27) EU sklapa strateško partnerstvo s Kazahstanom u području sirovina, baterija i vodika iz obnovljivih izvora.

.....

7. 11.

Komisija radi na promicanju transparentnosti u sektoru kratkoročnog iznajmljivanja u korist svih sudionika.

.....
8. 11.

EU na konferenciji COP 27 sklapa strateško partnerstvo s Namibijom u području održivih sirovina i vodika iz obnovljivih izvora. Sklapa i partnerstva za šume s pet partnerskih zemalja.

.....
8. 11.

EU postiže dogovor o nacionalnim smanjenjima emisija iz prometa, zgrada, otpada i poljoprivrede.

.....
9. 11.

REPowerEU: Komisija ubrzava zeleni odmak od ruskog plina ubrzavanjem izdavanja dozvola za obnovljive izvore energije.

.....
9. 11.

Komisija predlaže stabilan i predvidljiv paket potpore Ukrajini za 2023. u iznosu do 18 milijardi EUR.

.....
10. 11.

Komisija predlaže nove norme Euro 7 za smanjenje emisija onečišćujućih tvari iz vozila i poboljšanje kvalitete zraka.

.....
10. 11.

Kibernetska obrana: Komisija predstavlja politiku kibernetičke obrane EU-a i Akcijski plan za vojnu mobilnost 2.0 kako bi se povećala sposobnost EU-a da zaštiti svoje građane i infrastrukturu.

.....
11. 11.

U okviru europskog zelenog plana EU postiže dogovor o pojačanom uklanjanju ugljika s pomoću mjera u području korištenja zemljišta, šumarstva i poljoprivrede.

.....
16. 11.

EU i Egipat postižu dogovor o unaprjeđenju suradnje u području prelaska na čistu energiju.

.....
15. 11.

EU i međunarodni partneri pokreću ambiciozno Partnerstvo za pravednu energetska tranziciju s Indonezijom.

.....
16. 11.

Na konferenciji COP27, u okviru strategije Global Gateway, Tim Europa najavljuje paket od milijardu EUR za prilagodbu klimatskim promjenama i otpornost u Africi.

.....
16. 11.

Stupa na snagu Akt o digitalnim uslugama, novi skup pravila EU-a za sigurnije i odgovornije internetsko okruženje.

.....
18. 11.

Strategija Global Gateway: Tim Europa pokreće dvije inicijative u srednjoj Aziji u području energetike i digitalne povezivosti.

.....
18. 11.

Albanija pristupa Mehanizmu EU-a za civilnu zaštitu.

.....
18. 11.

Komisija donosi prijedlog akta o interoperabilnoj Europi za jačanje prekogranične interoperabilnosti i suradnje u javnom sektoru u cijelom EU-u.

.....

21. 11.

Na konferenciji COP27 EU pokazuje ambiciju da se zadrži cilj ograničavanja globalnog zatopljenja na 1,5 °C i pomaže uspostaviti uravnotežen novi mehanizam financiranja.

.....

22. 11.

Komisija predlaže novi instrument EU-a za ograničavanje previsokih cijena plina.

.....

28. 11.

Komisija predstavlja revidirana pravila kojima će zaštita industrijskog dizajna u EU-u postati jeftinija, brža i predvidljivija.

.....

30. 11.

Globalno zdravlje: Komisija donosi novu strategiju EU-a za globalno zdravlje radi povećanja globalne zdravstvene sigurnosti i boljeg zdravlja za sve u svijetu koji se mijenja.

.....

22. 11.

Koordinacija ekonomskih politika: Komisijine smjernice za pomoć pri rješavanju energetske krize te za zeleniju i digitalniju Europu.

.....

28. 11.

EU i Južna Koreja sklapaju novo digitalno partnerstvo.

.....

30. 11.

Europski zeleni plan: Komisija predlaže nova pravila na razini EU-a za smanjenje ambalaže i ambalažnog otpada, kao i pravila o certifikaciji uklanjanja ugljika radi postizanja nulte neto stope emisija.

PROSINAC 2022.

.....

2. 12.

EU i Japan potpisuju memorandum o suradnji radi poticanja inovacija i razvoja međunarodnog tržišta vodika.

.....

2. 12.

Ukrajina: Komisija predlaže da se kriminalizira kršenje sankcija EU-a u vezi s ruskom invazijom na Ukrajinu.

.....

3. 12.

Skupina G-7 dogovara ograničenje cijena nafte kako bi se smanjili prihodi Rusije i očuvala stabilnost globalnih energetske tržišta.

.....

6. 12.

Europski zeleni plan: EU postiže dogovor o propisu za borbu protiv krčenja i propadanja šuma povezanih s proizvodnjom i potrošnjom u EU-u.

.....

6. 12.

Na sastanku na vrhu EU-a i zapadnog Balkana u Tirani u Albaniji ponovno je potvrđen fokus regije na članstvo u EU-u i njezino strateško partnerstvo s EU-om.

.....

7. 12.

Paket za ravnopravnost: Komisija predlaže nova pravila za priznavanje roditeljstva među državama članicama.

.....

8. 12.

Komisija predlaže niz mjera koje promiču i oslanjaju se na digitalizaciju kako bi se EU-ov sustav poreza na dodanu vrijednost modernizirao i bolje prilagodio poduzećima te kako bi postao otporniji na prijevare.

.....

9. 12.

Europski zeleni plan: EU postiže dogovor o novom aktu o održivijim i kružnim baterijama za potporu energetske tranziciji i konkurentnoj industriji.

.....

6. 12.

Europski zeleni plan: Parlament i Vijeće postižu dogovor o novim pravilima o primjeni sustava EU-a za trgovanje emisijama u zrakoplovnom sektoru.

.....

7. 12.

Komisija predlaže jačanje tijela za ravnopravnost, posebno njihove neovisnosti, resursa i ovlasti, kako bi se učinkovitije borila protiv diskriminacije u EU-u.

.....

9. 12.

Komisija i njezini partneri u tom sektoru sklapaju novi industrijski savez za povećanje solarne energije i energetske sigurnosti EU-a.

.....

9. 12.

EU i Čile zaključuju pregovore o naprednom okvirnom sporazumu.

.....

9. 12.

Europska zdravstvena unija: na temelju Komisijina prijedloga za jačanje prevencije raka ranim otkrivanjem Vijeće je usvojilo novi pristup probiru raka.

.....

11. 12.

Održan je prvi sastanak odbora za strategiju Global Gateway.

.....

12. 12.

EU i njegovi afrički partneri pokreću dvije inicijative Tima Europa u području migracija, s naglaskom na atlantskoj i središnjoj sredozemnoj migracijskoj ruti.

.....

13. 12.

Sigurnosna unija: Komisija predlaže nova pravila o unaprijed dostavljenim informacijama o putnicima koja bi trebala olakšati upravljanje vanjskim granicama i povećati unutarnju sigurnost.

.....

13. 12.

Europski zeleni plan: Parlament i Vijeće postižu dogovor o mehanizmu za ugljičnu prilagodbu na granicama.

.....

14. 12.

Održan je sastanak na vrhu EU-a i Udruženja država jugoistočne Azije (ASEAN). EU i njegove države članice najavljuju mobilizaciju 10 milijardi EUR u okviru strategije Global Gateway kako bi se ubrzala infrastrukturna ulaganja u zemljama ASEAN-a.

.....

14. 12.

Komisija donosi nova pravila o državnim potporama za sektore poljoprivrede, šumarstva te ribarstva i akvakulture.

.....

15. 12.

Parlament i Vijeće postižu politički dogovor o novim pravilima o mjerama za veću transparentnost i učinkovitu provedbu načela jednake plaće za žene i muškarce.

.....

16. 12.

Kao nastavak Konferencije o budućnosti Europe Komisija je domaćin prvog europskog panela građana i građanki o smanjenju rasipanja hrane.

.....

16. 12.

Ukrajina: EU postiže dogovor o devetom paketu sankcija protiv Rusije zbog njezine invazije na Ukrajinu.

.....

16. 12.

EU i Ukrajina potpisuju paket potpore u vrijednosti od 100 milijuna EUR za obnovu škola oštećenih u ratu.

.....

18. 12.

Europski zeleni plan: Parlament i Vijeće postižu dogovor o jačanju sustava trgovanja emisijama i osnivanju Socijalnog fonda za klimatsku politiku kako bi se građane podržalo u prelasku na čišću energiju.

.....

19. 12.

Na Konferenciji UN-a o bioraznolikosti (COP15) EU se pridružuje 195 zemalja u povijesnom globalnom okviru za bioraznolikost Kunming–Montreal, koji sadržava globalne ciljeve za zaštitu i obnovu prirode za sadašnje i buduće generacije.

.....

19. 12.

Komisija predlaže stroža pravila za suzbijanje sve učestalijeg trgovanja ljudima.

.....

21. 12.

Fond za modernizaciju ulaže 4,11 milijardi EUR u projekte energetske tranzicije u osam država članica kako bi se smanjila ovisnost o ruskim fosilnim gorivima i ubrzalo uvođenje energije iz obnovljivih izvora.

.....

31. 12.

Ukida se instrument SURE, koji je bio namijenjen zaštititi radnih mjesta i prihoda radnika pogođenih pandemijom bolesti COVID-19 te je imao ključnu ulogu u ublažavanju posljedica pandemije i podupiranju gospodarskog oporavka. Potporu u okviru instrumenta SURE 2021. primilo je 9 milijuna građana i više od 900 000 poduzeća iz 15 država članica, dok je 2022. došlo do očitog postupnog smanjenja te je stoga potporu primilo 350 000 građana i 40 000 poduzeća iz četiri države članice.

SIJEČANJ 2023.

.....

1. 1.

Hrvatska pristupa europodručju i schengenskom području.

.....

10. 1.

EU i NATO potpisuju novu zajedničku izjavu o suradnji. Suglasni su da će pojačati rad na suzbijanju hibridnih i kibernetičkih prijetnji i terorizma, unaprijediti suradnju u području novih i disruptivnih tehnologija i svemira, otkloniti moguće sigurnosne posljedice klimatske krize i ojačati otpornost kritične infrastrukture.

.....

17. 1.

Komisija pokreće mehanizam za poticanje talenata kako bi pružila potporu regijama EU-a u kojima se broj radno sposobnih stanovnika ubrzano smanjuje.

.....

1. 1.

EU 2023. obilježava 30. obljetnicu jedinstvenog tržišta, jednog od glavnih postignuća europske integracije.

.....

12. 1.

Stupa na snagu Uredba o stranim subvencijama. Taj će novi skup pravila EU-u omogućiti da ostane otvoren za trgovinu i ulaganja, uz jednake uvjete za sva poduzeća na jedinstvenom tržištu.

.....
23. 1.

Europska zdravstvena unija: Komisija službeno pokreće europsku inicijativu za slikovne pretrage raka kako bi zdravstvenim radnicima, istraživačkim institutima i inovatorima pomogla da maksimalno iskoriste inovativna rješenja za liječenje raka utemeljena na podacima.

.....
17. 1.

Komisija u Finskoj stvara svoje prve strateške pričuve sustava rescEU za kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost.

.....
24. 1.

Komisija predstavlja „Novi dogovor za oprašivače” kako bi se preokrenuo trend alarmantnog pada broja divljih kukaca oprašivača u Europi.

.....
25. 1.

Komisija predstavlja inicijativu za daljnje jačanje i promicanje socijalnog dijaloga s konkretnim mjerama na nacionalnoj razini i razini EU-a.

.....
26. 1.

Komisija u Pretoriji u Južnoj Africi u okviru strategije Global Gateway pokreće regionalnu inicijativu Tima Europa za nastavnike za supsaharsku Afriku, u kojoj EU sudjeluje sa 100 milijuna EUR.

VELJAČA 2023.

.....

1. 2.

EU i Singapur sklapaju digitalno partnerstvo.

.....

1. 2.

Komisija predstavlja industrijski plan za zeleni plan, usmjeren na povećanje konkurentnosti europske industrije s nultom neto stopom emisija i potporu brzom postizanju klimatske neutralnosti.

.....

2. 2.

Predsjednica Komisije Ursula von der Leyen i 15 povjerenika putuju u Kijev na prvi sastanak kolegija povjerenika EU-a i vlade kako bi produbili suradnju EU-a i Ukrajine u nizu sektora.

.....

3. 2.

U Kijevu je održan sastanak na vrhu EU-a i Ukrajine.

.....

4. 2.

Ukrajina: EU i partneri iz skupine G-7 dogovaraju gornju granicu cijena ruskih naftnih derivata.

.....

6. 2.

EU i Indija osnivaju Vijeće za trgovinu i tehnologiju kako bi se uhvatili ukoštac s izazovima koji su povezani s trgovinom, pouzdanom tehnologijom i sigurnošću.

.....

8. 2.

Komisija donosi ciljeve EU-a u pogledu otpornosti na katastrofe, s preporukama za države članice kako bi im pomogla u boljem predviđanju, pripremi, odgovoru i jačanju otpornosti na buduće katastrofe u cijeloj Europi.

.....

6. 2.

Odmah nakon razornih potresa u Turskoj i Siriji Komisija započinje s najvećom operacijom traganja i spašavanja u okviru Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu, čime se pridonijelo spašavanju života u Turskoj i poduprla isporuka humanitarne pomoći sirijskom narodu u cijeloj zemlji.

.....

10. 2.

U okviru Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu EU raspoređuje više od 250 članova hitnih službi iz Španjolske, Francuske i Portugala u Čile kako bi se nacionalnim službama pomoglo u borbi protiv ekstremnih šumskih požara.

.....

13. 2.

Komisija utvrđuje pravila za vodik iz obnovljivih izvora.

.....

14. 2.

Komisija predlaže cilj nulte stope emisija za nove gradske autobuse do 2030. te smanjenje emisija novih kamiona za 90 % do 2040.

.....

23. 2.

Komisija predstavlja niz mjera kojima je cilj da do 2030. gigabitna povezivost bude dostupna svim građanima i poduzećima u Uniji.

.....

25. 2.

EU postiže dogovor o desetom paketu sankcija protiv Rusije.

.....

27. 2.

Komisija i vlada Ujedinjene Kraljevine postižu načelni politički dogovor o Windsorskom okviru, sveobuhvatnom skupu rješenja za uklanjanje praktičnih izazova s kojima se suočavaju građani i poduzeća u Sjevernoj Irskoj.

.....

28. 2.

Strategija Global Gateway: Komisija potpisuje sporazume s Europskom investicijskom bankom u vrijednosti od 4 milijarde EUR, koji uključuje sporazum o jamstvu kojim će se do 2027. mobilizirati do 3,5 milijardi EUR u zajmovima i 500 milijuna EUR za doprinos Uzajamnom fondu za potporu poduzećima u afričkim, karipskim i pacifičkim zemljama.

.....

OŽUJAK 2023.

.....

1. 3.

Sigurnost na cestama: Komisija predlaže ažuriranje uvjeta za vozačke dozvole i bolju prekograničnu provedbu propisa o sigurnosti cestovnog prometa.

.....

7. 3.

Sigurnosna unija: novi Schengenski informacijski sustav počinje s radom.

.....

9. 3.

Komisija donosi novi privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama i za tranziciju kako bi u sektorima koji su ključni za prelazak na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija potaknule mjere potpore. Podupire i izmjenu Uredbe o općem skupnom izuzeću državnih potpora kako bi se dodatno olakšala, pojednostavnila i ubrzala potpora zelenoj i digitalnoj tranziciji EU-a.

.....

10. 3.

Komisija predstavlja svemirsku strategiju EU-a za sigurnost i obranu kako bi EU postao snažniji i otporniji.

.....

10. 3.

EU ažurira svoju strategiju pomorske sigurnosti kako bi se osigurala miroljubiva upotreba mora i pomorstvo zaštitilo od novih prijetnji.

.....

10. 3.

Europski zeleni plan: EU postiže dogovor o strožim pravilima za povećanje energetske učinkovitosti.

.....
14. 3.

U Bogoti u Kolumbiji osnovan je digitalni savez EU-a, Latinske Amerike i Kariba, zajednička inicijativa za promicanje antropocentričnog pristupa digitalnoj transformaciji.

.....
14. 3.

Komisija predlaže reformu modela tržišta električne energije EU-a radi poticanja upotrebe obnovljivih izvora energije, bolje zaštite potrošača i povećanja industrijske konkurentnosti.

.....
16. 3.

Komisija predlaže akt o industriji s nultom neto stopom emisija kako bi se povećala proizvodnja čistih tehnologija u Europskoj uniji i kako bi EU bio potpuno spreman za prelazak na čistu energiju.

.....
16. 3.

Komsija predlaže sveobuhvatan paket mjera koji bi EU-u osiguravao sigurnu, priuštivu i održivu opskrbu kritičnim sirovinama iz više izvora.

.....
16. 3.

Na 30. obljetnicu jedinstvenog tržišta Komisija utvrđuje kako će osigurati dugoročnu konkurentnost EU-a nakon 2030.

.....
16. 3.

U okviru inicijative novi europski Bauhaus Komisija pokreće program izgradnje kapaciteta kako bi započela obnovu Ukrajine.

.....
17. 3.

Na Međunarodnoj konferenciji solidarnosti o venezuelskoj krizi 2023. Komisija toj zemlji stavlja na raspolaganje sredstva humanitarne pomoći u iznosu od 75 milijuna EUR.

.....
20. 3.

Na donatorskoj konferenciji u Bruxellesu za žrtve razornih potresa u veljači 2023. EU i međunarodni donatori prikupljaju 7 milijardi EUR za stanovništvo Turske i Sirije.

.....
22. 3.

Komisija uvodi nova prava potrošača koja će popravak robe učiniti jednostavnijim i privlačnijim. Predlaže i zajedničke kriterije za borbu protiv manipulativnog zelenog marketinga i zavaravajućih tvrdnji o prihvatljivosti za okoliš.

.....
23. 3.

Europski zeleni plan: Parlament i Vijeće postižu dogovor o smanjenju emisija iz pomorskog prometa promicanjem održivih goriva u tom sektoru.

.....
28. 3.

Europski zeleni plan: EU postiže dogovor o ambicioznom novom propisu o uvođenju dostatne infrastrukture za alternativna goriva.

.....
29. 3.

Komisija predlaže veću transparentnost i manje birokracije za društva kako bi se poboljšalo poslovno okruženje u EU-u.

.....

30. 3.

Europski zeleni plan: EU postiže dogovor o snažnijem zakonodavstvu za brže uvođenje energije iz obnovljivih izvora.

.....

30. 3.

Predsjednica Ursula von der Leyen drži govor o odnosima EU-a i Kine.

.....

31. 3.

Instrument NextGenerationEU: isplate u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost premašile 150 milijardi EUR.

.....

31. 3.

REPowerEU: EU ispunjava svoj cilj dobrovoljnog smanjenja potražnje za plinom od 15 % u odnosu na prethodnih pet zima te ovu zimu završava sa 60 % popunjenosti skladišnih kapaciteta plina.

TRAVANJ 2023.

.....

3. 4.

Komisija obilježava 30. godišnjicu Kohezijskog fonda. Iz tog je fonda od njegova osnutka u ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju EU-a uloženo gotovo 179 milijardi EUR.

.....

4. 4.

EU počinje razvijati vlastitu pričuvu skloništa u okviru sustava rescEU, koja će se moći upotrijebiti tijekom kriza ili katastrofa koje nadmašuju nacionalne kapacitete za odgovor, a uspostaviti će je Hrvatska, Poljska, Slovenija, Španjolska, Švedska i Turska.

.....

5. 4.

Komisija predlaže pravila o prijenosu kaznenih postupaka među državama članicama kao dio pravosudne suradnje.

.....

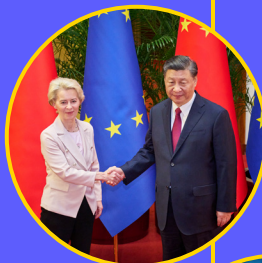
5. 4.

Komisija odgovara na sedmu europsku građansku inicijativu koja je prikupila više od milijun potpisa: „Spasimo pčele i poljoprivrednike! U smjeru poljoprivrede koja je pogodna za pčele i za zdrav okoliš”.

.....

6. 4.

Predsjednica Ursula von der Leyen u posjetu Kini.

.....

17. 4.

Komisija osniva Europski centar za algoritamsku transparentnost radi pomoći u provedbi Akta o digitalnim uslugama.

.....

18. 4.

Postignut je politički dogovor o Europskom aktu o čipovima, čiji je cilj jačanje konkurentnosti i otpornosti EU-a u tom strateškom sektoru.

.....

18. 4.

Komisija donosi prijedlog Akta o kibernetičkoj solidarnosti EU-a radi jačanja kapaciteta u području kibernetičke sigurnosti u EU-u te predstavlja buduću Akademiju za vještine u području kibernetičke sigurnosti.

.....

18. 4.

Bankovna unija: Komisija predlaže reformu okvira za upravljanje kriznim situacijama banaka i osiguranje depozita.

.....

20. 4.

Ukrajina pristupa
Mehanizmu EU-a za civilnu
zaštitu.

.....

24. 4.

Europski zeleni plan: EU
i Norveška uspostavljaju
zeleni savez za
produbljivanje suradnje
u području klime, okoliša,
energije i čiste industrije.

.....

25. 4.

Akt o digitalnim uslugama:
Komisija određuje prvu
skupinu vrlo velikih
internetskih platformi
i tražilica na temelju Akta
o digitalnim uslugama.

.....

23. 4.

Na panelu građana
i građanki o virtualnim
svjetovima predstavljene su
23 preporuke za pravedan
virtualni svijet u EU-u
usmjeren na ljude.

.....

25. 4.

Platforma EU-a za energiju:
Komisija objavljuje prvi
poziv poduzećima za
zajedničku nabavu plina.

.....

26. 4.

Komisija predstavlja zakonodavne prijedloge za provedbu najopsežnije reforme pravila gospodarskog upravljanja EU-a od završetka gospodarske i financijske krize.

.....

26. 4.

Europska zdravstvena unija: Komisija predlaže reformu zakonodavstva o farmaceutskim proizvodima kako bi lijekovi postali pristupačniji, jeftiniji i inovativniji.

.....

26. 4.

Europski zeleni plan: Parlament i Vijeće postižu dogovor o novom propisu o smanjenju emisija iz zrakoplovstva promicanjem održivih zrakoplovnih goriva.

.....

27. 4.

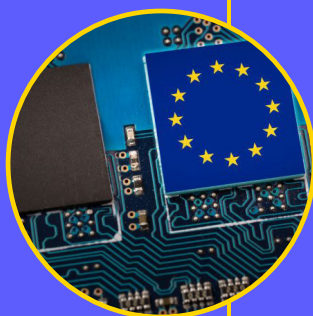
Strategija Global Gateway: Komisija i Europska investicijska banka najavljuju sredstva u vrijednosti od 18 milijardi EUR za poticanje ulaganja u klimatsku politiku i održiva gospodarstva.

.....

27. 4.

Komisija predlaže nova pravila kako bi se poduzećima pomoglo da što više iskoriste svoje izume, primijene nove tehnologije i pridonesu konkurentnosti i tehnološkoj suverenosti EU-a.

SVIBANJ 2023.

.....
3. 5.

Komisija donosi prijedlog Akta za podupiranje proizvodnje streljiva. Riječ je o planu u vrijednosti od 500 milijuna EUR za hitno jačanje kapaciteta obrambene industrije EU-a radi pomoći Ukrajini.

.....
3. 5.

Komisija predlaže stroža pravila za borbu protiv korupcije u EU-u i svijetu.

.....
4. 5.

Komisija preporučuje mjere za borbu protiv piratiziranja sportskih i drugih događanja uživo.

.....
9. 5.

Europska godina vještina započinje festivalom vještina.

.....
10. 5.

S obzirom na sve veće humanitarne potrebe zbog sukoba u Sudanu, EU pokreće humanitarni zračni most za prijevoz ključnih potrepština humanitarnim partnerima u Port Sudanu.

.....
16. 5.

EU i Indija održavaju prvi ministarski sastanak Vijeća za trgovinu i tehnologiju u Bruxellesu. Sastanak je usmjeren na produblјivanje strateškog angažmana u području trgovine i tehnologije.

.....

17. 5.

Osniva se radna skupina EU-a i SAD-a za zdravlje.

.....

17. 5.

Komisija iznosi prijedloge za sveobuhvatnu reformu carinske unije EU-a, najambiciozniju od njezina osnivanja 1968.

.....

18. 5.

Komisija predstavlja prvo izvješće „Izgledi europske medijske industrije”, u kojem se razmatraju trendovi ponude i potražnje u audiovizualnom sektoru, sektoru videoigara i sektoru informativnih medija.

.....

21. 5.

Kao odgovor na zahtjev Italije za pomoć uslijed katastrofalnih poplava koje su pogodile sjever zemlje, Komisija u okviru Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu odmah mobilizira hitnu pomoć koju pružaju Belgija, Francuska, Slovenija i Slovačka.

.....

19. – 21. 5.

Predsjednica Ursula von der Leyen sudjeluje na sastanku na vrhu skupine G-7 u Hirošimi u Japanu.

.....

22. 5.

U Seulu je održan sastanak na vrhu EU-a i Južne Koreje, na kojem je najavljeno osnivanje zelenog partnerstva radi produbljivanja suradnje u području klimatske politike, čiste energije i zaštite okoliša.

.....

22. 5.

Suočeno s dosad nezabilježenom razinom humanitarnih potreba diljem svijeta, Vijeće utvrđuje dobrovoljni cilj da 10 % službene razvojne pomoći bude namijenjeno humanitarnom djelovanju.

.....

24. 5.

Unija tržišta kapitala: Komisija predlaže nova pravila za zaštitu i jačanje položaja malih ulagatelja u EU-u.

.....

30. 5.

Komisija u suradnji s državama članicama udvostručuje zračnu flotu za gašenje požara u okviru sustava rescEU za nadolazeću sezonu šumskih požara u Europi.

.....

30. 5.

Koordinacijski centar EU-a za odgovor na hitne situacije, okosnica kapaciteta EU-a za odgovor na takve situacije i pokretač Mehanizma EU-a za civilnu zaštitu, slavi 10. obljetnicu.

.....

31. 5.

Četvrti ministarski sastanak Vijeća za trgovinu i tehnologiju EU-a i SAD-a održan je u Luleåu u Švedskoj. EU i SAD postižu dogovor o uzajamnom priznavanju rezultata inspekcija dobre farmaceutske proizvođačke prakse za veterinarske proizvode.

LIPANJ 2023.

.....

1. 6.

Komisija donosi revidirana pravila kako bi se poduzetnicima pružile jasnije i ažurirane smjernice koje će im pomoći da procijene usklađenost svojih sporazuma o horizontalnoj suradnji s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju.

.....

1. 6.

Predsjednica Ursula von der Leyen najavila novi paket potpore Moldovi.

.....

7. 6.

EU utvrđuje novi program za jačanje partnerstva s Latinskom Amerikom i Karibima.

.....

7. 6.

Europska zdravstvena unija: Komisija iznosi prijedlog sveobuhvatnog pristupa mentalnom zdravlju.

.....

8. 6.

Tijelo EU-a za etička pitanja: Komisija predlaže stvaranje zajedničkih etičkih standarda za sve institucije EU-a.

.....

8. 6.

Komisija u skladu s pravilima EU-a o državnim potporama odobrava važan projekt od zajedničkog europskog interesa za potporu istraživanju, inovacijama i prvoj industrijskoj primjeni mikroelektronike i komunikacijskih tehnologija.

.....

8. 6.

EU šalje gotovo 300 vatrogasaca iz Španjolske, Francuske i Portugala kako bi pomogli u borbi protiv ekstremnih šumskih požara u Kanadi.

.....

12. – 16. 6.

Predsjednica Ursula von der Leyen putuje u Brazil, Argentinu, Čile i Meksiko te najavljuje ulaganja EU-a u Latinsku Ameriku i Karibe u okviru strategije Global Gateway u iznosu od 10 milijardi EUR.

.....

13. 6.

Socijalna ekonomija: Komisija predlaže načine da se u potpunosti iskoristi potencijal za zapošljavanje, inovacije i socijalnu uključenost.

.....

14. 6.

Unija kreće u pregovore o sporazumu o kritičnim mineralima s SAD-om.

.....

15. 6.

Na sedmoj briselskoj konferenciji „Potpora budućnosti Sirije i regije” međunarodna zajednica obvezuje se osigurati 5,6 milijardi EUR za 2023. i razdoblje nakon toga.

.....

19. 6.

EU i Kenija zaključuju pregovore o ambicioznom sporazumu o gospodarskom partnerstvu sa strogim odredbama o održivosti.

.....

20. 6.

Proračun EU-a: Komisija predlaže jačanje dugoročnog proračuna EU-a kako bi se mogla suočiti s najhitnijim izazovima, predlaže i prilagođeni paket za sljedeću generaciju vlastitih sredstava.

.....

20. 6.

Komisija i visoki predstavnik predstavljaju europsku strategiju gospodarske sigurnosti. Strategija je usmjerena na smanjenje rizika koji proizlaze iz gospodarske međuovisnosti i na očuvanje najviših razina gospodarske otvorenosti i dinamičnosti u EU-u.

.....

20. 6.

Ukrajina: Komisija predlaže uspostavu namjenskog instrumenta za potporu oporavku, obnovi i modernizaciji Ukrajine.

.....

23. 6.

EU donosi jedanaesti paket sankcija protiv Rusije zbog kontinuiranog nezakonitog rata protiv Ukrajine.

.....

28. 6.

EU predlaže novi, cjelovit pristup klimatskim promjenama i uništavanju okoliša kao prijetnji miru, sigurnosti i sposobnosti obrane.

.....

28. 6.

Komisija iznosi prijedlog kojim se građanima i poduzetnicima jamči kontinuirani pristup i plaćanje novčanicama i kovanicama eura u cijelom europodručju te prijedlog kojim se utvrđuje okvir za mogući novi digitalni oblik eura, koji bi Europska središnja banka u budućnosti mogla izdavati kao dopunu gotovini.

SRPANJ 2023.

.....

5. 7.

Komisija donosi mjere za održivu upotrebu ključnih prirodnih resursa te veću otpornost prehrambenih sustava i poljoprivrede u EU-u.

.....

3. 7.

Ukrajina: Međunarodni centar za kazneni progon zločina ruske agresije protiv Ukrajine započinje s radom.

.....

5. 7.

Komisija objavljuje četvrto godišnje izvješće o vladavini prava, u kojem se ocjenjuju prošlogodišnje preporuke i daju posebne preporuke državama članicama.

.....

9. 7.

EU i Novi Zeland potpisuju ambiciozni sporazum o slobodnoj trgovini.

.....

11. 7.

Komisija predstavlja strategiju EU-a za preuzimanje vodeće pozicije u području tehnologije Web 4.0 i virtualnih svjetova.

.....

11. 7.

Komisija predlaže mjere za povećanje učinkovitosti i održivosti prijevoza tereta poboljšanjem upravljanja željezničkom infrastrukturom i boljim informiranjem o emisijama stakleničkih plinova u teretnom prometu.

.....

12. 7.

Komisija predlaže jačanje prava žrtava kaznenih djela u cijelom EU-u kako bi im se pružila potpora, pristup informacijama, traženje pravde i dobivanje naknade.

.....

13. 7.

U Bruxellesu je održan 29. sastanak na vrhu EU-a i Japana.

.....

16. 7.

Tunis: postignut je politički dogovor o sveobuhvatnom paketu za partnerstvo.

.....

17. – 18.7.

Na trećem sastanku na vrhu EU-a i Zajednice latinoameričkih i karipskih država (CELAC) okupljaju se čelnici EU-a i CELAC u Bruxellesu. Komisija predstavlja program ulaganja EU-a te Latinske Amerike i karipskih zemalja u okviru strategije Global Gateway.

.....

19. 7.

EU na političkom forumu UN-a na visokoj razini o održivom razvoju predstavlja svoj prvi dobrovoljni pregled napretka u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja.

....

31.7.

Strategija Global Gateway: predsjednica Ursula von der Leyen pokreće inicijativu Tima Europa za zeleno gospodarstvo na Filipinima.

KOLOVOZ 2023.

.....

9. 8.

Nakon razornih poplava u Sloveniji EU usmjerava hitnu pomoć i mobilizira srednjoročnu i dugoročnu potporu.

.....

18. 8.

EU dostiže cilj od 90 % popunjenosti kapaciteta za skladištenje plina više od dva mjeseca prije roka 1. studenoga.

